מעריב

ט' בתמוז, תשמ"ח 24.6.1988

מפלגת העבודה.
יום שוק

הליברלים.
עוד מעט פת

אילת. המכורים
להימורים

לילה של הצעירים.

המשביר לצרכן

26.6.-1.7.88

חופש ונופש

מאות מוצרים לחופש,לנסיעות, לחוף ולפיקניק

שי
על קנייה מעל 100 ש"ח
כובע מצחיה
חינם!
עד אזילת המלאי

אהלים
ציוד ספורט
ציוד קמפינג
תרמילים
סירות מזרונים
גלגלי ים
מחבטים וכדורים
מבחר מוצרי שיזוף
20% הנחה

לכל המשפחה
חולצות טריקו
מכנסיים קצרים
סנדלים וקבקבים
מגבות חוף
15% הנחה
כולל מוצרי האוסה St Michael
MARKS & SPENCER

בגדי ים וחוף
לנשים גברים וילדים
20% הנחה
כולל מוצרי האוסה St Michael
MARKS & SPENCER

מכנסיים ארוכים
לגברים
אופנת ג'ורג'י
20% הנחה

אביזרי אופנה
תיקי ים וקש
מטפחות
חגורות
כובעי קיץ
לנשים גברים וילדים
20% הנחה

יום המוצר

יום ראשון 26.6.88
חולצות בד שרוול קצר
לנשים,גברים וילדים

יום שני 27.6.88
שמלות חצאיות
לנשים וילדות

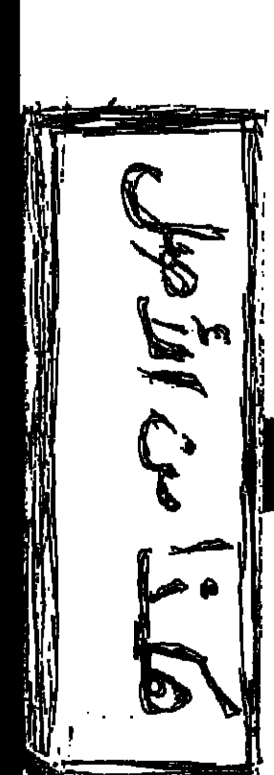
25% הנחה

קניית השבוע
שמשיות לים ולגן 37.90 ש"ח
כסא לים "סופר" 27.90 ש"ח
כסא לפיקניק 21.90 ש"ח

רהיטי גן ומרפסת
4 תשלומים ללא ריבית
כל תשלום - מינימום 50 ש"ח

מזוודות ותיקי נסיעה
15% הנחה

בואו לתצוגת אופנה של המשביר לצרכן ב-28.6.88 בשעה 19:30
תערוכת ה-40 בביתן ההסתדרות.

סופשבוע

ט' בתמוז, תשמ"ח 24.6.1988

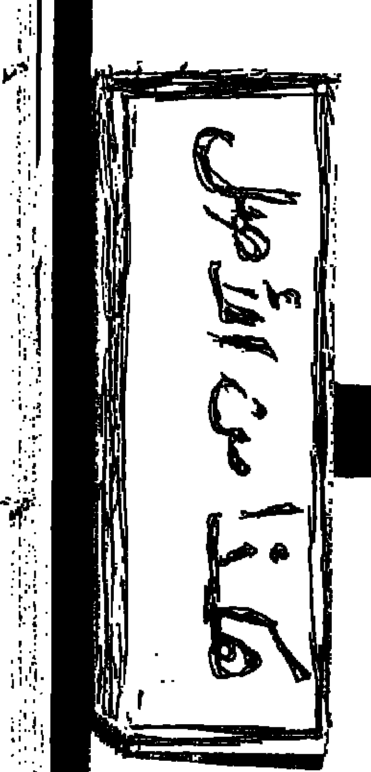
This Magazine is a Supplement to
Maariv International Edition

בשער: דוגמנית עירום ליילה שוורץ. חשיפה.
צילום: חוגי המעגל. כתבה בעמוד 32.

גובשה רשימה להתמודדות בבחירות

עורך: עמי דור-און
סגנית עורך: דניאלה בוקשטין
סגנית עורך: אורית הראל
עורך גרפי: יורם נאמן
מעצבות: אודלי אנשל, יעל תורן, נטע גרינשפן
מודעות: אורי דגן

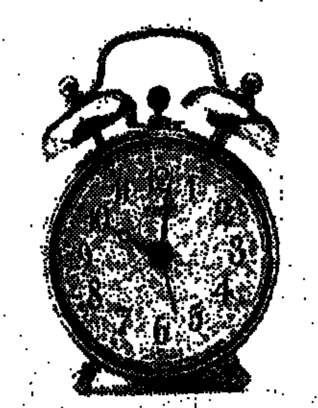
נטילת גלולות למניעת הריון עלולה לגרום לך לאיבוד ויטמינים חיוניים

טבליה אחת של
Stresstabs®
תפתור לך את הבעיה

אורח החיים המודרני והאיזון התזונתי שלך

איזו אשה בימינו לא חיה בקצב מטורף! הריצה המתמדת בין הבית לעבודה, התמרון בין דרישות הקריירה לבין הטיפול בילדים ובבעל... טיפוח הגוף והשמירה על הגיזרה... ואפילו נטילת גלולות למניעת הריון. כל אלה הינם סממני אורח החיים המודרני. במחקרים שנערכו בארה״ב נמצא כי נשים הנוטלות גלולות למניעת הריון עלולות לאבד את הויטמינים C, B6 ו־FOLIC ACID. ויטמינים אלו חשובים מאוד לבריאותך.

בעת נטילת הגלולה את זקוקה לויטמינים

גופך מקבל שתי קבוצות ויטמינים עיקריות מהמזון שאת צורכת. ויטמינים מסיסי שומן ומסיסי מים.

הויטמינים מסיסי השומן נאגרים בגוף בכמויות מספיקות. אולם, אין הדבר נכון לגבי הויטמינים מסיסי המים B ו־C. ויטמינים אלה אינם נאגרים בגוף ויש צורך לחדשם מדי יום.

במצבים שבהם צריכת הויטמינים גוברת (כמו בעת נטילת גלולות למניעת הריון), את זקוקה לתוספת הויטמינים מסיסי המים, במיוחד אם הרכב המזון שלך אינו עשיר באותם ויטמינים.

״סטרסטבס״+ ברזל יכול לעזור בחזרת מלאי הויטמינים מסיסי המים ובכך לתמוך בשיווי המשקל התזונתי בגופך.

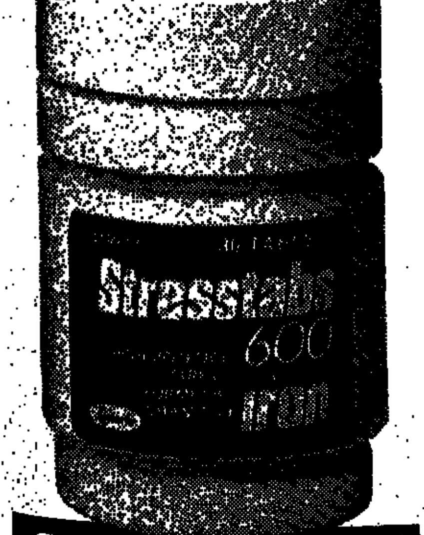
STRESSTABS+ ברזל: לשמירת האיזון התזונתי שלך

טבליה אחת ביום של ״סטרסטבס״+ ברזל תעניק לך את הויטמינים העיקריים הנחוצים לך, FOLIC ACID, E, C, B וכן את תוספת הברזל שנועדה לענות על הצרכים המיוחדים שלך כאשה.

״סטרסטבס״ + ברזל פותח ומיוצר ע״י LEDERLE - חברת התרופות האמריקאית הידועה, הנחשבת למובילה בעולם בתחום הויטמינים.

״סטרסטבס״ הינה נוסחת הויטמינים מסיסי המים הנמכרת ביותר בארה״ב והיא אושרה לשימוש ע״י מנהל התרופות והמזון האמריקאי (ה״א. F. D. A) וע״י משרד הבריאות בישראל. ״סטרסטבס״ משווק ע״י חברת ״ניאופרם״, המשווקת תרופות מזה 46 שנה.

רופאים רבים ממליצים על השימוש ב״סטרסטבס״+ ברזל.
את ״סטרסטבס״+ ברזל ניתן להשיג רק בבתי המרקחת, ללא מרשם רופא.
לפני השימוש נא עייני בעלון לצרכן.

Stresstabs®
תוספת הויטמינים שלך

סוויסאיר מציגה 3 שרותי טרום טיסה חדשים ואתה טס חופשי כמו ציפור.

על מנת להקל ולקצר את התהליכים שלפני הטיסה, סוויסאיר מציעה לך שלושה שרותי טרום טיסה חדשים.

שרות טרום טיסה בישראל: מאפשר לך לבצע את תהליכי מסירת המזוודות, הרישום והבידוק הביטחוני כבר בערב הטיסה בתחנות הרישום בת״א, ירושלים וחיפה.

שרות המשך טיסה (THROUGH CHECK-IN): שרות זה מאפשר לך לקבל כבר בנמל התעופה בן גוריון, את כרטיס העליה למטוס ליעד ההמשך מציריך.

שרות טרום טיסה בתחנות הרכבת בשווייצריה: מעתה תוכל לבצע את תהליך הבידוק ולקבל את כרטיס העליה למטוס כבר בתחנות הרכבת בציריך, ברן, לוזאן, זינבה, נוישטל, לוגאנו, לוצרן, סנט. גאלן.

אכן מהיום אתה יכול להגיע לטיסתך משוחרר ממטען ונינוח, ללא צורך לעמוד בתור. את הזמן הפנוי אתה מוזמן לבלות בעריכת קניות, בשתיית קפה, במנוחה ואפילו בישיבת עסקים. סוויסאיר עושה הכל כדי שתטוס חופשי במעט כמו ציפור.

swissair

העבודה: יום שוק

זה לא כל כך נעים להיות שני בעשיריה השלישית. בטח לא אם אתה פרלמנטר מובהק ופעיל ומוכר ונואם וכותב ומופיע כמו ח"כ פרופסור שבח וייס. בשבוע שעבר הוא כבר החל לחשוש שבעיני חברי מרכז מפלגתו הוא נחשב, בגיל 53, לזקן פוליטי. "פולחן מופרז של נעורים", הוא מכנה את מה שקרה באפעל. "באבא אבן", הוא אומר, "נהגו כמו באסקימואים הזקנים". את שיטת "הדמוקטריזציה", הוא מדגיש, צריך להחליף. היא כבר הולידה תופעות אותן הוא מכנה "שוק פתוח, שוק אפור ושוק שחור", "יחצניות, אפילו לא יחצ"נות, מלחמת סטיקר נגד סטיקר".

מאת עמוס לבב

צילומים: ראובן קסטרו

"כן, אני פגוע. נעשה כלפי מעשה ציני. אני מתחיל להצטער שלא פרשתי כמו אבן. חסר לי מה לעשות? אין משפחה? אין אוניברסיטה? אין ספרים? אין מאמרים לכתוב?".

"לא, זה לא הדבר העצוב בחיי. היו דברים נוראים יותר. הולדות שלי, התאונה שעברתי".

בשבוע שעבר באפעל, אווירה של "פרימריז" בארה"ב (בצילום הרקע). בתמונה הקטנה: ח"כ במיקום גבוה (חיים רמון) מעודד ח"כ במ[illegible] (שבח וייס).

הטלפון שוב מצלצל, ושבח וייס נלפת ומביט במכשיר כסלידה כטרם ירים את השפופרת. אחרי יום הבחירות המתיש והמשפיל שעבר בשבוע שעבר אפעל, עדיין נותרה בו טראומת הטלפון, בצד מרירות ותתשה שנעשה לו אי צדק. סלון הבית הנעים בכרמל ריק מפרחים. המטלפנים הרבים נבוכים מאוד. לא יודעים אם לברכו על שנכנס בסופו של דבר לכנסת, או לנחמו על הדרך שבה נכנס, ועל המיקום (שני בעשיריה השלישית).

"משהו עצוב קרה לי בדרך למרכז", מודה הפרופסור למדע המדינה. כאשר נכנס לכנסת לראשונה, ב־1981, חשדו רבים כי הוא יצא למסע הפרלמנטרי כמו למסע אנתרופולוגי, ובסיום המחקר נהיה צפויים לספר נוסף שיצטרף לשלושים וחמישה ספרים שכבר כתב עד היום. אבל שבח וייס נשאר בכנסת, עזב את הקתדרה באוניברסיטה ונהפך לפרלמנטר מובהק ופעיל מאוד. שיחה עימו נהפכת מיד למונולוג שלו. ואם תתיר לו, הוא אף ישאל את השאלות במקומך, יערוך את החומר, יבחר את התמונות ויוריד את הכתבה לדפוס.

אחרי הבחירות במרכז מפלגת העבודה, השיחה עם שבח וייס מרתקת, רצופה חידודים המזכירים את ימי החיזנים שנהג לערוך כדי לממן את לימודיו באוניברסיטה, ונקטעת מדי פעם בעשרות שיחות טלפון של מנחמים/מברכים (מחק את המיותר). הוא כבר הספיק לנתח את התופעה החדשה שצצה בחיינו הפוליטיים והולידה מעמד חברתי חדש של כמה אלפי חברי מרכז (בחזית כליברלים ובמפלגת העבודה) ששבח וייס מכנה "השולטים החדשים". דומה שהעייפות והמרירות רק הגבירו אצלו את ספלת האדרנלין, ובסיום המונולוג אתה נותר עם ניתוח מבריק של התופעה החדשה הנקראת "דמוקרטיזציה של המפלגות". בתום המאמר יבין גם הקורא כי אין למחוק את המרכאות הכפולות והמכופלות.

"זוהי אוליגרכיה דמוקרטית", אומר שבח וייס. "במאמרי ובספרי הספתי עוד לפני הבחירות הפנימיות במפלגות ל'פריימריס' נוסח ארה"ב".

מדוע?

"כי למעשה יש לנו 'דמוקרטיה' בתוך קבוצת פעילים, שבתוכה יש ריכוז גדול של כוונות, שיקוליהם לא משקפים את הווי של יותר משני מליון המצביעים בארץ".

כאן שולף הפרופסור ניירות כהם כבר הספיק לנתח בכתב מה שקרה במרכז מפלגתו שהתכנס באפעל בשבוע שעבר. הוא קורא לזה "שוק פתוח, שוק אפור ושוק שחור" – ומיד שולף עוד חידוד: "מלחמת קול בקול". בלי להמתין לתגובה הוא גם מגרב הסבר: "ונפתחה מערכת מסועפת מאוד של עיסקאות, התאמות, והחלפות, אם נשתמש בדימוי מהימים שבהם שיחקנו בגולים".

במערבולת הזו קרה דבר עצוב לא רק לשבח וייס, גם להתיישבות העובדת. וייס חושב שהקיבוצים והמושבים נסחפו בעל כורחם ל"דילים" העומדים בסתירה מוחלטת לעקרונותיהם, כמו שותפות, סולידריות וערכים, ועל העיסקות שהם רקמו עלו כמה טרמפיסטים.

"הטרמפיסטים אמרו לעצמם: 'הנה, פה יש מאגר כוח גדול'. ויותר מעשרים אחוזים מחברי המרכז החלו להסתופף סביבו. זה קומם אותי לאורך כל הדרך, כי מתחת לשוק הפתוח התפתחו גם שוק אפור ושוק שחור".

ובמקום שבו יש עיסקות ומוקדי כוח וניגוד אינטרסים, מסתובבים גם יחצנים ויחצניות. לנגד עיניו הנדהמות של הפרופסור למדע המדינה התפתחה במפלגתו שיטת בחירות

(המשך בעמוד הבא)

באפעל, בשבוע שעבר, תומכים של מנחם אריאב, כולל "סטיקרים". שבח וייס אומר: "לקחנו מהאמריקנים את הקרנוואל, לא את התוכן".

(המשך מהעמוד הקודם)

פנימיות שאין לה אח ורע בעולם. עוד פטנט ישראלי מקורי, פיתוח של הדמוקרטיה בשיטת הטלאי־על־גבי־טלאי.

"ניתנה לגיטימציה לשימוש בפעלולי פירסומת", אומר ח"כ־פרופסור וייס. "מה רע בכך? זה עומד בסתירה מוחלטת להווי התנועתי. זו יחצ־ניות, לא יח"צנות! זו היתה מלחמת סטיקר־נגד־סטיקר".

לא רק "יחצ־ניות" מוצא שבח וייס ב"אוליגרכיה הדמוקרטית" אליה נסחפה מפלגתו. גם "אסקימוזציה". הדימוי עלה במוחו כשראה את אבא אבן מתרחק בככרות מהזירה הפוליטית ממנה השליך דקותיים קודם לכן. אבל גם הוא, פרופסור וייס, חושש שבעיני חברי המרכז הוא נחשב, בגיל 53, זקן פוליטי. "פולחן מופרז של נעורים", הוא מכנה זאת. "כאבא אבן", הוא אומר, "נהגו כמו כאסקימואים הזקנים". רמז לא רק למינהגם של אסקימואים זקנים לצאת למות בשלג כאשר הם חשים שאין בהם עוד תועלת.

"תופעה תמוהה, תרבות זרה", הוא ממלמל, כמתקשה להאמין, ומיד מתנער ושולף מזכרונו דוגמאות הסטוריות למהפכנים שקמו בגילו של אבן, שלא לדבר על כמה ממנהיגי העולם נכון לעכשיו. "גם בישראל", הוא מזכיר, "המחוקק קבע 70 כגיל הפרישה של שופטים. רק עכשיו הצבענו בכנסת בהמונינו בעבור שופטת בית המשפט העליון, מרים פורת, בת 70, לכהונת מבקר המדינה".

ובעניין זה בדיוק: רבים מהמועמדים כלל לא הזכירו את שנת הלידה שלהם בחוברת שהוציאה המפלגה לקראת הבחירות הפנימיות. ואילו הצעירים כן הבליטו את שנת הלידה, או נטו לעגל את גילם כלפי מטה. שבח וייס חושב שבתפקידים מסויימים, ובמיוחד בהנהגת עם, הגיל הצעיר אינו יתרון, ודוקא זקן השבט מחזיק בידיו נכס שלצעיר לא יכול להיות – נסיון חיים. "עליזים מתרנגים" הוא ממלמל, אך נפשו אינה מתרננת כלל וכלל.

הטלפון מצלצל. "שלום אילנה. תודה רבה. כן, אני פגוע. למה? כי נעשה כלפי מעשה ציני. אני מתחיל להצטער שלא פרשתי כמו אבן. חסר לי מה לעשות? אין משפחה? אין אוניברסיטה? אין ספרים? אין מאמרים לכתוב?"

ולמראיין הוא אומר: "אתה רואה? מספידים אותי מצד אחר, שולחים מברקי ברכה מצד שני. תערובת מוזרה של חתונה והלויה".

שבח וייס היה אחד הנואמים המבוקשים של מפלגתו. בידיו אפילו מכתב ברכה משמעון פרס בעניין זה. "מסעך מישוב לישוב, מציבור לציבור, הינו לא רק עדות לחריצות ומסירות. יש בו משום התעלות אינטלקטואלית. אכן, שליח ציבור, שליח לציבור, שליח כציבור".

בחודשים האחרונים הפסיקו להזמין אותו להרצות בסניפי המפלגה. למה? "כי הם הזמינו אחד את השני. שוב עיסקות. ארגון צזי. הבליטו את השותפים ל'דילים', ואני לא הייתי שותף לשום דיל. איך יכולתי? הלא עד כה הטפתי נגד התנהגות אוליגרכית מסוג זה".

והוא מונה עוד תופעות מכבידות. למשל, חלק מהמועמדים הם בעלי תפקידים והרבה חברי מרכז עובדים תחתם. "הגברת השיבותו של המרכז", אומר שבח וייס, "הבליטה בתוך תנועתנו תופעות שעד כה היו ידועות רק בחרות ובליברלים. התחיל פולחן שלם של מפגשים. כולם הזמינו את כולם. כל חבר מרכז עבר את ההווי של 'האיש שבא לסעוד'. כן, גם אני הלכתי. אינני נקי מהחטאים הללו. מה יכולתי לעשות? פתאום כל המפלגות נהפכו למפלגות מרכז".

תופעה נוספת – הצעקות והשמפניה אחרי שמועמד נבחר. "דו־דו, דו־דו", "אי־לי, אי־לי". שבח וייס אומר שהוא התפלץ כששמע אותן. "כמה לא כתבנו נגד תופעות ההווי הבינוניות הללו, והנה אימצנו אותן. אתה מתאר לעצמך שלפני שלושים שנה היו צועקים: 'שר־ת, שר־ת', כאשר משה שרת נבחר?"

ועוד מה"אמריקניזציה" של המפלגות המובילות בישראל: לאפעל הגיעו שני אוטובוסים מלאים בפנסיונרים, והללו הלכו מחבר מרכז אחד לשני, וסיפרו לו עד כמה מועמד(ת) מסויים פועל

(המשך בעמוד הבא)

נתן החכם והספינקס

ראשי סניפים, מזכירי מועצות פועלים, פעילי הסתדרות, ראשי עיריות ומועצות מקומיות, שפתאום נפלה בידיהם מלכות. ניתן לחלק אותם לכמה אבות טיפוס:

נתן החכם – נותן עצות בחינם.
הספינכס – יוצר רושם שיש לו עצות, אך לא מחלק אותן. יודע סוד, שתקן.
משגע – בכל פעם בא עם עצה אחרת, היסטרי, משנה את דעתו תדשות לבקרים.
מבקש הפרוטקציה – "או, אגב, בלי שום קשר לבחירות, אחותי במקרה..."
ער"ן מפלגתי – נותן עזרה־רפואית־נפשית למועמד פגוע.
מבקר המפלגה – נואם כל הזמן על המצב במפלגה.
מבקר המדינה – כנ"ל, אבל על המצב במדינה.
הנוקם – זוכר מה עשית לו פעם, והיום מחזיר לך. מתכוה לך בפינה.
הגרופי – רץ אחרי חשר שלו או חח"כ שלו, כמו צל.

"היו גם גילויים מרגשים של ידידות. אנשים ממש יצאו מגדרם, הלכו מאחד לשני ואמרו: 'השתגעתם? שבח וייס לא יהיה בכנסת?' וניגשה אשה וממש בכתה, וראש הסניף של בני־ברק צעק: 'יצאתם מדעתכם?' אז היו גם תופעות נוגעות ללב".

"התפתחה מערכת מסועפת מאוד של עיסקאות, התאמות, ו'החלפות', אם נשתמש בדימוי מהימים שבהם שיחקנו בג'ולים".

אבא וסוזי אבן לפני שנודעו התוצאות. שגריר ישראל באו"ם, משה גלבוע, סיפר לשבח וייס כי דוד בן־גוריון קרא פעם לאבן ואמר לו: "אבן, תפסיק לכתוב ספרים. לך לדבר עם החברים!"

האם אפשר לתאר שלפני שלושים שנה היו צועקים: 'ש־ד־ת, ש־ד־ת', כאשר משה שרת נבחר? לקחנו מהאמריקנים את הקרנוואל, ולא את התוכן".

"אני לא יכול לראות יותר מכשיר טלפון. האצבעות שלי פצועות, באוזן שמאל אני לא שומע טוב...".

(המשך מהעמוד הקודם)

למענם. "לקחנו מהאמריקנים את הקרנוואל, ולא את התוכן", מצר שבח וייס.

הוא מבין ויודע ש"מוקדמות" נוסח אמריקה זה עסק יקר מאוד. מצד שני הוא גם יודע שכמה אלפי חברי מרכז בשלוש מפלגות, שבתוכם נציגים אינטרסנטים של סקטורים שונים, נהפכו למעשה לגשר (ואולי חייץ?) בין העם למדינה. וכמה מועמדים אפילו לא הביאו מצע. "הם הביאו מצג ולא מצע", הוא אומר ומיד מוסיף: "מפלגתי נמצאת עדיין בראשיתה של התופעה. ניתן עדיין לעצור בעדה", הוא מכריז, וכבר יש ספר חדש בדרך – "ראשיתה של האוליגרכיה הדמוקרטית". בינתיים כבר כתב מכתב למזכיר המפלגה, עוזי ברעם. בין השאר הציע לו לקצר את תקופת מערכת הבחירות המפלגתיות קיצור נמרץ, לפקח באופן חמור על מקורות המימון והעלויות של המועמדים, להפוך את ה"דילים" לבלתי־חוקיים, לבטל את שיטת העשיריות, לתת בידי ראשי המפלגה סמכות לשבץ שנים־שלושה מועמדים במסגרת תיקון עיוותים.

הטלפון מצלצל. "תודה, תודה. לא, הרי זה לא הדבר העצוב בחיי. הרי היו דברים נוראים יותר. הילדות שלי, התאונה שעברתי. ובסך הכל, הרשימה שנוצרה די יפה. הנה, כבר עשיתי חשבון: 30% הם בעלי השכלה אקדמית, עשרה חברים בעלי תואר שני, שני דוקטורים, שלושה פרופסורים, שלושה דוקטורנטים, שישה משפטנים. נכון, הצפון לא מיוצג כל כך. שאר האיזורים מיוצגים יפה. 20 באים ממרכז הארץ, שבעה מירושלים וסביבתה, שישה מהדרום, שלושה מחיפה והסביבה, חמישה מהעמקים והגליל, שלושה מהשומרון. יש גם מיגוון עדתי מרתק, דבר שלא היה אצלנו אף פעם. והעגה הרוסית תחזור לכנסת. כן, כן, יש ברשימה חן ופוטנציאל".

א־פרופו טלפונים. "המועמדות נהפכו לנערות טלפון. למעשה, כולנו נהפכנו לנערי טלפון", הוא אומר בלי לחייך, ומספר כיצד החלה הסאגה הטלפונית הגדולה. חבר מרכז אחד סיפר שמועמד טילפן אילו, ואז לשאר לא היתה ברירה. ישנם יותר מ־1200 חברי מרכז. וייס עשה חשבון שכדי להגיע לאחד מהם צריך לצלצל לפחות שש פעמים. פעם הוא לא בבית, פעם הוא ישן, פעם הוא בעבודה, פעם אי־אפשר להפריע לו. וזה חוץ מצליל ה"תפוס" כי עוד מועמדים מצלצלים לאותו חבר. בעשר שעות של חיוג בלתי־פוסק ניתן להגיע לשישים חברי מרכז.

"נכנסנו כולנו לטירוף מוחלט", הוא אומר. "מתי לצלצל? אולי אעיר אותו משנתו ואז הוא לא יבחר בי? ואם הוא צופה בטלוויזיה? ואם הוא צעיר ואינני יודע את הרגלי ההתעלסות שלו? הטלפונים היו התופעה הכי מבחילה. עד היום מתנגן לי בראש השיר של הגששים: 'דקלין, שיגעו אותי'. ואם לא הספקת לצלצל לכולם – אתה מוצא עצמך פתאום במקום השלושים. אני יושב בכנסת מהבוקר עד הלילה, מופיע שלושים הופעות בחודש מטעם המפלגה בכל רחבי הארץ, מטפל במאות פניות של אזרחים, וכל זה שקול כנגד שיחת טלפון של דקה וחצי"?

דקה וחצי במקרה הטוב. ישנם חברי מרכז שניסו לפתור את בעיות המדינה באותה שיחה. ואז זה כבר נמשך רבע שעה.

רבע שעה במקרה הטוב. היו חברי מרכז שניסו לפתור את בעיות העולם כולו באותה שיחה. ואז זה נמשך...

צא, הצג, הקם, עבוד

בספרו "יומן פרלמנטרי" נתן שבח וייס כמה עצות לחברי כנסת ופוליטיקאים. הרי כמה מהן:

- הצג מועמדותך לכל תפקיד אפשרי. גם אם לא תזכה, "היית מועמד" תוא תואר נכבד.
- עליך להגיע לכל התכנסות חברתית או מפלגתית, ביחוד אם יהיו בה שם אנשי תקשורת.
- השתדל לעשות רושם של "מקור" או "מקורב", כלומר של מי שמחזיק בידו מידע רב.
- דאג להמצא במחיצתם של גדולים ומפורסמים ממך.
- חשוף עצמך לאורך ולרוחב. ספר על רעייתך וילדיך. הישראלי אוהב תמונות משפחתיות.
- צא למקומות מועדים לפורענות. ארגן לעצמך סיור בקסבה של שכם.
- הקם אירגון מתנדבים או הצטרף לאירגון קיים.
- אל תחמיץ אירוע משפחתי של חבר מרכז.
- אל תחמיץ טכסים ממלכתיים ואחרים, או מסיבת קוקטייל.
- עבוד למחנה הנכון.

רבים מהמועמדים נהגו לפי הכללים הללו. חוץ משבח וייס עצמו...

הטלפון מצלצל. שבח וייס שוב נלפת. "יוסי, האמן לי, אני לא יכול לראות יותר מכשיר טלפון. האצבעות שלי פצועות, באוזן שמאל אני לא שומע טוב...".

הוא כבר ניסה לדבר נגד השיטה, אך איש לא האזין. איש לא התייחס. "חשתי כאבל בין העולזים", מודה שבח וייס. "כבר חודש אני רואה את כולם רק מחייכים סביבי. מה הם מחייכים? המצב של המדינה כה טוב? זוהי קרנוואליזציה של התנועה. אני קורא לשוב לתמורה בטרם פורימיותו אני, כפטריוט ישראלי, רואה את התופעה שהחלה בחרות, עברה לליברלים, למפד"ל ואלינו. דרך ערוצי הדמוקרטיזציה חודרים לגופנו נגיפים של הבל ורעות רוח. אני קורא לאנשי רוח, לסופרים, לתקשורת – לא להתבשם מזה, אלא לבקר את זה בחריפות. נכון, אני מבין שעונת הכדורגל הסתיימה והאירוויזיון עוד לא החל ויש צורך להשתעשע, אבל לא כאן".

שבח וייס חושב שאם חס וחלילה זו היתה השיטה בימים הראשונים של המדינה, ישראל פשוט לא היתה קמה. למי היה זמן להקים מפעלים, תעשייה, חינוך, בטחון? כולם היו עסוקים בטלפונים לחברי מרכז. אולי רק תשתית טלפונים טובה היתה יוצאת לנו מזה...

הוא חש עייף ומותש. אינו בטוח שיעמוד לו הכוח לצאת שוב לציבור הרחב. "אנו באים אליו בבחירות מותשים מקרבות יריה מפלגתיים", הוא אומר בחיוך רפה. "ואני אישית פגוע כי יש לדעתי אסימטריה מוחלטת בין מסירותי והדרך שבה מלאתי את תפקידי בכנסת לבין יחסו של המרכז אלי".

התנועה, הוא מזדרז ואומר, לא חייבת לו מאומה. כל יום בכנסת מרגש אותו מחדש. "אחרי כל מה שעברתי בילדותי (כפליט ניצול שואה) אני משרת בבית הנבחרים הישראלי. אין אצלי יום של חול בכנסת".

עוד טלפון: "את יודעת, אילנה, שהיו גם גילויים מרגשים של ידידות? מוטה גור, חיים בר־לב, גד יעקובי, לובה אליאב, אריה גוראל. אנשים ממש יצאו מגדרם, הלכו מאחד לשני ואמרו 'השתגעתם? שבח וייס לא יהיה בכנסת?' וניגשה אשה וממש בכתה, וראש הסניף של בני־ברק צעק: 'יצאתם מדעתכם?' או היו גם תופעות נוגעות ללב. את שומעת, אילנה? ישבתי הבוקר במרכז הכרמל, בבית הקפה, בפינה הקבועה שלי ששם אני כותב מאמרים, ונוצר ממש תור ליד השולחן, אנשים אפילו גידפו את מפלגתי, ופתאום מצאתי עצמי מגן עליה. היום לפחות אני ארם ואפסי, איני חייב דבר לאיש או לקבוצה".

שבח וייס, היום איש ממורמר, אפילו מדבר על אפשרות פרישה, אך אינו מסכן. אין מה לרחם עליו. כן פגוע, כן ביקורתי, הוא שב ומדגיש שביקורתו אינה נובעת מכאבו האישי ומביא לראייה מאמרים שכתב בגנות השיטה בחודשים האחרונים. "יותר מזה", הוא שואל, "מה רע בסערת רגשות? המסות הטובות ביותר נכתבו בסערת רגשות".

טלפון. שגריר ישראל באתונה, משה גלבוע, חבר ילדות, הוא מספר לוייס כי דוד בן־גוריון קרא פעם לאבא אבן ואמר לו "אם תפסיק לכתוב ספרים, לך לדבר עם החברים". וזו גם העצה שהשגריר שולח לידידו מעבר לים: "שבח, תפסיק לכתוב ספרים, לך לדבר עם החברים".

עמוס לבב

אלי דיין, תומכות ובלונים. "מוקדמות נוסח אמריקה זה עסק יקר".

עוד מעט פת

מאת אברהם תירוש

גדעון פת בווילה בסביון. "אני נפגע ממה שחולף, מקבל את מה שעשו ברגשות מעורבים"

היום, יום אחרי הבחירות הפנימיות בליברלים, כבר ברור איפה באמת עומד גדעון פת. אבל כשהשורות האלה נכתבו, שר המדע התאפק. קצת. במופע הבידור של הליברלים נהדף ממרכז הבמה, וככה גילה את חברי המועצה, הפעם כמחזר, כ"אנדר־דוג". לא כל כך מזמן נסים ושריר השתרכו הרבה מאחוריו, ועל מודעי הוא אמר, "הוא לא גאון, שישן יותר, אולי כך יעשה פחות שטויות". עכשיו, כששיא השאיפה זה להיות מספר 4, הוא אומר "מודעי היום הוא ראשון במנהיגות" וגם "מודעי ואני רואים עין בעין בכל נושא כמעט".

אם לא המיקטרת שבפה, הייתי מתפתה לחשוב שאני יושב מול ח"כ פנחס גולדשטיין. שהרי מי אם לא הוא מסוגל לומר על יצחק מודעי דברים כאלה: "אני מוצא את חברתו נעימה מאוד. אנו רואים עין בעין, אידיאולוגית, בכל נושא כמעט. כשם שהוא מכיר בכישורי, אני מכיר בכישוריו".

אבל, לא תאמינו, אני יושב דווקא מול שר המדע והפיתוח, גדעון פת, והאומר את הדברים – כן, אני בטוח, בדקתי – ואיני מאמין למשמע אוזני. בכלל, נס שאני עדיין יושב, לא שרוע על הרצפה.

בסך־הכל שאלתי את פת – ימים אחרים אחרי ששלושת עמיתיו השרים הליברלים, בהשראת מודעי, כרתו ביניהם ברית והשאירו אותו בחוץ – מה דעתו על ירִיבו־שנוא־נפשו זה שנים. לפני כן מצאתי בארכיון ציטטות כאלה מפי פת על מודעי: "הוא לא גאון. בינוני... הידיעות שלו בכלכלה מוגבלות... אין לי הערכה אליו וגם ההערכה היא בערבון מוגבל... הוא לא מנהיג. הוא לא נחשב בעיני מעל כולם, מודעי זה

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

לא פירמה שאני מוכן לעמוד רום לפניה... הוא טוען שהוא ישן רק שעתיים בלילה. שיישן שלוש, ואולי כך יעשה פחות שטויות".

ואחר כך קראתי שם הצהרה פתית טיפוסית: "לא ירינו הציאו את מודעי מהממשלה אלא איבר המצוי בפיו". וסיפור, שפת מכחישו, על פתק ששיגר לעזר ויצמן, לשכנעו שהמערך יתנגד לחזרתו של מודעי לממשלה אחרי הרוטציה. ודו־שיח ביניהם בישיבת ועדת השרים לענייני כלכלה, שדנה בהקמת משדרי קול־אמריקה, כדלהלן:

מודעי: תדעו שזה דחוף.

פת: בטח שזה דחוף. הרי מישהו כבר מחכה לקבל מינוי בחברה.

מודעי: הו, באמת, חכם בלילה.

פת: העיקר שלא פרצוף שמן.

אבל עכשיו, פתאום, זמירות חדשות בפי פת: "בניגוד למה שחושבים, שמודעי ואני איננו מסוגלים להחליף מילה ללא ויכוח – זה אינו כך. אני מוצא את חברתו נעימה מאד, כשאין מדובר במחלוקת. אני בטוח שאילו השכלנו לפעול ביחד, היינו יכולים להעמיד לרשות המפלגה צמד מנהיגים שהיה מונע ממנה להגיע למצבה הנוכחי ומצעידה קדימה. אני מצטער שלא נמצאה הדרך לכך, ונוטל על עצמי 50 אחוזים מהאשמה.

"אנו רואים עין בעין כל נושא כמעט. חלק מהוויכוח בינינו הוא תוצאה של הגזמה. ויכוחים אינם תעודת עניות. ויכוח יש כאשר יש עם מי ועל מה להתווכח. אולי בשבועות האחרונים נמתחה יריעה היכולה להיות בסיס לשינוי ולהבנה ושיתוף בעתיד".

"מודעי מחפש כל דבר כדי לפגוע בי. הוא לא משוגע, אבל צריך ייעוץ"

כיצד נמתחה, אם יצחק מודעי, כהודאתו־הוא, מנע בעקשנות את צירופו של פת להסכם שלושת השרים ואף אמר לו, במילים ברורות, כי זהו בעצם המשך ההתחשבנות־מן־העבר ביניהם?

הנה כך זה היה: שניהם יצאו מישיבה ומודעי סיפר לפת בנחת על ההסכם המותיר אותו בחוץ. פת, שקיווה עד הרגע האחרון שההסכם לא יושג ללא שיתופו, אמר, גם הוא "ברוח טובה" – על־פי עדותו – כי הסכם כזה אינו טוב וארבעת השרים צריכים להיות מאוחדים.

"איני מבין מדוע אתה עושה לי אתה זה", אמר פת למודעי.

"בגלל פרשיות העבר", השיב מודעי בדוגריות הידועה שלו.

"באמת, השנים חלפו ואנו התבגרנו. לא צריך להיות לזה כל קשר", ניסה פת לשכנע, אך ללא הועיל.

מודעי אינו שוכח לו "פרשיות עבר" שהתרחשו בעבר הלא־רחוק, וסבור שיש קשר, ועוד איך: טירפוד מינויו של מודעי לשר האוצר בממשלה הראשונה שהקים שמיר ב־1983 תוך איום שהוא, פת, יצביע נגד הממשלה; ועידוד המערך למניעת שובו של מודעי לממשלה אחרי הרוטציה (ראה הפתק לויצמן). פת מכחיש כל זאת בתוקף וכנגד זה יש לו "פרשיות עבר" משלו, שבהן ניסה, לדבריו, מודעי לרחוק אותו בתככים שונים.

בקיצור, הסיפור הרגיל. ואף־על־פי־כן, בשוויון נפש מפליא, מדבר פת טובות על מודעי ותווה שיתוף והבנה ביניהם בעתיד. וכשאני שואל, אם היום הוא גם מכיר במנהיגותו של יריבו, הוא עונה בלי להניד מיקטרת: "כן, היום הוא ראשון במנהיגות. אבל במפלגה ליברלית, גם בעולם, מנהיג אינו כל־יכול. הוא ראשון בין שווים".

היתכן שהודעה־הודאה כזו מפי פת וחוות־דעת כזו שלו על מודעי קשורות במצבו של שר המדע אחרי ההסכם בין שלושת עמיתיו? האם יכול להיות שהן נובעות מרצונו לא להרגיז ולקנות את לב הכל – גם את זה של מודעי – לקראת הבחירות של מועמדי המפלגה האחרים לכנסת, שבהן הוא רוצה לזכות במקום הראשון? או שמא הגיעו ימות המשיח ממש, ואנו לא ידענו?

אני תמה בקול וגדעון פת נשאר בתחום השיפוצים. עובר מצביעת העתיד בוורוד לשיפוץ העבר. "מודעי ואני חיים יחד בתפקידים ציבוריים ככר יותר מעשרים שנה. במשך השנים נאמרים דברים כעידנא־דריתחא ובעידנא־דטיפשותא ובעידנא־דעייפותא והם אינם מייצגים בהכרח דעה מוחלטת שעל־פיה נקבעים יחסים. מה שנראה לי דבר שאין למעלה הימנו לפני 10 שנים, היום, כשאני בן 55, אני רואה אותו אחרת. לא תמצא את מודעי ואותי פוגעים זה בזה כחמש השנים האחרונות".

אז כפי שראיתם לא יגעתי הרבה ודווקא כן מצאתי. פת, לעומת זאת, מצא את האשם בכל הגרוטסקה הזאת, המוצגת זה שנים על־ידי שני בכירי הליברלים האלה – שמחה ארליך ז"ל, האיש שלזכותו נזקפת האמירה הידועה: "בליברלים יש פת, אנטיפת ופסיכופת".

"האיש שתמיד רצה לסכסך בינינו היה שמחה ארליך ז"ל", קובע פת. "לא יפה לדבר אחרי מותו, אבל הוא, בחכמתו המיוחדת, ראה שאנו, הדור הצעיר, נהיה עליירו אבל משני הצדדים. לא יחד. הפרד ומשול. הוא לא הצעיר אותנו קדימה. את מודעי לא אהב, אך לא זילזל בו. לגבי, היו לו תקופות שאהב אותי כבן – כשנסע, למשל, לניתוח לב בארה"ב, רק לי סיפר על כך – והיו תקופות שהייתי לו כזכוכית שקופה שהביט דרכה. כלפי שריד היה לו יחס משתנה וכלפי נסים יחס בלתי־מחייב ובלתי יציב.

"כל אחד מארבעתנו שמע מארליך דברים שליליים על האחרים. חרף זאת ראינו בו נכס ולא יכולנו להתנתק ממנו. היתה בו גם תמימות של לא־פוליטיקאי. הוא היה שני אנשים. זה אינו מוריד מחכמתו ומאישיותו המקסימה, אבל הוא היה גורם דומיננטי שלא פעל למען אחדות. זו הירושה שהשאיר לנו".

כן ירושה, לא ירושה, מודעי ופת צמד־חמד נוסף בפוליטיקה הישראלית – גם בהתכתשויותיו – כמו פרס ורבין, המר ובן־מאיר, אלון ודיין ז"ל ואחרים, שקשה לעסוק באחד ללא "רעהו". ואם תרצו, מודעי ופת ומה שביניהם, הוא סיפור הידרדרותה של המפלגה

(המשך בעמ' 34)

יש לו אח תימני

לפני כמה חדשים אושפז זכריה עמיר, בעל קונדיטוריות מחולון, יוצא תימן, בבית החולים שיבא, שם נותח. קרובו, ישראל קיסר, בא לבקרו וגם השר גדעון פת התייצב ליד חדר הניתוח ואחר־כך ביקר והתעניין מידי יום בשלומו.

"מילא קיסר, אני מבין", אמר הרופא לזכריה, "אבל מה הקשר של גדעון פת לעניין?"

"הוא אחי", השיב הקונדיטור מחולון, והרופא בוודאי הירהר לעצמו: או שהוא בדחן אמיתי, זכריה זה, או שנשתבשה עליו דעתו לגמרי מחמת הניתוח...

לא זה ולא זה. גדעון וזכריה "אחים". כך הם מתייחסים זה לזה.

זכריה הגיע לארץ מתימן, ילד בן 10 ללא הורים, ב־1929. הוא הובא אל אחיו הבוגר בירושלים והחל למכור עיתונים. הוא לא הסתדר בבית האח, ומשום כך עט בשמחה על הצעת עבודה־עם־מגורים במאפיית פת, שהציעה לו יום אחד גברת מכובדת שראתה אותו ליד המאפיה. זו היתה גברת פת בכבודה ובעצמה.

אחרי שנה רצו השלטונות לגרש את זכריה חזרה אל הוריו בתימן. יהודה פת, בעל המאפיה, הצהיר: הילד הזה שלי, חי אצלי. והוא נשאר. התחיל כמוביל עוגות, למד אפיה והגיע עם השנים לניהול המאפיה. בשנים הראשונות גם גר וישן במאפיה. לגברת פת קרא "מאמא".

כעבור כמה שנים נולד בן לאחותה של גברת פת. קראו לו גדעון. זכריה הנער אפה את העוגות לבריתו. כשהיה גדעון מרקוס בן שש, נפטרה אמו ותדודה פת אימצה אותו לבן ונתנה לו את שם משפחתה. בבית פת היו רק שלוש בנות וגדעון הקטן נהפך לנסיך הבית. אבל במשך כמה שנים היה בטוח, שהצעיר השחום המסתובב בבית ובמאפיה, זכריה, גם הוא אחיו.

לימים נעשה זכריה לאיש המרכזי במאפיית פת ואף חכר אותה. בראשית שנות החמישים רצתה גברת פת שגדעון יכנס למאפיה ללמוד את המקצוע. גדעון עצמו לא התלהב מהרעיון – כמו מזל לפוליטיקה – אבל חזקה עליו מצוות אמו־דודתו. אך זכריה חשש לעתידו במאפיה והתנגד להכנסת המתחרה. גדעון סייע לו לפתוח במאסיוויות שלו.

היתה תקופת מתח בין זכריה לבין גברת פת, שבסופה פרש ופתח מאפיה משלו בחולון. גדעון נכנס למאפיה אחרת לחלוטין – המאפיה הפוליטית – ועד היום הוא אומר לזכריה: "אני צריך להודות לך שאני שר. אילו לא התנגדת אז, אולי הייתי היום אופה"...

היחסים שוקמו גם עם המאמא פת ועד מותה המשיך זכריה להיות "בנה התימני". כשזרים התפלאו על הבדלי הצבע ביניהם, היתה אומרת שהוא דומה לאביו...

הקשרים נשמרו גם עם גדעון ומשפחתו ובכל עת שמחה, ותלילה צרה, הם ביחד. לזכריה רק שבחים על "אחיו": "בתור חבר ואח הוא נהדר. העסקים שלו עם מודעי לא מעניינים אותי. הוא בחור טוב, אדם לא רגיל, עם נשמה".

אחיו האמיתי היחיד והבכור של גדעון, סא"ל אפרים ענבל, איש צנחנים, נהרג ב־1963 בתאונת דרכים. הוא גדל מאז מות אמם בקיבוץ יגור. גדעון מעריץ אותו, אולי בגלל הקריירה הצבאית הדלה שלו עצמו. תמונתו ניצבת גם על שולחנו במשרד. בנו הצעיר, היום כבן 17, נקרא על שם האח.

פת איש רגיש ומות האח מסוגל להעלות עד היום דמעות בעיניו. לעולם אינו הולך להספיד בשם הממשלה בלוויות. פעם הלך ולא היה מסוגל לסיים את נאומו.

זכריה עמיר בקונדיטוריה בחולון. פת: "אני צריך להודות לו שאני שר. אילו לא התנגד אז, אולי הייתי היום אופה"...

המכורים להימורים

איך להרוויח עשרים ושניים אלף דולר בשש שעות? בהימורים. באילת. בעצם, מחוץ למים הטריטוריאליים. וזהירות, אפשר גם להפסיד. והרבה יותר. גם את המכנסיים וגם את המכונית ואולי גם את הבית והאשה. הכל כתוב בתורת הסיכויים. מי שמרוויח תמיד זה הקזינו. במקרה שלנו, זה שעל סיפון ספינת ההימורים "רויאל פרינסס".

מאת מיכל קברא

ברגע לארבע לפנות בוקר, כשספינת ההימורים חצתה איזה קו מופשט הנקרא גבול המים הטריטוריאליים של ישראל ושטה לעבר הרציף של חוף אלמוג באילת, היו עשרים הסנטימטרים התחתונים של הידיים שלו תקועים בכיסים. כמעט ולא זזו מהפתחים האלכסונים הללו, העשויים מבד ג'ינס כחלחל, שעברו הסבה לסניף בנק. עשרים ושניים אלף דולר היו שתולים שם מוגנים על־ידי כפות ידיים מזיעות שיצאו לשאוף אוויר רק לצורך ויכוח עם זה שהפסיד שמונת אלפים דולר.

שעתיים קודם לכן, בבטן הספינה, ניצבו לפניו בסדר מופתי ז'יטונים בערך של ארבעים וארבעה אלף דולר. כפול מהרווח הסופי שלו. כשהערימה הצטמקה לחצי, אמר סטופ. הפה אמר סטופ. אבל איזה צ'יפס במוח שלו רצה עוד. ראו. גם כשעמד בקופה להמיר את הז'יטונים לכסף, שלח לרולטה מבט מפלרטט־מתנצל, כאילו היתה העתק מרוייק של הציצי של מרלין מונרו. "אי־אפשר להחזיר את הספינה כבר עכשיו?" שאל בתחנונים את קצין הבטחון, הפיתוי, הפיתוי.

עשרים ושניים אלף דולר בשש שעות. יותר משלושת אלפים ש־מאות דולר בשעה. שש־מאות דולר בדקה. מאה דולר בשנייה. רווח מהיר. החישוב הזה, אגב, מתאים גם לעשרים ושניים אלף דולר הנוספים שהרווית ושולחן ההימורים בלע חזרה.

בן 24 בסך הכל. פצעונים קטנים שטוות חייהם לא יעבור את העשור השלישי. "אני מהמר ותיק", הוא נאנח לא חף משוויצריות. בהפלגת הצהריים

(המשך בעמוד הבא)

כך מהמרים בבלאק ג'ק. מתוך הסרט "שם המשחק". המהמרים באילת סירבו, כמובן, להצטלם. הפחד הגדול הוא מהיווצרות התדמית של מהמר.

וידוי: אני מהמר מגיל 17. כל הכסף שהיה לי אז, 2000 שטרלינג, הפסדתי [illegible] בקזינו של לונדון. מאז לא יכולתי להפסיק. לא התחשק לי לעבוד. רק להשיג כסף ולהמר. הייתי מכור. אפילו מי [illegible] הרולטה לא יכול לנצח אותה. תמיד מפסידים.

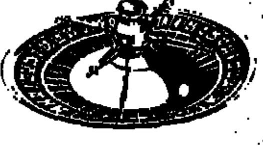
ספינת ההימורים "רויאל פרינסס" עוגנת באילת. צילום: יהודית זילברשטיין

(המשך מהעמוד הקודם)

של ספינת ההימורים, אגב, הפסיד אלפיים דולר. "אהלונג", הוא אומר ומצקצק בשיניו, "הקזינו תמיד מנצח", מה־הוא־אומר.

כעשר וחמישה בלילה הפליגה הספינה. ספינת ההימורים. הקזינו הצף. הנחה ימית אקס־טריטוריאלית נשיננה שעל אדמתה מותר להמר רק בפיס ובטוטו. ומה זה מותר? לפי מכת השכנוע בתשדירי השירות בטלוויזיה, אפשר לחשוב שמי שמתנזר מפיס־טוטו כאילו לא תרם ללב"י. אבל קזינו, שישמור אותנו אלוהים, שיהיה רק במים. מים מצריים, כמובן. מילא מים מצרים, אבל גם דגל מקפריסין. ספינה גויית עד הסוף, מעקף נאה לחוק שלא חוקק עדיין.

על הסיפון פרוס שטיח לבד ירוק, זרוע בונקאלאך קטנים שהורסים כל נטייה לפאר. המבט שמתעקש להתקשט עם השטיח רואה גם את השוליים המקופלים של התחכים ביד ממהרת. בכל מקרה, קרוב לוודאי שמבט ציפור גראים השמנמנים מבין המהמרים כמו כדורי ביליארד. מבט נמוך יותר רואה את המלחיית ואת צנצנת הסחוג המונחים על חמישה־ששה שולחנות פלסטיק לבנים בעלי אוריינטציה קיוסקאית. יש גם כמות תואמים, מפות אדומות, ואוכלוסיית סיפון גללת מלצרית אנגלייה, ברמנית ישראלית, וזמר

"ישראלים לא יודעים להמר. הם נסחפים. אין להם גבולות. רק לחבר'ה המקצוענים יש גבולות, והם יודעים מתי להפסיק".

מולת, וכשלושים איש שקנו כרטיס ב־25 שקלים שלל גם שני משקאות.

חק מהמרים לא שותים אלכוהול לפני ההימור. "תביאי תה, תביאי קפה", הם מבקשים מהאנגלייה שמקלצרת בתנועות חינניות. כחוך מזוקן נותן למלצרית שטר של עשרה שקלים עבור התה, הכלול במחיר כרטיס הכניסה. המלצרית רוצה להחזיר לו קצת עודף, לא נעים, אבל המזוקן משחק אותה לארג', מנפנף בידו, תוך כדי הצצה לחבריו לשולחן. היא מנסה בו שוב, אולי השתגע ויתחרט. אבל הוא לא.

והזמר הרצל אסף לא מפסיק לשיר. משרה על ששון הקזינו הימי הזה אווירת שכם קידושין. ג'ון לבון קשה להסביר את סילסולי הקול הקטנטנים שהוא מרעיף על שיריו. גם סטיבי וונדר לא מתחמק מאילתורים מקומיים. "עכשיו כולם ביחד", הוא לוחש לתוך המיקרופון. אף אחד מזיז שפתיים. "ועוד פעם כולם ביחד", הוא מומום, מסרב להתייאש. עם שרשרת שירי "החיפושיות", למשל, מנסה העקשן המזמר לסחוף את הקהל האפטי במשפטים נוסח "ומחיאות כפיים לפי הקצב", אבל הביטוי "שר לקיר" מנצח. למען הצדק והדיווח האובייקטיבי ראוי לציין שפעם אחת הצליח לעורר תגובה בקהל, שכללה מבטי איבה מאוד לא סימפטיים, כאשר הלך על כל הקופה והציע להם על רקע "תרקוד" של שלמה ארצי, לשיר ולזמר כי עוד מעט במילא יפסידו את כל הכסף.

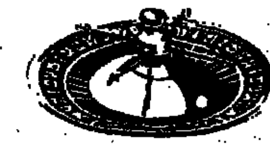
נוכחות הקזינו שבבטן האוניה מורגשת גם למעלה, על הסיפון. לציפייה ולחוסר הסבלנות יש מניירות קבועות. בינתיים העיניים מחפשות איזה מיליונר. לא מיליונר – עניבה. לא עניבה – חליפה. איי־פ־ה. מקסימום שרשרת זהב. כל־כך דומה לתור לאוטובוס, לא משנה אפילו איזה קו. כל קו. זוג מבוגר שכל הזמן נוגע, היא מעפעפת בעיניים כמו יונה תמה, והקונוכה שלה לא עוזב את כתפה כאילו היתה גלגל הצלה. שתי נשים שנטשו מזמן את הארבעים. אחת צהובת שיער השנייה כהת שיער, מציתות סיגריה בסיגריה. מצחקקות בקול רם מרי. שניים משחקים ש־בש וכנר רבים. שולחן שלם עסוק ברישומים, הסתברויות. זוג יפנים. אילתים, מהמרים קבועים, כשמגיעה המשכורת הם עולים על הספינה. אין תיירים. אין זוהר. סתם שטיח ירוק עם בונקאלאך ועליו אנשים עייפים קצת, אחרי יום עבודה, וסביר להניח – לפניו.

ואז מגיע הרגע. אחרי ארבעים דקות הפלגה אטית, מותר להיכנס לקזינו. נהירה לקופה הממירה דולרים/שקלים בז'יטונים. אף אחד לא שולף שם שטרות של מאה־אלף דולר. רובם, עושה רושם, לא מכירים את כובד הסכום הזה ביד. נפרדים מחמש־מאות דולר, אלף דולר. אחר־כך יחזרו להמיר את החמש־מאות דולר הבאים. כמה כסף כבר הפסידו מי מהם מכר את הדירה? את מכשיר הטלוויזיה? שלח את המכונית? לך תדע. לרכוש מכור אין סימני זיהוי על מוכרו.

בבטן הספינה שולחן רולטה אחד פעיל. אחרי פסיבי, שלושה שולחנות צרים יותר עליהם משחקים 21. חלונות סגורים. דחיסות שתעיק על הנשימה. שלושים איש עושים שם צפוף, רוב המהמרים נצמדים לשולחן הרולטה. בוריות, תופשים מקום. נדחפים קצת. פורטים את ז'יטוני הקופה לערימת ז'יטונים חדשים צבעוניים. כל מהמר מקבל צבע משלו. המזוקן לא מקבל סגול. "אולי אפשר את התכלת?" הוא שואל את הקרופייה האנגלי, שכמו שאר חבריו לצוות נראה כאילו נשלף מתמונות אחורי אנגליה במשחקי אליפות אירופה בכדורגל.

לכדור הסב במהירות מסחררת בגלגל הרולטה יש שריקה מיוחדת. ססססס ארוך, הרקני קצת. ההימור מתחיל. רוב המהמרים מעדיפים לשים את הז'יטונים על השולחן לאחר שהכדור כבר החל לזמזם. מתחילים בקטן. חמישה דולר ז'יטון. מפזרים את הז'יטונים על לוח ההימורים. כהת השיער מניחה שני ז'יטונים צהובים על המספר חמש־עשרה. לא, מעבירה לשבע־עשרה. מציתה סיגריית קנט ארוכה. צהובת השיער מותחת את לחייה עם הלשון ומניחה שלושה ורודים על שלושה מספרים עוקבים. כבדת גוף שיושבת בסמוך מניחה את עיגוליה רק על קו הגבול בין שני מספרים, ומגדילה את אופציית ההימור לשני מספרים. גם הזכייה, כמובן, מתחלקת בשניים. אם הז'יטון עומד על המספר הזוכה, מרוויחים פי שלושים וששה משוויו. בעלה צמוד אליה. עומד שקט ומביט. מידי פעם הוא רוכן לעבר אזנה וממתיק שם איזה סוד. בחוסר סבלנות לא מוסתר היא מניעה את אוזנה שמאלה וימינה, כאילו לגרש את הצלילים שרחף לתוכה. "לא להמר יותר", קורא הקרופייה. הופ. הכדור נעצר על 24. אף אחד לא זכה. "אוי ואבוי", זועקת כבדת הגוף, "שמתי והורדתי".

בן 30, הפסיד 7000 דולר. מונולוג: "זו הרגשה איומה להפסיד הרבה כסף. העניין הוא שלקזינו אין יותר סיכויים מאשר יש לשחקן, אבל הקזינו תמיד ירוויח מהסיבה שאדם שמפסיד כסף תמיד יילך להביא עוד כסף כדי להחזיר לעצמו את ההפסד, ואדם

"יש מוסדות גמילה למהמרים. אנשים יושבים שם ומספרים שפעם היו עשירים כמו קורח והיום אין להם אפילו כסף ללחמניה".

שמרוויח לא יתפסק ברווח וירצה עוד. זה מעגל סגור. הסכנה האמיתית בהימורים היא לא ההפסד אלא איבוד ערך הכסף. אנשים שמהמרים לא מסוגלים לקום למחרת בבוקר כדי ללכת לעבוד בשביל מאה דולר ליום. מאה דולר זה ז'יטון אחד. זה יותר גרוע מסמים. כמה עולה מנה? מאה דולר ליום. אבל פה מפסידים עשרת־אלפים דולר ליום. אם מקסם גונב פה ושם אז מהמר מכור צריך לשדוד בנק בשביל שיספיק לו".

כהת השיער מציתה עוד סיגריה, וממהרת להניח עשרה ז'יטונים נוספים על הלוח. בעל הכרס הולך על 0. המזוקן על המספרים הגדולים בטור שמאל. ככה התחושה שלו אומרת. בצד יושב הצעיר, שהפסיד בצהריים אלפיים דולר. לפני שהוא מניח את ז'יטוניו הוא עוצם את העיניים לשבריר שניה. ממולו עומד עוד

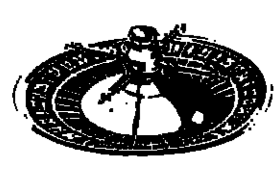
(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)
צעיר שאורך שיערו עומד בניגוד גמור למיעוט השיער בקדמת ראשו. אולי בן שלושים. כל סיבוב הוא מניח לפחות מאתיים דולר על השולחן. הכדור נעצר. ז'ן־פ'י שואג המזוקן, ומוחה בהיסח הדעת את הזיעה ממצחו בעורת קופסת גפרורים מזדמנת. הוא הניח שני ז'יטונים בני חמישה דולר על המספר הזוכה 39, והרווית שלוש־מאות ושישים דולר. את הז'יטונים בני המאה דולר הוא דוחף לכיס החולצה. שיישבו רחוק מהשולחן. אחר־כך, בלית ברירה, יוציא אותם מהמקלט לאט לאט.

עוד מונולוג. של בן 24: "אני מגוש דן. תאמיני לי ישראלים לא יודעים להמר. הם נסחפים, אין להם גבולות. לחבר'ה שבמקצוע יש גבולות. לפני הצבא הייתי בלאס וגאס. שם הימרתי פעם ראשונה. סתם. בארץ הימרתי עוד קצת ועוד קצת ונתפשתי. בטח שאני יכול להפסיק, אבל אני לא דוגמא. הנה, תראי למה אני לא מפסיק לעשן? כי אני נהנה מזה. ככה זה עם ההימורים. קודם כל אני עושה מזה כסף ואחר־כך אני גם נהנה מזה. הבעיה הגדולה היא עם התדמית. לתדמית זה מאוד גרוע. רק המקורבים אלי יודעים. ברגע שאנשים שומעים שאני מהמר זה מפחיד אותם. הם בורחים.

"היום הלך לי. אבל מה, אין רצף ברולטה, אין היגיון. בדרך־כלל אני רושם את המספרים שזוכים. אם אני רואה שמספרים מטור אחד זוכים שלוש־ארבע פעמים, אז יש הסתברות שיזכה מספר מהטור האחר. אבל זה לא עובד. פעם הלכתי ארבע־עשרה פעם על טור אחד והפסדתי הרבה כסף. התאוריה לא עבדה. הגלגל תמיד ינצח אותך. את יודעת למה? כי הגלגל סבלני ואנשים – לא. ראיתי מול העיניים שלי אנשים שהפסידו את המכוניות שלהם, את הדירות שלהם".

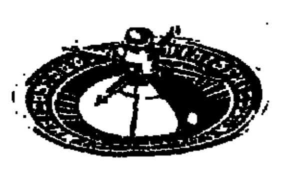

"מכונות המשחק הן מגנט למהמרים מתחילים. מכניסים מטבע ומושכים בידית. ומושכים שוב. צליל המטבעות הנפלטות משכר את החושים".

המזוקן מקלל. הכדור מסתובב. הוא מניח את ידיו על העיניים ומוחר יד־יד־יד־יו. כהת השיער נושכת את גב ידה. הצעיר עם השיער הארוך עוזב את השולחן, אולי אי־נוכחותו תביא מזל. הכדור נעצר. הוא רק חוזר, גם הוא שואל. לא, זה לא המספר שלו. הוא מניח יד על הראש וסופר את הז'יטונים שנותרו לו. בעלת הז'יטונים הוורודים זכתה. היא מחייכת חיוך כבוש, ותורמת את ז'יטון המאה דולר לכיס. בעלת הגוף אומרת לחברתה: "יש לה יד טובה היום, משחקת יפה." הם מאוד. "עמי, המאוור לא עובד", מתלונן בעל הכרס שחולצתו ספוגה כולה בנוזלי גופו. עמי, איש הבטחון מרים יד עצלה לעבר המזגן, ופותח חלון. בחוץ חשוך. הרוח הפסיקה. "בחייך, תביא איזה קולה".

עוד מונולוג, גיל 29, חי באילת בגלל ספינת ההימורים: "קחי אותי לדוגמא. שתים־עשרה שנה אני מהמר. בחיים שלי לא עבדתי. אני חי על הימורים. הרווחתי כבר בלילה אחד שלוש־מאות, ארבע־מאות אלף דולר. חייתי הרבה זמן בלאס וגאס. ברגע שאת מהמרת את חזקה, יש לך קרדיט מהקזינו עד מאה וחמישים אלף דולר. ברגע שגמרת את הקרדיט תשארת בלי דולר אחד הקזינו לא יתן לך אפילו פני. אבל כשיש כסף הם יודעים לתת בגדול, מסוויטה מפוארת עד הפצצה הכי משגעת. הם דואגים לכל. מפנקים אותך. במונטה קרלו הצמידו אלי שני שומרי ראש ולקחו אותי עם מסוק למלון.

"בלאס וגאס הגעתי עד שלוש־מאות ועשרים אלף דולר רווח. התחלתי להמר בשמונה בערב. בשש בבוקר אכלתי ארוחת בוקר ובשעה אחת־עשרה התחלתי עוד פעם. רציתי להגדיל את הסכום הזה לשש־מאות אלף או למיליון. אי־אפשר להפסיק. רוצים עוד ועוד. זו גרידיות. אפילו שתהמרי עשרים שנה ותדעי שצריך להפסיק – אי־אפשר. לא תפסיקי. זה חיידק שאין לו תרופה. את רואה את ההוא שזכה היום, את הילד הזה? אני מוכן לחתוך את הראש אם הוא היה פעם בקזינו. מבלבל את המוח. בפעם הבאה שהוא עולה על הספינה הוא מפסיד את כל הכסף.

"הסכנה האמיתית בהימורים היא לא ההפסד אלא איבוד ערך הכסף. מי שמפסיד או מרוויח אלפים לא מוכן לעבוד בשביל מאה דולר ליום".

"אני מהמר מגיל 17. התחלתי בלונדון. היה לי סכום של אלפיים שטרלינג. באו חבר'ה מהארץ והלכנו לקזינו. שמתי את כל הכסף שלי והפסדתי. זה מה שהיה לי בחיים, הכל הלך. היתה לי טבעת יהלום, מכרתי אותה וחזרתי לקזינו כדי להרוויח את הכסף שהפסדתי. התחלתי להתעסק בכל מיני שיטות. הייתי רושם את המספרים שזכו. סתם. אני מאמין שיש סבירות קטנה. את יודעת שזה שהמציא את הרולטה לא יכול היה לנצח אותה. פעם סיפרו שזה היה איזה כומר שבסוף התאבד.

"מאז לא יכולתי להפסיק להמר. לפני כן הייתי קורע את התחת בעבודה בשביל ארבעים ותשעה שטרלינג לשבוע. כשהתחלתי להמר הרווחתי 1200 שטרלינג לערב. לא התחשק לי יותר לעבוד. כדי להשיג כסף המוח עובד בצורה לא נורמלית. קשה להאמין איזה דברים אפשר לעשות. זה היה אחרי שלוש־ארבע שנים. הייתי כבר מכור. מה הייתי עושה, כשהרווחתי קצת כסף מיד קניתי זהב וכך בניתי לי קרדיט אצל סוחר הזהב. הייתי קונה מכמה סוחרי זהב. כשהייתי על הפנים הייתי מוכר את הזהב לא בחנות שקניתי אותה אלא באחת מהחנויות האחרות. כך הם חשבו שאני סוחר בזהב. לפעמים הייתי מוכר אותו בהפסד של שלושת אלפים שטרלינג. העיקר שהכסף יבוא. לפני שהתחלתי להמר הסכום הזה היה מספיק לי לחיות שם שנה שלימה. אם סוחרי הזהב ההם היו יודעים שאני מבקר בקזינו הסיפור הזה היה נגמר. בלונדון, כל אדם שמהמר – מחוק.

"יש מוסדות גמילה למהמרים. הייתי שם. הפעילות מבוססת על שיחות. רציתי לראות מה זה. אנשים יושבים שם ומספרים שהיו עשירים כמו קורח והיום אין להם כסף ללחמניה. עזבתי את המקום, למה כי אי־אפשר לנצח את הקזינו. בן־אדם מכור".

כבדת הגוף יצאה מהמשחק. הפסידה. בעלת עומד בצד מדוכדך. בעל הכרס שולף מהכיס חמש־מאות דולר וכוסס ציפורניים. הוא מחזיר מאתיים לכיס והולך לפרוט את השלוש־מאות. רגע התלבטות. כל־כך פתטי, עצוב. גבר גבוה מאוד יושב כבר ארבע שעות בלי לזוז ליד שולחן העשרים ואחד. זוכה־מפסיד, זוכה־מפסיד. כשהקלפים שלו הגיעו לעשרים, הקלפים של המחלק צעקו: עשרים ואחד. לרגע היה נדמה שהוא הולך להקיא, אבל זה היה לרגע.

בצד – מכונות המשחק, מגנט למהמרים מתחילים. אשה בהריון, גברת מבוגרת וארון אחד. נצמדים למכונות ולא מרפים. מכניסים מטבע ומושכים בידית. מכניסים ומושכים. צליל המטבעות שנפלטות מהמכונה משכר את החושים. עוד־עוד־עוד. כמו טוסיק של חמור שפולט מטבעות זהב. היה סיפור כזה, אומרת הגברת הכוגרת יותר, ומושכת. האדון, שנראה תושב חיפה, מושך גם. אשתו שעומדת משועממת בצד מנסה בכיחכוחים מעורנים להסיח את רעתו מהמכונה הפולטת. לא עוזר לה. האדון מכניס־מושך. כשמכונה אחרת משמיעה את צליל המטבעות החביב כל־כך, הוא עוצר רגע, מביט סביב וממשיך לשחק. האשה בהריון פוזלת לעבר המכונה שלו. מבקשת לשחק קצת. הוא מסרב בתוקף. אשתו מנסה להתערב, אך האדון מתעקש. "ששש, ששש", הוא אומר לאשתו. והיא נעלבה כל־כך.

על שולחן הרולטה מפסיד ארוך השיער את כספו. עכשיו הוא משחק עבור חברו המתולתל. "היד שלי לא טובה היום", אומר האחרון. זוג קבוע בשולחן, אומרים עליהם. תשים על שש־עשרה אומר המתולתל. החבר שלו, שהתחיל את דרכו בלונדון, לא מקשיב. שם על 19. המספר הזוכה: 16. "יה־ראבי" אומר המתולתל ומרוקן את כל אוויר הריאות. החבר לא מביט בו וממשיך להמר. אין ויכוח. אין ריב. שניהם יודעים שככה זה.

הזוכה בן ה־24: "איזה יום באו אלי כמה חבר'ה ואמרו לי יאללה בוא ניקח אוטו ונרד לאילת. ספונטני כזה. בהן צדק. הייתי בטוח שיש לי בארנק איזה אלף שקל. הגענו והשך בעיניים היו לי רק מאתיים שמונים שקל, והבנקים סגורים. בעשרים דקות עשיתי מהכסף הזה שלושת־אלפים וחמש מאות דולר".

המתולתל: "לא מאמין".

בן ה־24: "בחיי, שיחקתי צבע והלך לי".

המתולתל: "לא מאמין. יאללה יאללה עם שלוש־מאות שקל הרווחת שלושת־אלפים חמש מאות? אין דבר כזה. אין".

"ברגע שנגמר לך הכסף הקזינו לא נותן קרדיט אפילו פני. אבל כשיש לך הם יודעים לתת בגדול – מסוויטה עד פצצה משגעת".

הזמר הרצל מסתובב בין השולחנות. "לא מגיע לפה עם כסף. זה מסוכן," כבר שלוש לפנות בוקר. הזמן טס. "קזינו זה מקום לטפשים" אומר המתולתל שגם היד של החבר שלו לא היתה מי יודע מה. "מי שחושב שהוא מרוויח – טועה. זה מקום למכורים."

העוגן עולה. המהמרים עולים לסיפון.

ויכוח. הזוכה בעשרים ושניים אלף דולר לא נתן טיפ לקרופייה. ארוך השיער המתולתל לא מתאפקים.

– "בן אדם, כשדילר נותן לך עשרים ושניים אלף דולר ביד, איך אין לך בושה לא לתת לו טיפ? איך בכלל יש לך צבע בפנים?"

– "אתה אל תלמד אותי לתת טיפ".

– "יתתן לדילר, היד שלו היתה טובה אליך".

– "נתתי טיפ לעמי (קצין הבטחון). הוא צילצל במיוחד לבנק כדי שיתנו לי כסף".

– "אתה בטוח חושב שהוא עשה את זה בשבילך".

– "אתה יודע מה, לא מוצא לנכון לתת לדילר טיפ. וזהו. עמי עשה בשבילי הרבה, אז נתתי לו".

– "אני רוצה לראות אם היית מקבל ממנו משהו אם היית מאבד את התחתונים שלך. אפילו כסף למונית לא היית מוציא ממנו. לא מאחל לך להיות במצב הזה".

הספינה מגיעה. יורדים. חמש מוניות מחכות. רצים לתפוס מונית. דרך אגב, "רויאל פרינסס" קוראים לספינה הזו. ■

אם אתה נמנה על אחת הקבוצות הבאות:

חסרי דיור: זוגות צעירים • עולים חדשים • משפחות חד־הוריות • יחידים מעל גיל 27 • מתיישבים בישובי פיתוח • זכאי מפעל חסכון לבניין.

בעלי דיור: משפחות המתגוררות בצפיפות • בריאות לקויה המחייבת שינוי בתנאי המגורים • מוכרי דירות לפני 1983 • דיירי שכונות שיקום • רוכשי דירה שניה באזורי פיתוח ויש"ע • מחזיקי דירה בשכירות סוציאלית • זכאי מפעל חסכון לבניין.

בנוסף לסכומים אותם "חייבת" לכם המדינה תוכלו לקבל הלוואות משלימות ממקורות הבנק.
המומחים למשכנתאות יבדקו את גובה זכאותכם, ידריכו, יכוונו אתכם ויעזרו לכם לקבל את המשכנתא ביעילות ובמהירות אפילו בו ביום.
היכנסו עוד היום לאחד מסניפי בנק טפחות ושאלו את המומחים.

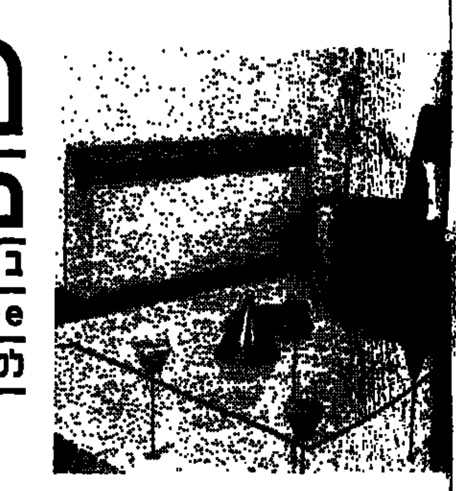
בנק טפחות

קחו אויר-ה"קונקורד" מגיע!

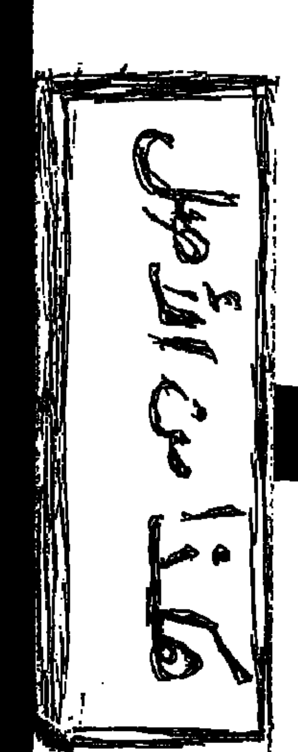

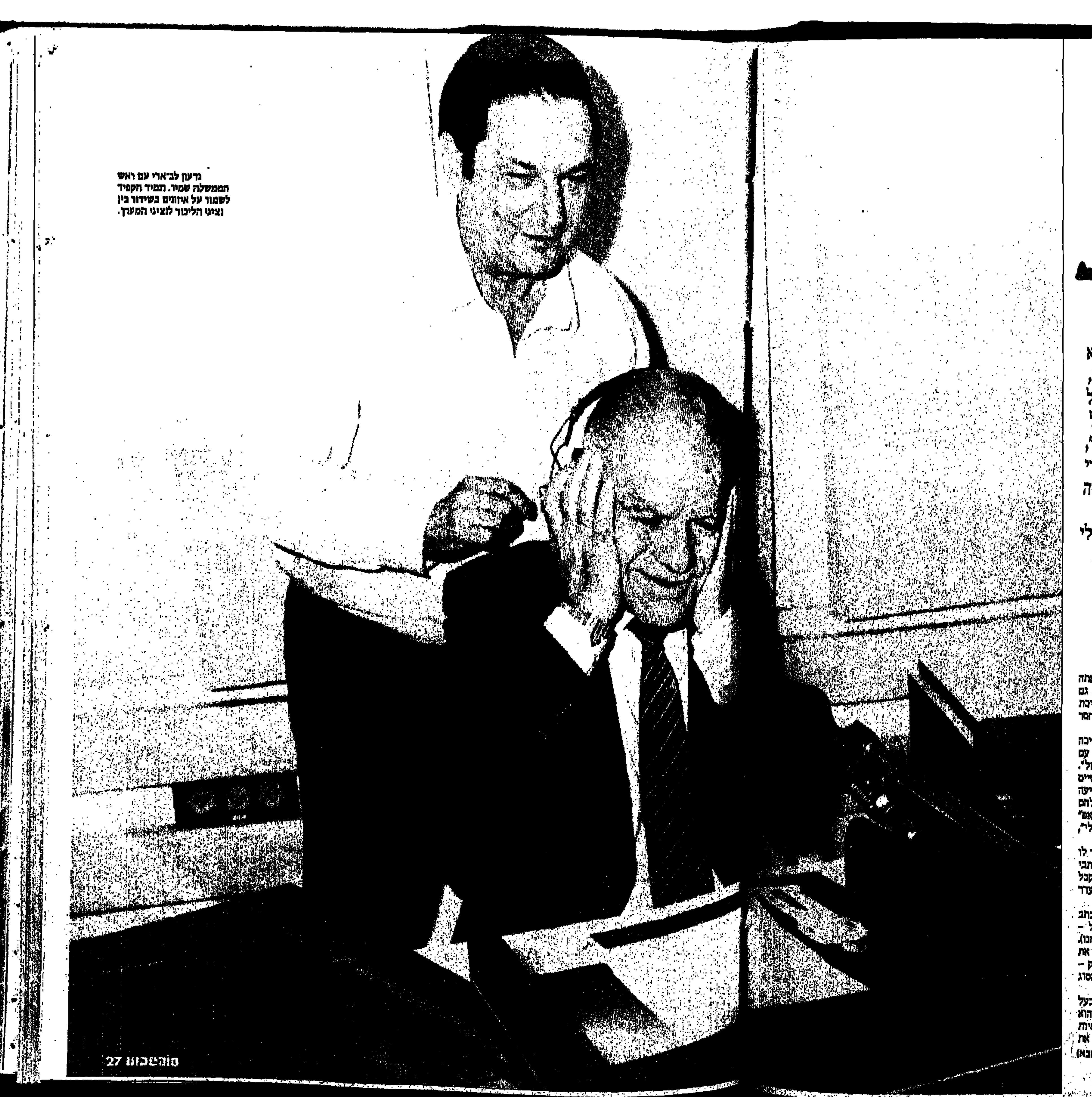
מזגן
מפוצל
בשיטת
multi-blade
לקירות מקסימלית
קיץ 88 ...הולך להיות קר. מזגני קונקורד נחתים. על צוות הפיתוח של חברת "אירוס" הוטלה משימה לפתח וליצר את דור העתיד של המזגנים המפוצלים. הקונקורד הינו פרי מחקר ופיתוח בן 4 שנים - מזגן מדהים!
בתכנון הקונקורד שולבו ידע בינלאומי ולקחים שנלמדו מתנאי מזג האויר הישראלי. לקונקורד עיצוב חדשני-פונקציונלי והוא מיוצר במגוון דגמים עד 3 כ"ס.
המזגן בנוי בשיטה מודולרית ומתאים לכל גודל חדר או אולם. והינו המזגן המפוצל היחיד המתאים לחדרים קטנים וחדרי שינה.
הקונקורד משלב פעולה שקטה במיוחד עם רמת קירור גבוהה ביותר המתאימה גם לאיזורים החמים ביותר בישראל.

Conkord
מזגן המחלקה הראשונה

כוכב הקור
בית המזגן

גדעון לב־ארי עם ראש הממשלה שמיר. תמיד הקפיד לשמור על איזונים בשידור בין נציגי הליכוד לנציגי המערך.

לב-ארי
סוף שידור

גדעון לב־ארי זה רדיו. כבר 25 שנים. עכשיו כבר לא מנהל. מקצוען. חבר טוב ושונא מר. רומנטיקן בסתר, תובע שלמות, לא יודע לקבל סרוב. נוקם ונוטר. בעל כריזמה וקסם אישי. רודן כוחני שאינו מוותר – אבל דמעת אשה שוברת אותו. "בסך הכל הוא אדם בודד", קובעת השורה התחתונה. וזה עכשיו בעוכריו. לב־ארי לא תאם את מהלכי ההתפטרות שלו עם איש. לו עשה כן, היה מכתב ההתפטרות שלו יכול אולי להיהפך למנוף להדחת אורי פורת מתפקיד מנכ"ל הרשות. אולי ציפה שבעקבותיו יתפטרו אחרים, אבל זה לא קרה. הזאב הבודד לב־ארי הוא, מתברר, בודד באמת.

מאת אילנה באום

גדעון לב־ארי רואה את העולם בשחור לבן. או שאתה איתו – או שאתה נגדו. יודע להיות חבר טוב ושונא מר. רומנטיקן בסתר, תובע שלמות, גם אם המושגים שלו בתחום זה שונים מהמקובל. נאמנות בעיניו חייבת להיות טוטאלית ומוחלטת. לא יודע לקבל סרוב. נוקם ונוטר. איש חסר פשרות. הרבה כריזמה, הרבה קסם־אישי.

בזכות הכריזמה ידע להתחבר עם ממונים עליו. עם פרופ' ראובן ירון ומיכה ינון, היו"רים לשעבר של רשות השידור, נשאר לב־ארי ביחסי ידידות. כך גם עם טומי לפיד, מנכ"ל הרשות בעבר שמינה אותו לתפקיד מנהל "קול ישראל". הכפופים לו מפתחים כלפיו יחסי תלות פסיכולוגית. מתייעצים בו בנושאים אישיים ומקצועיים. מגלים לו סודות. רצים לרווח לו – לפני כל אדם אחר – על כל ידיעה בתחום שלהם, גם אם אינה לפרסום, והרבה לפני שהממונים הישירים שלהם שומעים על כך. עורך נכנס ללחץ אם לב־ארי אינו מתקשר לשאול מה ב"ליין־אפ" ואם לא נתן איזו מחמאה תוך כדי שידור. "אתה יותר טוב מכל מאהבת שהיתה לי", משפט שנשמע מפי עורך בחדשות והופנה אל לב־ארי.

יודע להקשיב, לייעץ. אפשר לקנות אותו ב"סיפורי צרות". "אם אתה מספר לו צרות ובעיות אישיות שלך – הוא מוכן לעשות בשבילך הכל", אומרים רבים מכתבי הרדיו. אולי הוא "מרפד את דרכו לעולם הבא" במעשים טובים שלא על־מנת לקבל פרס. לא שוכח להתקשר למזכירה חולה או לעובד הקרוב לליבו שנאלץ להיעדר מעבודה בגלל בעיות כאלה או אחרות.

מאוד רגיש לניואנסים, אבל עושה "ברוגזים" בגלל שנעלב משטויות. כתב שלא אמר לו שלום איזה יום יכול, בתוך שעות, להיהפך מחביבו של המנהל – ל"שקוף" (ביטוי בו משתמשים בחדשות ברדיו לגבי מי שלב־ארי מתעלם ממנו). איש כוחני, רודן שאינו מוותר בקטנות כבגדולות – אבל דמעת אשה שוברת לו את הלב. יש לו שלושה בנים משתי נשים. שמותיהם – נתן, יונתן ומתן, התינוק – יכולים אולי לרמז משהו על אופיו למי שאוהבים להשתעשע באפיונים מהסוג הלשוני.

גדעון לב־ארי נולד בפרדסיתנה. "למרות זאת", אומרים עליו בחיוך, "הוא בעל נימוסים אירופיים". מבין ובקי במוסיקה קלאסית. יש לו שמיעה אבסולוטית – והוא אפילו מצוייר כתעודות המעידות על־כך – ומסוגל לזמזם להנאתו יצירות קלאסיות שלמות. אהבתם המשותפת למוסיקה הביאה אותו ואת טומי לפיד להקים יחד את

(המשך בעמוד הבא)

לב-ארי

(המשך מהעמוד הקודם)

"קול המוסיקה". בצעירותו ניגן בכינור ובקרן. יש האומרים כי לו ביקש לעצמו קריירה מוסיקלית היה מגיע בתחום זה רחוק.

הוא בעל השכלה רחבה, הרבה מעבר ללימודיו הפורמליים בפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית. בתקופה בה היה ראובן ירון יו"ר הוועד המנהל של הרשות היו השניים מחליפים ביניהם פתגמים בלאטינית ומשוחחים על תרבות רומי. קורא המון. ספרי הגות ופילוסופיה וקבלה, אבל גם ספרות יפה. משכים קום. בחמש בבקר, רחוץ, לבוש ומסודר, טרם צאתו לעבודה, מקפיד לב־ארי לקרוא פרק בתנ"ך.

יש לו כוח רצון מרשים. איש כבד־גוף שאחת לשנה גוזר על עצמו דיאטת נוזלים לחודש ימים, שותה מים בלבד, מתפטר באותו חודש מעשרים קילוגרמים ויותר ולא מחסיר יום עבודה. בכל שנה הוא מגיע לשיא משקלו (הרבה מעבר למאה קילוגרמים) בספטמבר. מפצה עצמו למפרע. אוכל באותו חודש כמויות, עד שכפתורי חולצתו מתפקעים. אוהב אוכל פשוט – והרבה. לא אניו־טעם. לא מסתדר עם טעימות קטנות ונימוסיות. הכל במאסות. כך היה אצלו גם עם העישון. לב־ארי עישן המון עד שלפני 15 שנה אמר לו רופא כי קולו יהרס בגלל העישון. הוא הפסיק, מיד. את הלילה הגדולה הוא מתחיל בערב, והיא נמשכת עד שהוא הולך לישון. טיפוס חד־משמעי וברור: "לו היה דמות מתוך חפיסת קלפים – אי־אפשר היה להשתמש בג'וקר במקומו" – אומר אחד מידידיו.

בניגוד למה שאולי ניתן היה לחשוב על אדם כזה, בתפקיד כזה, יש לו גם ידידי אמת. ביניהם טומי לפיד: "מאז עזבתי את רשות השידור גזרתי על עצמי שתיקה, אבל את יכולה לכתוב שגדעון היה המינוי הכי טוב שעשיתי ברשות. והוא גם חבר יקר שלי". לב־ארי, אגב, היה מי שבזמנו הציע ללפיד לשדר מדור ברדיו – כך נולדה התוכנית "השבוע שלי". חבר נוסף של לב־ארי הוא ראובן ירון השוהה עתה בחו"ל, וברשימה גם השחקן יוסי גרבר, ואודי זוהר – עימו למד לב־ארי בתיכון "שלווה" בתל־אביב. ויש גם החברים מקרב הכפופים לו, כמו שלום קיטל ודוד מרגלית המתפטרים ויגאל רום, מי שניהל את חטיבת החדשות ברדיו ועתה הוא השליח המיועד של רשות השידור לבון – אבל זה כבר סיפור יותר מורכב.

"בסך הכל הוא אדם בודד. לא פתוח עם אף אחד עד הסוף. מקבל החלטות חשובות בלא להיוועץ באחרים", אומרת אחת מחברותיו בעבר. אגב, התכונה הזו של ה"לונר" עכשיו בעוכריו. לב־ארי לא תאם את מהלכי ההתפטרות שלו עם אף אחד מהקולגות, אפילו לא עם אמנון סחייק, מנהל הרדיו בערבית, שנחשב לידיד. לו תיכנן את המהלכים נכון יותר – מכתב ההתפטרות שלו יכול היה אולי להיהפך למנוף להדחת אורי פורת מתפקידו כמנכ"ל הרשות. בסתר ליבו, כך אומרים, כנראה ציפה שבעקבותיו יתפטרו שאר מנהלי המדיה: סחייק, חיים יבין ויוסף בראל, כמו גם מנהלי החטיבות שתחתיו. בפועל, איש לא התפטר לאות הזדהות – ולא במקרה.

ללב־ארי קול באס מיוחד עם נטייה לדרמה. מי שהקשיב אי־פעם לאחת מתוכניות הרדיו שלו ("בינינו לבין עצמנו", "הנושא בטיפול" "הטור השבועי"), יתקשה שלא לחזור ולזהותו. סביב הקול הזה נכתבו לא מעט מלים. בין היתר של גרשום שוקן, עורך "הארץ", שבדצמבר 74' האזין לתוכנית של לב־ארי וכתב כך: "השעה 7.05 בערב שבת. גדעון לב־ארי פותח את שערי הרפת ומוציא את הבאסו פרופונדו שלו למרעה השבועי... כל פעם אני מרותק מחדש לצירוף חד־פעמי זה של קול טעון חשיבות כבדה, אם גם מעומעמת, ושל שאלות הפוגעות במרחק של מטרים מאיזושהי מטרה מתקבלת על הדעת...". אומרים כי מאז אותה רשימה מסרב לב־ארי להיחשף בעיתונות. חושש להיפגע, לא בדיוק תואם תדמית של אדם בטוח בעצמו.

לב־ארי הוא אולי העיתונאי היחיד שלא רק אינו מתראיין, גם אינו מדבר שלא לציטוט עם אף כתב שמכסה את רשות השידור. הוא גם אינו משתף פעולה בהכנת כתבות עליו. שונא עיתונאים. מקבל "פריחה" כשהוא נמצא באירוע מסוקר לתקשורת. שומר בקנאות על פרטיותו.

גם על נישואיו לנירה יונס, לפני כשנתיים, שמר בסוד. יום לפני החתונה, כאשר פגש את חברתו הקודמת, כתבת "קול ישראל" כרמלה מנשה, עוד הכחיש כי הוא עתיד להינשא. כך גם כשנירה היתה בהריון. לא סיפר לאיש. היא מצידה, אמרה לשואלים כי "פשוט השמינה". רק שאת מתן, תוצאת ההשמנה המיסתורית, לא ניתן היה להסתיר, כמו גם את ההריון העכשווי שלה.

בכתבות (הלא רבות) שהתפרסמו על אודותיו יש מעט מאוד פרטים אישיים. בכולן לא שכחו הכותבים לציין שהוא מכרסם את צפורן האגודל שלו, ואותה בלבד. רבים יודעים לספק פרטים על דרכו כמנהל. מעטים מאוד יודעים מה שהם יודעים "מידע אישי". לב־ארי לא הולך לקוקטיילים ולפתיחות־סגירות של בארים, תערוכות, מסעדות. יש לו חליפה ייצוגית אחת, לזמנים בהם אין לו ברירה אלא להתייצב באיזו מחייב כלשהו – וגם אז הוא בורח מהר.

בכל הקשור למידות אישיות הוא יכול לשמש מופת לרבים אחרים. שונא להיות חייב. כשהוא הולך למסעדה עם חברים – על פי רוב הוא המזמין. בכל שנות כהונתו כמנהל הרדיו, מעולם לא שתה כוס קפה על חשבון רשות השידור. משלם במזנון בעבור כל פחית משקה או כריך. לא צבר רכוש. גר עם נירה בדירה שכורה, צנועה, בשכונת גילה בירושלים.

שם המשפחה הקודם של גדעון לב־ארי היה גרוסקופ (ראש גדול), אביו, עורך־דין, הוא שעיברת את השם ללב־ארי. את אשתו הראשונה, יעל, הכיר בעת לימודי המשפטים באוניברסיטה, ועזב אותה בגלל אהובת נעורים שחזרה לחייו אחרי ששניהם היו כבר נשואים ובעלי משפחות. אהובתו עזבה בעל ושתי ילדות בארה"ב ועלתה לישראל. גדעון עזב את יעל (היום עו"ד מצליחה, נשואה לאיש עסקים) עם נתן ויונתן, והשניים עברו לגור יחד. בכל מקרה ותמיד הוא מקפיד לראות את הבנים שלוש פעמים בשבוע, מקשיב להם, לומד עימם לבחינות. אבא נהדר. הוא גם בן מסור. פעמיים ביום מדבר עם אמו בטלפון, בפולנית.

מעבור כמה שנים של חיים משותפים עזב גדעון את אהובתו והחל לחיות עם כרמלה מנשה, או מנירה ברדיו וסטודנטית לתואר שני בלימודי היסטוריה והיום הכתבת הצבאית של "קול ישראל". איך ולמה נפרדו דרכיהם, לא בדיוק ברור. גדעון נישא – בסתר – לנירה יונס, עורכת הפקה בטלוויזיה, שעזבה בגללו את בעלה.

אולי זה לא מסתדר עם התדמית הקשוחה, אומרים חברים, אבל יש לו חוש הומור. לב־ארי אוהב לספר בדיחות, וממש "מת" על מתיחות. יחד עם השדרים מייק הולר ומשה טימור היו מתקשרים

(המשך בעמוד...)

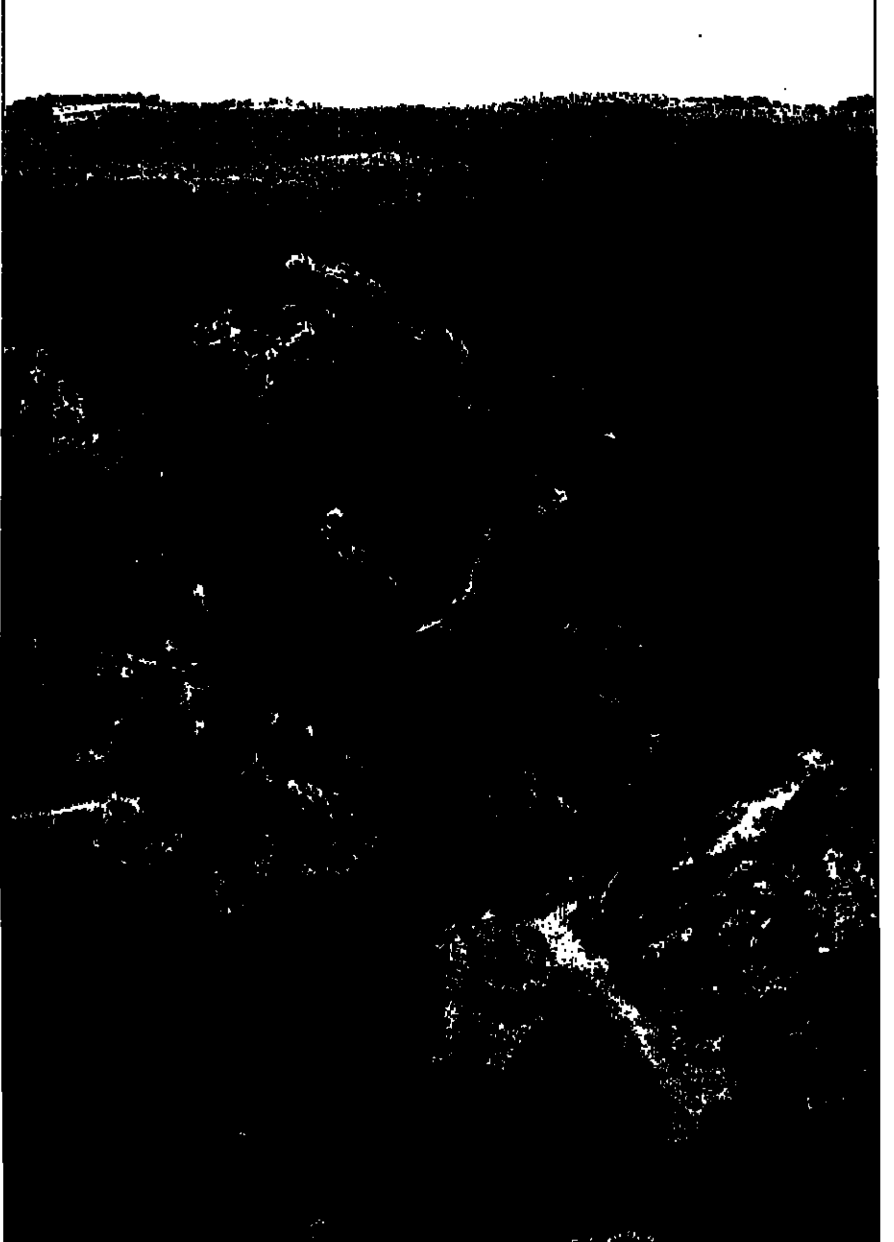

מקבל־התפטרויות־אורי־פורת (צילום: שמואל רחמני). לב־ארי לא תאם את מהלכי ההתפטרות שלו עם הקולגות. לו עשה כן, אולי היה מכתב ההתפטרות שלו נהפך למנוף להדחת אורי פורת מתפקידו כמנכ"ל.

גרשום שוקן, "הארץ", דצמבר 74': "השעה 7.05 בערב שבת. גדעון לב־ארי פותח את שערי הרפת ומוציא את הבאסו פרופונדו שלו למרעה השבועי...".

כרמל
סופשבוע

מאת נילי פרידלנדר
צילומים שי גינות
בשיתוף רשות
שמורות הטבע

שווייצריה הקטנה בכרמל: נוף אפוף גוונים של ירוק.

72. יערות הכרמל בקיץ

ב יערות הכרמל נעים לטייל בקיץ. לא טיולים ארוכים וקשים אלא טיולים קלים ונעימים בשעות אחר הצהרים, בנסיעה ובהליכות קצרות, לפיקניק, או כדי לגמור יום חם ומעיק באחר צהרים אוורירי וירוק.

כל הכרמל מלא חניונים של רשות הגנים הלאומיים, גם למנגלים, כך שלא צריך לשרוף את העצים.

הטיולים שלפנינו משלבים חניה בחניונים עם נסיעות והליכות למקומות היפים. מדריכנו בטיולי הכרמל כמו תמיד הוא סלמן אבו רוכן, בן עוספיא.

מה שטוב בכרמל שהוא קרוב, במרכז הארץ, ויש בו הכל. במזג אוויר חמסיני נעים פה במיוחד והצירוף של הנופים והירוק תמיד עם החניונים (רשות הגנים), החורש הטבעי (שמורות טבע) והיערות הנטועים (קק"ל) מאפשר להיות כאן, גם לבד וגם ביחד, ואיך שרוצים.

● דרך נוף כרמל:

המסלול המפורט הופיע בטיול מס' 49. זו אחת הדרכים הנופיות היפות בארץ. מתחילים לנסוע מתחת לחניון המוחרקה "קרן הכרמל" – מכיוון צומת אליקים בכביש ואדי מילח, בעליה לכרמל. לוקחים את הכביש שיורד מזרחה. בתחילה הוא מצופה אספלט, בהמשך זו דרך עפר, מתאימה לנסיעה בכל סוגי הרכב. ממשיכים בנסיעה לפי השילוט בתוך ומעל שמורות הטבע של נחל יגור ונחל רקפת.

הנסיעה בגובה 400 מטר מעל פני הים. שלושה ק"מ אחרי המוחרקה כבר מגיעים לקטעי הנוף המיוחדים. חונים בצד הדרך ומביטים רחוק (ביום בהיר) עד לגלבוע ולהרי נצרת. למטה, הנחש הוורוד של ההרדופים שפורחים בנחל קישון. ממשיכים בנסיעה צפונה בין האלונים והקטלבים (עם הגזעים האדומים). הדרך חוצה את נחל חוסיפה ומצד שמאל רואים את הבתים של הכפר הדרוזי עוספיא. מגיעים לחורשה של אורנים גבוהים. פונים ימינה ואחרי 200 מטרים מגיעים למצפה בר יהודה מעל קיבוץ יגור. חוזרה לדרך ולבית השומר ההרוס. כאן גר שומר היערות בתקופת השלטון הבריטי. לידו חניון עם מים. מכאן יורדת הדרך למחנה תנועת הנוער ולנחל יגור. רואים את השילוט לשביל הדרוזים, עם מבט על מטעים וחלקות מעובדות. אחרי חצי קילומטר מתחברת הדרך עם הכביש היורד מהכרמל, ליד האוניברסיטה, לנשר, ואפשר לעלות בו חזרה לכרמל או לרדת לכיוון הקריות.

נסיעה של שלוש שעות עם חניות קצרות בדרך.

● לאורך הכרמל:

נסיעה של שעתיים עם חניות באזורי הפיקניקים.

מצומת אליקים (בין מחלף זכרון יעקב לצומת יקנעם) נוסעים לכיוון דלית אל כרמל. כחצי ק"מ אחרי צומת אליקים, פניה ימינה לחניון שער הכרמל, יפה במיוחד (עבודה של הקק"ל) עם שולחנות אבן ומערות קבורה עתיקות.

ובחזרה לכביש: נסיעה בכביש דרך כרמי הזיתים. משמאל – חניון אורני חסלע. קבוצת אורנים טבעיים ויפים שנקראים גם אורן הגלעין לכבוד הצנוברים שלהם. מכאן ממשיך הכביש למוחרקה ולכפר הדרוזי דלית אל כרמל, הכפר הדרוזי הגדול בארץ.

הבאזר שלו ידוע, ופחות ידוע הבית המשוחזר של לורנס אוליפנט, אליו פונים מהבזאר לכיוון נחל בוסתן. משמש כיום כבית יד לבנים לזכר החללים הדרוזים במערכות צה"ל. מכאן ממשיכים לכיוון עוספיא, הכפר הדרוזי, ולכפר הבדווי בשוליו. ממשיכים לנסוע מערבה, בין אורני ירושלים הטבעיים. בצומת כלא דמון אפשר לפנות שמאלה, לכביש 721 שיורד לכיוון עתלית, וכביש החוף.

אם ממשיכים לנסוע ישר, מגיעים לשלט שמוביל לחניון "רקפות" (רשות הגנים הלאומית) ואחרי כמה מטרים צפונה, מימין, לחניון גבעת ההגנה. אפשר להגיע גם עד האוניברסיטה ולחניון הצוק כמה מאות מטרים מכאן, מעל שווייצריה הקטנה. בשבתות זהו החניון המלא יותר. בימי חול – כמעט ריק.

מימין, כניסה לחניון חורשת הארבעים. עוד דקות אחדות נסיעה והנה שכונת דניה וחזרה לציביליזציה.

הליכות קלות, אפשר לעלות ליד חניון ההגנה ושבילים שמקיפים את הגבעה, סביב לאזורי הפיקניק.

● מיצפור הצוק:

מחניון הצוק, אליו מגיעים מהכביש בין עוספיא לאוניברסיטת חיפה, יורדים להליכות ולנסיעות. מערבה מאזורי הפיקניק יש שבילים צרים למיצפור הצוק. המקום משולט. הליכה של חמש עשרה דקות ללב הכרמל, למבט על הצוקים והאורנים עד הים במערב. עולי הכרמל ממרכז אירופה נתנו להם שם נוסטלגי "שווייצריה הקטנה".

● הליכה מחניון רקפות:

הליכה קלה של שלוש שעות לכל המשפחה. מחניון הרקפות, קילומטר צפונה לצומת דמון, ממורח לכביש חיפה-עוספיא.

לחניון נוסעים קילומטר אחד מהכביש, בדרך עפר מצופה אספלט.

בכניסה לחניון מולג דרכים. פונים ימינה בכיוון השלט "עין נשרים". יורדים לנחל נשר ורואים את הפירות האדומים מבשילים על עצי הקטלב. פונים ימינה, בין אורני הגלעין, והולכים עד פניה חדה שמאלה וסלע מסומן אדום מימין. כאן ממשיכים שמאלה עם השביל המסומן באדום ורואים, משמאל לדרך, חלקות חקלאיות של הדרוזים. פיתול בדרך מוביל לעין נשרים, מעיין-שכבה. מתחתיו – אתו קטן עם אלון עתיק ועצי דפנה (עץ אציל). לא לשתות את מי המעיין, ולנוח. חוזרה לעיקול הדרך עד לסלע המסומן באדום. השביל המסומן באדום מוביל לצומת דמון ואנחנו פונים ממנו בכביש בחזרה לדרך שפונה לחניון רקפות.

אם עושים קיצור, דרך השדות החקלאיים נדקרים בקוצים של הדרדר, ומגיעים ימינה לשדרת ברושים. ימינה, צפונה, עוד במה מאות מטרים, מגיעים לחניון רקפות כשהולכים ליד שותים ריחניים: מרווה, צתרה וזוטה לבנה, כולם צמחי תה נפלאים.

למי שמתכונן להסתובב בכרמל כדאי לקנות מפת סימון שבילי כרמל בחנויות של החברה להגנת הטבע.

מציירים ליילה

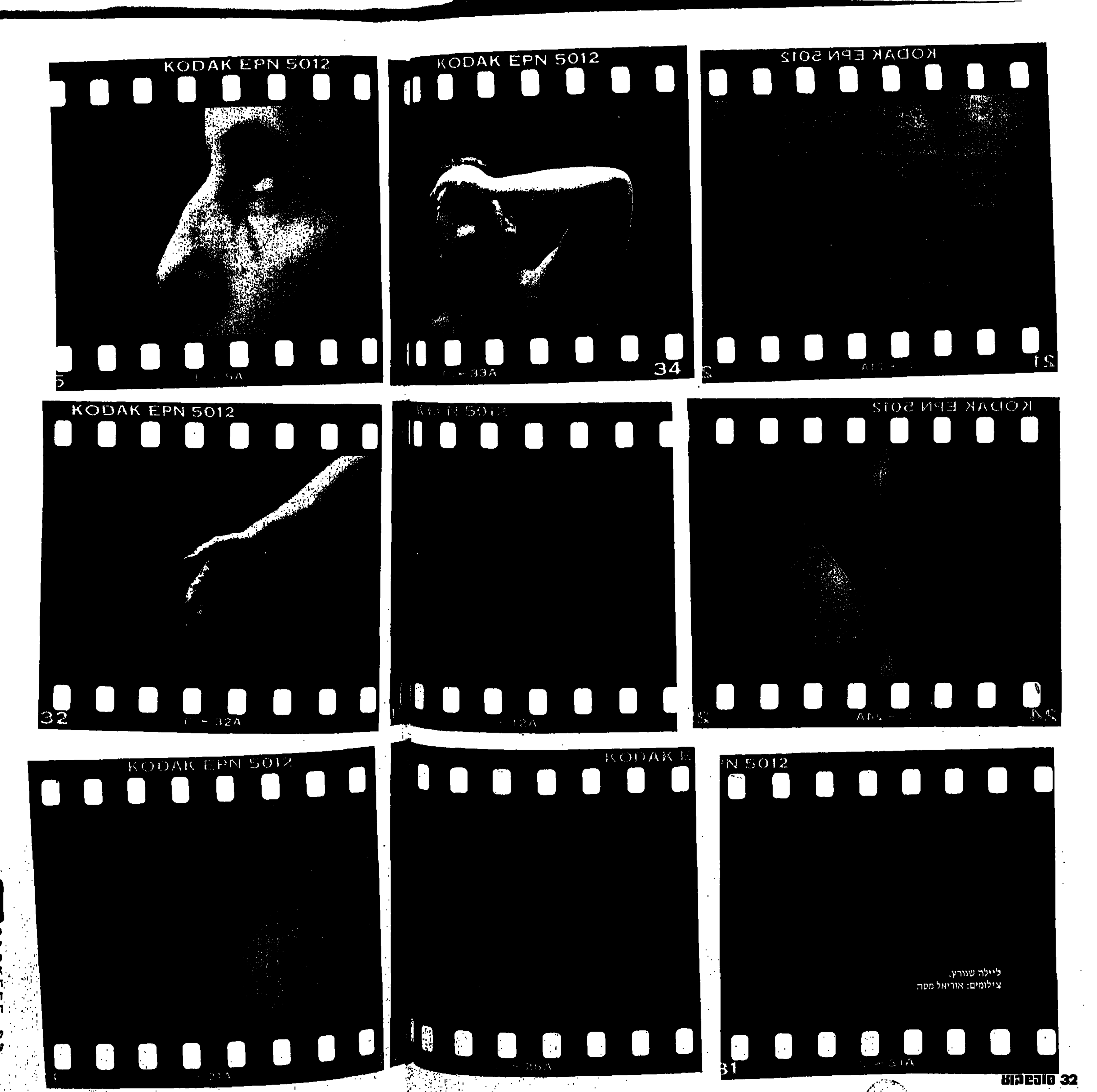
ליילה שוורץ. מודל מקצועני לציירים. אשה. היה לבד. ילדות מעולם אחר. בגרות מתאחרת. נשיות וסבל שנהפכים למושגים זהים. אחרי הדכאון, מעבר להתמוטטות, הנשיות נהפכה לאנושיות. ועל הנשיות שלה, היא אומרת, היא צריכה להודות לנתן זך. משורר. על העבודה שלה היא אומרת: "העירום שלי הוא הכוח. רוב בני האדם מוחדים מעצמם, רצים כל היום אני לא יודעת לאן, כמו מטורפים. אני עומדת ערומה לגמרי, שעות, מול בן אדם, בלי לזוז. מהמבוכה ומהפחד שלי אני בונה את העוצמה".

מאת בילי מוסקונה־לרמן

היא פנתה אליו וביקשה שיצייר אותה. נפגשו לשיחה בדירה שלה בתל־אביב. היא ישבה מולו והיקלמה: אני קטנה במבנה, אבל כשאני מרגמנת אני נהפכת להיות מונומנטלית. הגוף שלי רק ורוחני במותניים וכבד וארצי בירכיים. הוא הקשיב לה טוב טוב, ואחר־כך משך בכתף ואמר בספרדית: השועל יודע מפני שהוא שועל, יותר יודע מפני שהוא זקן. היא לא כל כך הבינה מה הוא מדבר כי היא לא מבינה ברמזים, רק עם משפטים ברורים היא מסתדרת. בכל אופן הם רשמו תאריכים ביומן וקבעו סדר עבודה ברור. אחרי כמה ימים היא הכניסה לקיטבג צבאי כמה מטרים של בד משי לא טווי כצבע בז', זוג תחתוני כותנה שחורים, שני קרטונים ריקים של ביצים, ועלתה על האוטובוס לירושלים.

שמונה בבוקר בקרית־משה, שכונה חרדית בירושלים. המודל ליילה שוורץ מול הצייר דוד הררן: גולגולת מוארכת, צוואר רקיק, ירכיים עבות, רגליים קצרות, עור תום חלק, עשרים וחמש דקות קפואות בחדר

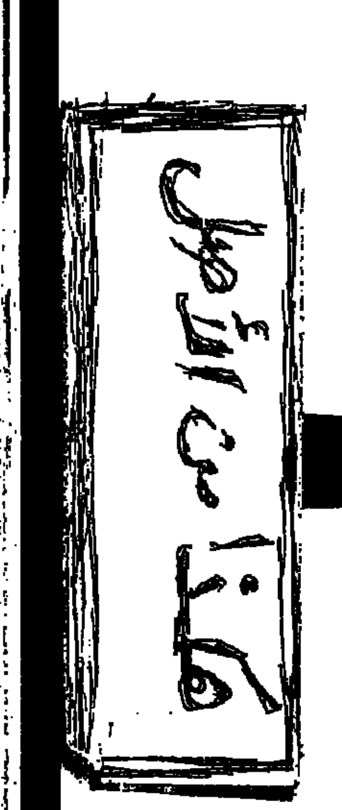
(המשך בעמוד הבא)

ליילה שוורץ.
צילומים: אוריאל מסה

ציור של אברהם מסו, על בד, בצבעי שמן (מידות: 160/160 ס"מ)

(המשך מהעמוד הקודם)

חשוך. היא יושבת ברגליים פשוקות על כיסא עץ, ממקרת אישונים, קופצת את הפה. הוא שורט את הבד בעצבנות עם מכחול עבה, ממלמל בטרנס, בולע רוק, מסתכל עליה ושוב שורט את הבד.

אחרי הקפה מול הבד הרטוב.

הרדן: הסבל שלך לא נחרט בעיניים. רק קו של העקשנות בפה. הקפריזה. הנחישות. הכוח לתת למה שאת עושה חשיבות עצומה. להישרד.

ליילה: בתמונה הזאת יוצא משהו מהמירמור שלך.

הרדן: את איימת עלי. ישבת קרוב עם כל הגוף ערום והשדיים והרגליים והעיניים שלך היו מנותקים. התחמקת. משהו עצור בך. לא התמסרת.

ליילה: אני מתפשטת ומתנתקת לתוך העולם הפנימי שלי.

ליילה שוורץ. אשה. נולדה באלף תשע מאות ארבעים ותשע בקהיר, גרה היום בארבעים מטרים רבועים בתל־אביב. דוברת צרפתית ועברית. חיה לבד. משמשת מודל מקצועני לציירים מהשורה הראשונה: קדישמן, אהרון גלעדי, הופשטטר, סטימצקי, אורי רייזמן, יאן ראכוורגר, הרולד רובין.

תיאו[illegible] שלי הוא הכוח. רוב בני האדם פוחדים מ[illegible], היום אני לא יודעת לאן, כמו [illegible] עושה [illegible] לגמרי, שעות, מול בן [illegible] מהמ[illegible] שלי אני בונה את העצ[illegible]

"הכי אני מעניינת א[illegible]מי. אני הכי חשובה בחיים האלה. לאף אחד אני לא חשובה, אז לפחות לעצמי אני חשובה".

הצייר הופשטטר אומר: היא ילדה שמודקנת.

האשה הזאת, ליילה שוורץ, משתמשת בחיים כמו בחדר מעבדה. היא מערבבת חומרים במבחנות זכוכית שקופות, ובאותו זמן בדיוק היא גם החומר שנחקר תחת עדשת מיקרוסקופ מגדילה. שאר האנשים הם עוזרי מחקר שמוזמנים להביע דעה בקצב שהחוקרת מתירה, ובזמן שנוח לה. בלי היסוס היא לוקחת מאנשים זמן פרטי כדי שיחורידו את הפינצטה שלהם, יגעו, ימששו, יביעו דעה, רצוי רצינית, יסבירו, יתייחסו, ועוד פעם יתייחסו.

הפרוייקט הנוכחי שלה – "תערוכה לדמותי", קטלוג – אוסף סלקטיבי של ארבעים אמנים שיציירו, ידברו, יתייחסו, יכתבו, ישנו ויאכלו את המודל ליילה שוורץ. אחרי־כן תיקח את העבודות, תסדר אותם לצד הקירות במעבדה הביתית שלה, תצעד שעות בין הפורטרטיים הפיגורטיביים והאקספרסיביים בווריאציות על הנושא הנחקר: פנים גוף, עמידה, שכיבה, כריעה. בתוך תיבת זכוכית, בלי כתם אחד של לכלוך על החלוק הלבן שתחתיו הגוף העירום, בלי קמט אחד של עייפות על המצח.

משפטים:

- הכי אני מעניינת את עצמי. אני הכי חשובה בחיים האלה. לאף אחד אני לא חשובה, אז לפחות לעצמי אני חשובה. לא אצל כל האנשים זה כך. לא את כל אחד עצמו מעניין. רוב האנשים עצמם לא מעניין אותם. הם עסוקים בעניינים אחרים. בלהתקדם, בללמוד, בלהשיג דברים. אני – מחוסר ברירה ועל מנת להישאר בחיים – הייתי חייבת לשמור על עצמי. להתעניין בעצמי, לפתח את מנגנון ההישרדות.
- אני לא גדלתי עם שורשים. העבירו אותי ממקום למקום כמו חבילה. בלי סדר. בלי גן, בית־ספר, משפחה, שום דבר. כל כמה שנים אני בונה לי זהות חדשה. בין הזמנים אני מרגישה חסרת זהות, חסרת גיל, חסרת מסגרת. סוג של נתק מהמציאות.

רישום של יחיאל סגל, צבעי אקריליק על נייר (מידות: 100/70 ס"מ)

- באתי מקרקעית החיים. אני מכירה את החוקים הכי בסיסיים. למשל, אני יודעת בדיוק מה זה בדידות. רק עם הכללים של המציאות לפעמים קצת קשה לי.
- במשפחות אצלן גרתי קיבלתי תחושה תפלה של המושג זוגיות. היה אצלי בלבול מוחלט בין טוב לרע, בין גבר לאשה. כל העולמות היו אחד בתוך השני. הרגשתי שאני חייבת לתת לעצמי לעבור תהליכים כדי להגיע לאיזה סדר מינימלי. החיים פלטו אותי לשוליים, ואני החלטתי ללכת עם זה עד הסוף. נתתי חופש לכל מה שהרגשתי וחשבתי שנכון לעשות. אני חיה את כל הסירובים שלי עד הסוף.

ביוגרפיה: ליילה שוורץ גדלה אצל ארבע משפחות מאמצות בפרדס־חנה: פיקרש, בינגבאום, בוכבינדר, טורקניץ, בלום. משך שנתיים וחצי, בין תקופות האימוץ, חיה עם אמא שלה בבית עיוורים.

פרדס חנה. בשנת 1952 החזיקה הגברת פיקרש 14 ילדים נזקקי סעד. "ילדי פיקרש", קראו להם במושבה. גברת פיקרש היתה אופה בכל יום שישי ארבע־חמש עוגות. לא קרמים, אבל שמרים לפתות. ילד רזה במיוחד היתה מכניסה למזווה ונותנת לו – בחושך – לאכול את הבננה היחידה שהיתה בבית. אחת

"הייתי עוברת דרך בית המשוגעים של פרדס־חנה ועושה לי טכס קטן פרטי עם אלוהים. מנשקת אותו בשביל שלא ישגע אותי".

הילדות בקבוצה היתה תינוקת בת שנתיים בשם לאל'ה שוורץ. גברת פיקרש וליילה נפגשות. גברת פיקרש, אשה בת שמונים, מנשקת את ליילה פעם אחת ועוד פעם.

גברת פיקרש: מה את עובדת עכשיו, לאל'ה?

ליילה: אני מודל. מציירים אותי.

גברת פיקרש: נו... ומזה את מתפרנסת?

הגברת הזקנה, אלמנת שוחט, מושכת במטפחת ונזכרת: את היית איזה שנתיים בכה בערך כשישבנו בשבת כולנו במרפסת ושיחקנו, כל הילדים ואני. את רצת בחצר והיית ליד החבית נפט, וכנראה שתית קצת נפט. אני מיד לוקחתי אותך על הידיים לד"ר נוסנבאום בפינת, והוא אמר לי – גברת פיקרש, זה שום דבר הילדה רק קצת ליקקה, תני לה לשתות הרבה חלב. אני כנה וסיפרתי לאמא שלך, והיא מיד באה ולקחה אותך

(המשך בעמוד 38)

אני הולך מהר ופועל מהר, לא טיפוס ישנוני

שטח פרטי

רוני מילוא

חבר כנסת

יליד תל־אביב (1949), למד בביה"ס בן־יהודה ותיכון חדש, בצבא שרת בפרקליטות הצבאית. למד משפטים באוניברסיטת ת"א, היה יו"ר התאחדות הסטודנטים. ב־1975 קיבל רשיון עורך־דין, שנתיים אח"כ היה הח"כ הצעיר ביותר בכנסת, עמד בראש ועדת עליה וקליטה ובראש סיעת הליכוד. היה סגן שר החוץ וממלא מקום שר הפנים. נשוי, אב לשניים, גר ברמת צהלה.

האמת היא שאני מתקשה לחשוף את עצמי בשטח הפרטי. אני לא בנוי לזה. קשה לי לדבר על נושאים אישיים. בזה אני מאוד סגור. אני משתדל להפריד בין חבית המשפחה לבין העבודה. עד היום לא עשו לי ראיון אישי בבית. תמיד נחשפתי בעשייה בתחומים השונים או על רקע של עימותים פוליטיים. לא תקראי בעתון על מירת שליטתי בשפות זרות או על כך שסיימתי לימודי בהצטיינות או דברים כאלה.

אשתי והילדים לא מעורבים בחיי הפוליטיים, גם ככה המחיר שהמשפחה משלמת על עיסוקי הפוליטי כל־כך גבוה, שאני מרגיש צורך לפצות אותם. את סופי השבוע אני משתדל להקדיש למשפחה. גם לי וגם להם יש צורך בפיצוי הזה. לשוחח, ללכת יחד לבריכה, לטייל, סתם להיות יחד בבית. ביום שישי אחה"צ אני מנסה למלא את שעות השינה שחסרתי במשך השבוע. בערב, ארוחת ערב אצל הורי אשתי או בבית, אח"כ צופים ב"יומן השבוע", רואים קצת טלוויזיה ונפגשים עם חברים. ואני תמיד מבקש שלא ידברו על פוליטיקה.

החברים חשובים הם חברי ילדות, שכנים, וחברים מהעבודה הפוליטית. החבר הקרוב ביותר שלי היה במשך שנים, בצד השמאלי של המפה הפוליטית, עובדה שלא השפיעה כהוא זה על מערכת היחסים הקרובה בינינו. עכשיו קצת התקרב אלינו. בסופו של דבר, אתה נשאר עם המשפחה והחברים הקרובים שהם איתך גם כשאתה מצליח וגם כשאתה בשפל. זה בעצם המבחן האמיתי. לשמחתי יש לי חבורת חברים שהולכים איתי כבר שנים ואף פעם לא היתה לנו את היריבות בהצלחות. אני בטוח שגם אם אעזוב את הפוליטיקה, גם החברים הטובים שעשיתי בתחום הזה יישארו חברים שלי.

אני אוהב [illegible] בבית בכל ערב, בעיקר מפני שאני רוצה לראות את הילדים לפני שהם הולכים לישון ובבוקר, לפני בית־הספר, וגם מפני שאני לא אוהב בתי מלון. בבית יש הילדים, והאשה וכל מה שעושה אותו לבית ונוח לי בו. אני מאוד שמרני, אוהב את המיטה שאני רגיל אליה. חדר במלון ריק מהדברים והאנשים שאני רוצה לידי, ואני לא אוהב לחזור למקום ריק.

סדר היום אינטנסיבי מאוד וכשאני מגיע הביתה בערב, אני מעדיף להישאר בבית, לקרוא, לראות סרט טוב, לשמוע קצת מוסיקה קלאסית או שירים עבריים. אני חושב שבמדינה, בשטח הזה, הגענו להישגים. אני אוהב מאוד את אריק איינשטיין ואת בועז שרעבי. לדעתי, בועז הוא אישיות מוסיקלית בלתי רגילה. גדלתי איתו באותה שכונה ואני זוכר שכילד ניגן על פחיות, היקות, בקבוקים, כל דבר שהשמיע קול. כשאני מאחר ל"מבט", או כשיש ראיון איתי, אני מבקש שיקליטו בוידאו.

כשאני בבית ויש לי זמן, אני אוהב לראות את "מטלוק", כשמזדמן ללכת לקולנוע, אני מעדיף סרטים היסטוריים, כאלה שמבטאים עובדות היסטוריות ולא יצירות דמיוניות. אני קומדיה טובה, לא [illegible] מסובכים. יש מספיק סיבוכים ביומיום. שחמט אני משחק עם הבן ולפעמים ב"אולימפיה" עם [illegible]. אני אוהב את המשחק. יש בו המון תחכום [illegible] לחשוב על מהלכים עתידיים של הצד השני, [illegible] כמו במדיניות. במיוחד אני נהנה לשחק עם [illegible] כשאני מנצח יש לי הרגשה טובה, וכשהוא מנצח [illegible] הרגשה טובה. כך שאף פעם אינני מפסיד [illegible] משחק נגדו.

אני קורא כמעט את כל העתונות [illegible] והמוספים, תחילה המקורות המהימנים [illegible] משתדל לעבור על הכל, כי העתון הוא [illegible] למתרחש בחיים היומיום [illegible] עכשיו [illegible] תרבות, בידור. מפעם לפעם תופס איזה ספר ש[illegible]

אותי. אני קורא ביוגרפיות ואוטוביוגרפיות של מנהיגים וראשי מדינות כי מעניינות אותי התפתחויות הסטוריות כמו גם תהליכי קבלת החלטות במדיניות. למשל "ימי בבית הלבן" של קיסינג'ר, ספר מרתק, אקטואלי, ואפשר להשליך ממנו על דרך של ניתוח בעיות ופתרונות אפשריים. מדי פעם אני קורא ספר שמדברים עליו, כמו "קופסה שחורה" של עוז או "בתר", של קניוק, ממנו נהנתי מאוד.

בחופשות אני אוהב לטייל, ללכת ברגל בהרי ירושלים ובגליל. אפילו עכשיו, בעומס שלפני הבחירות, פיניתי לי יום והצטרפתי – כהורה מאבטח – לטיול עם הכיתה של בני. נהנתי מאוד. זה היה ניקוי ראש נהדר. כשאפשר, אני אוהב לרדת לאילת. לשחות בים ובבריכה, לשכב בשמש ולקרוא, לצאת קצת מהמערכת היומיומית הלחוצה.

בחו"ל, אילו יכולתי לבחור, הייתי נוסע למזרח הרחוק או לדרום אמריקה. מספיק רחוק ששום טלפון לא ישיג אותי. כשאני בנסיעה בתפקיד, בין פגישה לפגישה אני מסתובב בעיר, מנסה לראות כמה שיותר. ואני מארגן לי סוף שבוע חופשי לטיול. רק בגרמניה לא ביקרתי למרות שהוזמנתי פעמים רבות. ואני נמנע ככל האפשר ממגע עם גרמנים. מבחינתי, החשבון ההסטורי עם גרמניה לא הסתיים, ובוודאי כל זמן שחיים עמנו שרידי השואה. אני חושב שגם מבחינה מעשית אסור להפגין נורמליזציה ולמחוק את חשבון העבר. ככל שהגרמנים ידעו שלא שכחנו ולא סלחנו, כך ירגישו יותר מחוייבים כלפי ישראל.

> "תמיד רציתי לעסוק בצד השיפוטי של המקצוע, זה כמעט הניגוד הגמור לפוליטיקה. בפוליטיקה אתה כל הזמן קשור לאחרים, והשופט נמצא רק עם עצמו".

את שואלת במה הייתי רוצה לעבור על החוק. אני חושב שאילו היו מתירים לעשות משהו בניגוד לחוק, הייתי בוחר בנסיעה מהירה במכונית. אני אוהב מהירות. זה מתאים לטמפרמנט האישי שלי. אני אוהב שהדברים זזים בקצב מהיר. בכלל, אני לא טיפוס ישנוני, הולך מהר ופועל מהר. בצעירותי, לפני שהייתי נשוי, רכבתי על אופנוע. זה הכלי שנותן את תחושת המהירות הגדולה ביותר. זה עושה טוב, מנתק לחלוטין מהמחשבות המטרידות, כי צריך להיות מרוכז לגמרי בנהיגה עצמה. היום אני יודע עד כמה הכלי הזה מסוכן וכשבני אומר שבעתיד ירצה אופנוע, אני אומר – לא יקום ולא יהיה.

באופיי, אני תמיד מסתכל קדימה. אין לי רצון לחזור לתקופות קודמות. הרבה יותר מעניין אותי העתיד ומכיוון שאני אופטימי, אני בטוח שבעתיד יהיה טוב יותר. אם הייתי צריך לבחור הכל מחדש, הייתי בוחר בדיוק באותה דרך. רק העתיד, בתחום המקצועי, יהיה שונה.

באיזשהו מקום, תמיד רציתי לעסוק בצד השיפוטי של המקצוע, שפיטה זה כמעט הניגוד הגמור לפוליטיקה. בפוליטיקה אתה כל הזמן קשור לציבור בוחרים מצד אחד, ולמערכת שיש בה הרבה מאוד אילוצים ולחצים חיצוניים מצד שני. בשיפוט, השופט נמצא רק עם עצמו, עם מחשבותיו, עם שאיפתו להגיע לתוצאה הצודקת ביותר. מערכת קבלת ההחלטות היא בין אדם לבין עצמו, ללא משרות חיצונית, ובאיזשהו מקום, יש לי שאיפה שלאחר שאסיים את פעילותי הפוליטית, ואחרי תקופת צינון, אגיע גם לזה.

את ידו של מי אינך מוכן ללחוץ? _ערפאת או מישהו שמשרת אותו. ואני נמנע ככל האפשר ללחוץ ידי גרמנים._

למי היית רוצה להחטיף סטירה? _לא מרביץ. משתמש בפה לצורך זה._

על מה קשה לך לסלוח? _על גרימת עוול מתוך כוונה רעה, על פגיעה בכאלה שאינם יכולים להגן על עצמם._

מה מעצבן אותך? _כשמישהו קוטף פרח מוגן או משליך פסולת לרשות הרבים._

מה מקומם אותך? _עוול, עיוות דין, תופעות שחיתות שלא נעקרות._

מה לא מוסרי בעיניך? _כל דבר שמביא להחלטה לא עניינית מתוך שיקולים זרים._

מה מביך אותך? _לדבר על עצמי._

מה מעליב אותך? _כשנאמר דבר פוגע שהוא חסר יסוד._

מתי אתה מתבייש? _כשאני רואה שנגרם למישהו עוול ואינני יכול לעשות דבר._

מה המאכל האהוב עליך? _חצילים._

מה אתה אוהב לקנות? _עטים._

מה אתה מתעב? _מדוזות בים._

איך אפשר להוציא אותך מהכלים? _קשה. כפיות טובה ועוול יכולים להרגיז אותי מאוד._

מתי אתה נבהל מעצמך? _כשצריך לקבל החלטה שהיא בלתי הפיכה._

באיזה מצב אתה שונא להימצא? _במצב של חוסר אפשרות להשפיע על מהלך העניינים._

באיזה מצב אתה אוהב להימצא? _להיווכח שהחלטה שקיבלתי עומדת במבחן המציאות._

אתה אדם חזק? במה? _ביכולתי לעמוד תקופה ממושכת בלחצים תמידיים ולשמור על שיקול דעת והכרעה עניינית, ביכולתי לעמוד על דעתי גם כשאני במיעוט._

מה עקב אכילס שלך? _שאיפה לפרפקציוניזם ולפעמים דרישות גדולות מדי מעצמי ומהסביבה הקרובה שלי._

מה מערער את בטחונך? _כשמנסים להוליך אותי שולל._

יש לך שונאים? _אני לא איש נייטרלי, אלא אומר את דעותי ולוחם עליהן בצורה חד משמעית, ולכן יש לי שונאים ואוהבים._

במה אתה גאה? _בדברים שעשיתי בזמן שהייתי במשרד הפנים._

מה הכשלון שלך? _התדמית השלילית שהיתה לי בתחילת דרכי הפוליטית._

מה היתה נקודת המיפנה בחייך? _בחירתי לכנסת ב־77' יחד עם נצחון הליכוד בבחירות._

מה מניע אותך? _הרצון להשפיע על התפתחות מדינת ישראל בדרך שאני מאמין בה._

אילו החלטות נועזות קיבלת בחייך? _להתפטר מתפקידי במשרד הפנים על רקע אי קבלת עמדתי בנושא רישום ילדי ברזיל._

את מי אתה מכבד? _אדם שעומד על דעתו ולוחם עליה גם כשהוא במיעוט._

אילו תכונות אתה מעריך? _אחריות ושיקול דעת._

אילו אנשים שפגשת הרשימו אותך במיוחד? _בגין, שמיר, סטיבן שפילברג._

את מי היית רוצה להכיר? _ז'בוטינסקי, ג'ון קנדי, צ'רצ'יל, מאו טסה טונג._

מי היה גיבור ילדותך? _מאיר הר־ציון._

מה רצית להיות בילדותך? _עורך־דין._

איזה משפט שבה את דמיונך? _משפט דרייפוס._

מה אתה רוצה להיות כשתהיה גדול? _שר החוץ או שר המשפטים._

מה מגנטי בשבילך? _נאום טוב של בגין._

מה ישראלי בעיניך? _תפוזים, פרחים, מנגל._

אילו נשים יפות בעיניך? _נשים אקזוטיות, מהמזרח הרחוק._

אילו קיבלת בירושה 100,000 דולר מדוד שלא הכרת, מה היית עושה בכסף? _מפקיד בתוכניות חסכון לקניית דירות לילדים._

היית רוצה לקום בבוקר ו...? _לשמוע ברדיו שהערבים מוכנים למשא ומתן ישיר, ולראות בישראל עוד 4 מליון יהודים._

מה עוד היית רוצה ללמוד? _הסטוריה, מתקופת ימי הביניים ואילך._

מהו זכרון הילדות החזק שלך? _קטע מסרט על השואה: קרון מלא ילדים המובלים לאושוויץ ויהודי זקן מרים ידיו לשמים ואומר – אלוהים, אם אתה קיים, איפה אתה עכשיו? הקטע הזה השפיע על עיצוב דרכי בחיים._

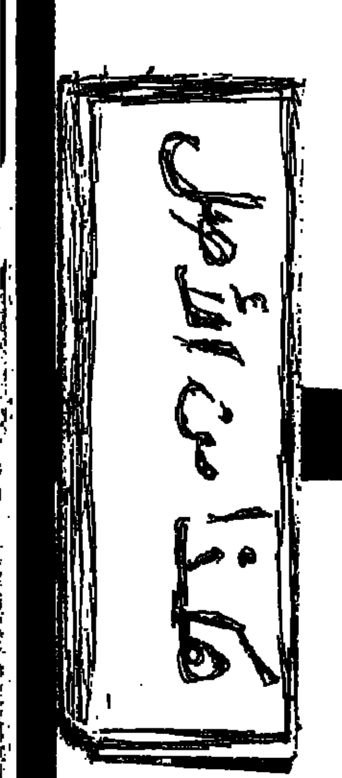
האם יחסיך עם ילדיך דומים ליחסים שהיו בינך לבין הוריך? _דומים מאוד. גם אבי עבד קשה מאוד וכשהיה בבית, השתדל לתת מה שיותר לילדים. עיקר נטל הבית היה על אמא._

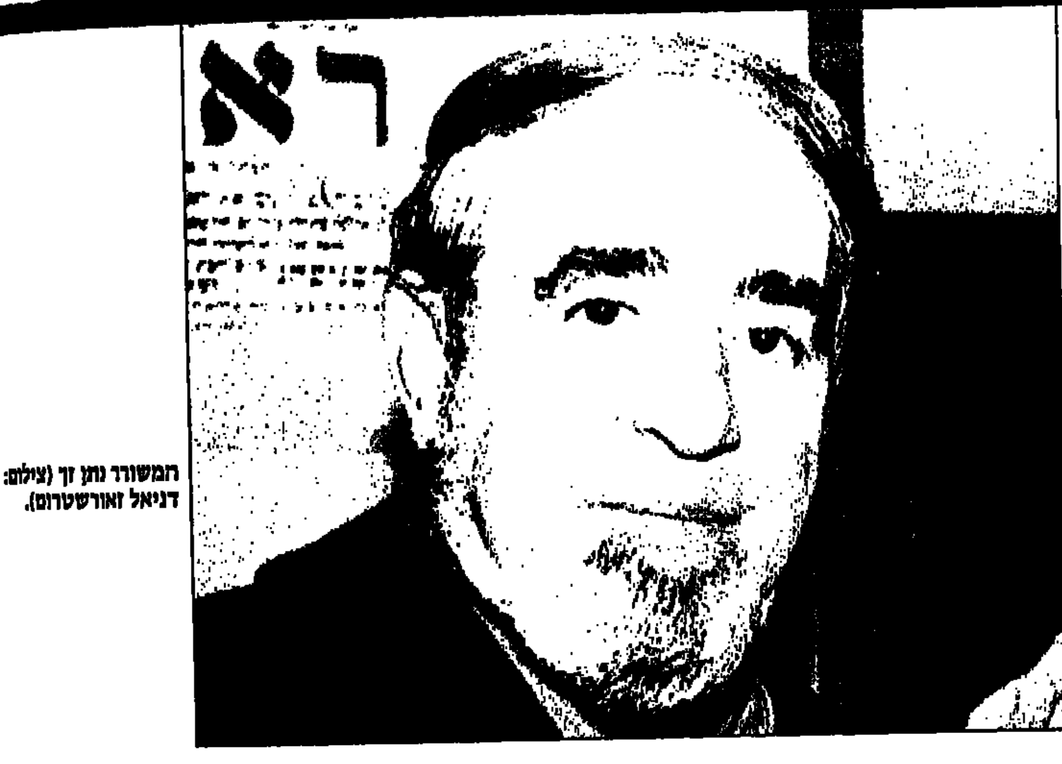
מה קיבלת מהביתך? _כוח רצון ואופטימיות, לראות את חצי הכוס המלאה גם במצבים קשים._

במה השתנית בשנים האחרונות? _נעשיתי יותר מאופק בתגובות ומיתנתי את התבטאויותי._

ראיונה: נורית ברצקי

צילום: יוסי אלוני

המשורר נתן זך (צילום: דניאל זאורשטרום).

מציירים לילה

(המשך מעמוד 35)

למשפחה אחרת. אמורתי לה: רחל את עושה טעות, לילדה טוב כאן, מה זה לא טבעי שילד סקרן מנסה ללקק. טוב, אמרתי לה את פוחדת, לכי לך לשלום, והיא לקחה אותך ואחר כך הרבה זמן היית בורחת ובאה אלי. בורחת ובאה.

ליילה: גברת פיקרש, אני אהבתי לאכול?

גברת פיקרש: כן, היית שמנמונת, נורא שמנה.

ליילה: כשהייתי אצלך אמא היתה באה לבקר אותי, היתה קונה לי בגדים?

גברת פיקרש: כן, הביאה אותך לבושה מאוד יפה, היתה מביאה לך ממתקים, לפעמים היתה באה לראות אותך גם בחגים ובשבתות. היתה גם משלמת בשבילך איזה סכום קטן למרות שהיית ילדת סער. היה איכפת לה.

ליילה: אמא היתה אוהבת אותי?

גברת פיקרש: ממש אהבה אותך. היתה באה לפעמים באמצע האוכל לראות אם את אוכלת. מה זה, את לא זוכרת את אמא?

ליילה: בשביל שאני אמשיך היום לחיות, מה את מציעה לי?

גברת פיקרש: להיות חרוצה. אל תכורי, מה שיש לעשות – תעשי.

ליילה מקשיבה בתשומת לב, מהנהנת בראש. אחר־כך הגברת חוקבה רוחצת שני תפוחי עץ, ליילה

"התחלתי לחיות כמו נזירה. הביתה היה מלא מבחנות, מסוייד לבן, לבשתי רק בגדים לבנים".

מנגבת, עוטפת בשקית ניילון, מכניסה לתיק: הן נפרדות בנשיקה. ליילה חוצה את הכביש לכיוון של משפחת בלום.

זיכרון: בלילה שאמא מתה ישנתי לידה על הרצפה. בערב היא ביקשה שנדבר עוד קצת, ואני אמרתי לה די אמא, אני עייפה. אף פעם לא נתתי לה לגעת בי. לא לחבק ולא לנשק. לקראת הבוקר היא מתה. בדיוק באותו שבוע שהייתי בת עשרים. מתנה מהשמים. חמש עשרה שנה מאז שאמא מתה – לא בכיתי. גרנו יחד כאן בצריף בחצר של משפחת בלום. הם יקים. הסדר שלהם נראה לי כליכך הגיוני מול הבלבול שלי, שכל הזמן נמשכתי אליהם. שתינו, אמא ואני, שתלנו את שיחי היסמין סביב הבית. אמא תמיד היתה מחכה לי בפתח הדלת. כאן היו הימים היפים.

אחרי שמתה נשארתי לבד בעולם. את אבא שלי אף פעם לא הכרתי, ואמא כבר לא היתה לידי. מהרגע הזה ידעתי שמה שנשאר לי זה תוכות, כמה בגדים וגוף בלי פרופורציה. זה הציור שאיתו המשכתי הלאה.

"בלילה שאמא מתה ישנתי לידה על הרצפה. היא ביקשה שנדבר עוד קצת, ואני אמרתי לה די אמא, אני עייפה".

ליילה מתעקשת לחפש, לעצור לרגע, להיכנס לנגרייה של דוד. דוד היה החבר היחיד שלה בילדות. אחרי שתי בגריות של אנשים זרים מגיעים לנגרייה של דוד. דוד מתרגש לפגוש את הבת של גברת שוורץ. לא ראו עשרים שנה. מתנשקים ומתחבקים.

ראית תמונה שלי בעיתון? היא שואלת בתקווה.

לא, הוא לא ראה.

אתה זוכר שגנבתי? אתה זוכר שהביאו משטרה?

דוד מזיז את הראש מימין לשמאל.

אתה זוכר שחיינו המופרעים של הכיתה המיוחדת?

דוד מתעקש. הוא לא היה בכיתה המיוחדת.

ליילה מתחננת: מה אתה מתבייש? לך עם זהו למה את מתעסקת עם זה כל הזמן? הוא שואל אותה בעדינות לפני שנפרדים.

משפחת בלום לא עונה לצלצול בדלת. המכונית במוסך, הגדר הנמוכה גזומה בדייקנות ועל השער מודבק שלט קטן: זהירות, כלב נושך. ליילה מצלצלת בפעמון בפעם השלישית. מסובבת את הבית בחוסר מנוחה: אני עושה כל מה שלימדו אותי לא לעשות, אני חודרת לפרטיות שלהם בצהריים בלי להודיע קודם. בואי נלך למינה.

מינה היתה המבשלת של בית העיוורים. חברה של הגברת שוורץ. ליילה מתגעגעת לטעם של הסלט, מדמיינת אותו חתוך דק עם בצל ושמן. כולעת את הרוק. היא לא ראתה את מינה ויעקב עשר שנים, רבו. "מריבה טפשית וניתוק של עשר שנים. אני מומחית לניתוקים", אומרת ליילה שוורץ. השעה שתיים בצהרים. ליילה מעזה לבקר את מינה בלי להודע קודם אחרי שלא דיברה איתה עשר שנים ארוכות. ליילה שוורץ יודעת להעז.

פגישה מהוססת. ליילה ניגשת ומנשקת. מינה מפשירה לאט.

מינה: אני כועסת עליך. איזו אמא היתה לך, ואת הלכת ככה בדרך הזה. פתאום נכנסת ככה בזבל, מה לא היה לך דרך אחרת? ממש התביישת אותי.

ליילה: במה?

מינה: התמונות שלך בעיתון עם התחת למעלה, עם הציצים. כזה מין חופשייה. אני ממש להתבייש מהשכנים בגללך. לא יפה. אני כמו אמא שלך, אני יכולה להגיד לך?

ליילה: מינה, מציירים אותי, עושים ממני דברים יפים. כמו במוזיאון. במוזיאון את לא מסתכלת על פסלים?

מינה: את הפסלים ההוא אני לא מכירה.

יעקוב: מינה קשה לה מהשכנים שאת עושה דברים כוה. כמו יום אחד שחורת מלונדון עם קרחת...

ליילה: קרחת ומגפיים ואקורדיון קטן תלוי...

מינה: מה את משוגעת שאת לעשות דברים כוה צוחקים. ליילה מבקשת ממינה בקול שקט ויציב סלט חתוך דק עם בצל, ביצת עין ולחם מרוח בחמאה "שהחלמון יהיה רך, שיהיה אפשר לטבול את הלחם".

ליילה נוגעת במקרה בנרתיק משקפיים שמונח על השולחן. פתאום משהו זז לה בעיניים. היא שובה את הקצב האיטי של התנועות שלה ומזיזה בחדות את היד. אומרת: אלה המשקפיים של אמא שלי. יעקוב, הבעל של מינה שיושב ליד השולחן, נבוך מההתרגשות שלה. כן, כן יצא לו להשתמש בהם עכשיו, הם בדיוק טובים לעיניים שלו. ליילה נוגעת במשקפים, ומלטפת ושוב נוגעת, מחזירה בשקט לנרתיק ומרחיקה מטוח היד שלה.

"הנשיות שלי מקבלת את הביטוי שלה. אני צריכה להגיד תודה לנתן זך. הוא העיר אותי מתרדמה עמוקה".

מינה מלווה בעיניים את היד של ליילה טובלת לחם בביצה, אחר־כך קמה להוציא עוגת תפוחים מהמזווה. ליילה מבקשת נייר פרגמנט, עוטפת בו בקפדנות שתי חתיכות עוגה ומכניסה לתיק. נכנס הבן הגדול של מינה. הוא וליילה שיחקו יחד כאבא ואמא לפני הרבה שנים. הוא פותח אלבומים, מראה לה תמונות של ילדים צוחקים. שואל: תבואי לבקר?

היא עונה: תלוי, אשתך מבשלת טוב?

תמונתו ברטה: היתה ניצולת שואה שגרה בשיכון ממשלתי. שנים לא דיברה עם אף אחד. כל יום היתה נעמדת בתנועה קפואה משעה שמונה וחצי בבוקר עד שתים עשרה וחצי בצהרים. כשהיה חם מאוד היתה מתמוטטת על האדמה. זה היה מפחיד ומרהיב. פתאו

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

ילדה בת שבע הכרחתי את עצמי להתקרב אליה. להיכנס לבית שלה שהיה בו ריח עובש, של שואה, לגעת בה, לנסות לדבר איתה. ואחר כך הרגשתי גאווה שאני מצליחה לגעת בבדידות.

הנקודה הבאה ברצף היא מבנה כתום מימי המנדט הבריטי. שורות אקליפטוסים. פעם הבניין הזה שימש בית עיוורים. היום הוא בית־ספר רגיל. ליילה צועדת לאורך המסדרון, לא מורידה את היד מהמעקה. "את רואה, ככה הם הלכו, בחלוקים לבנים, מחזיקים את המעקה בידם כאן גרתי עם אמא שנתיים וחצי. היא היתה שומרת הלילה של המוסד. היו כאן מאתיים עיוורים יוצאי עדות המזרח. חלקם היו גם קצת משוגעים.

"הם היו הסביבה הטבעית שלי. הייתי יושבת איתם שעות שלמות על הספסל, מתפלאה איך הם אוכלים אבטיח בצבע לבן. האנשים שגרו במעברה ממול היו מגיעים ביום שישי עם סירים מלאים קוסקוס, מיצווה לעיוורים, ובלילה אני זוכרת את אמא שלי מחזירה מהדלת האחורית לאותם אנשים סירים עם שאריות אוכל בשביל העיזים שלהם. עם רווה העיוורת המשוגעת הייתי יושבת על הספסל הזה ומדברת שעות. וכאן, תחת האקליפטוס הזה, גבר מבוגר אחד היה נוגע בי בגוף ואחר כך נותן לי סוכריות. היה לי בלבול בראש בין זקנים לילדים, יפה ומכוער, טוב ורע. לאמא שלי הם היו קוראים 'מאדאם רחל'. כאן, ליד הכיור במסדרון, אשה זקנה בחלוק לבן היתה עומדת ורוחצת ידיים במשך שעתיים. שעתיים הייתי עומדת מסתכלת על התנועות הסיבוביות האיטיות של הידיים שלה".

"כל כמה שנים אני בונה לי זהות חדשה. בין הזמנים אני מרגישה חסרת זהות, חסרת גיל, חסרת מסגרת".

ליילה רוכנת מעל הכיור הריק במסדרון, מדמיינת סיבובי ידיים. השרת של בית־הספר קוטע אותה: סליחה, ביקשת רשות להיכנס למקום? היא מסתובבת אליו, מחזירה בהברות ברורות: אדוני, זה הבית שלי.

זיכרון: גנבתי ושיקרתי והיו לי טיקים בפנים והייתי משמיעה קולות. הייתי באה בבוקר למכולת וברגע שהמוכרת היתה מסתובבת, הייתי גונבת מהמדפים כל מה שאפשר ומכניסה מהר לכיסים. הייתי זקוקה לרגעים האלה של הפחד. זה חיבר אותי למציאות. כל המלים שהייתי שומעת ברדיו או שיחות בין אנשים הייתי כותבת עם האצבע באוויר. שעות כתבתי באצבע בפנטומימה. ואם לא הצלחתי לגמור לכתוב את המשפט, הייתי נלחצת, משתוללת, יוצאת מדעתי.

ליילה: אמא נתנה לי ללכת עם הטירופים. הגניבות, הטיקים, השקרים, התנועות המוזרות והדמיונות. והחינוך שלה היה בזה שלא העירה לי. נתנה לי לעבור דברים בקצב שלי. אני לא זוכרת שצעקה עלי צעקה אחת. נתנה לי קרדיט למרות השוני. נתנה לי את הכוח שיש לי היום להיות כמו שאני ולא להיכנע למקובלות, למותר ואסור. עד היום מלים כמו: ככה מותר או ככה אסור לא אומרות לי שום דבר. על זה אני אסירת תודה לה.

תמונה: לאמא היתה חברת עשירה, דודה דוריקה. היתה לה חנות לחיות בכביש הראשי של פרדס־חנה. בגיל 9 בערך שמו אותי ליד קרטון בגובה שלי שעמד על המדרכה לפני החנות, ואמרו לי למכור חזיות בהזדמנות. מכרתי כמו קוסם. אני זוכרת איך הכנסתי ידיים לארגז החום הזה בכל דקה מחדש, שולפת חזיות צבעוניות, מציעה לנשים שעברו וצועקת לכיוון החנות: דודה דוריקה, האשה הזאת רוצה לשלם.

משפטים:

● כל השנים היה לי צורך לאמץ אנשים, ושיאמצו אותי. גם כשאימצו אותי לא נתתי אף פעם פחות ממה שקיבלתי. יש לי מנגנון ששומר על שיווי משקל.

● בתחילת הדרך הרגשתי שאין לי כוחות מחשבתיים, קשה לי להתרכז וגם בצד הרגשי אני חלשה, אז החלטתי להפנות את הכוחות שלי לדברים הפרקטיים וככה לשמור על עצמי.

● אני נקלעת לסיטואציות ולא מבינה אותן, אבל עם חושים חוקים ומסכה של פנים אינטליגנטיים אני מצליחה לעבור כל מצב בצורה מושלמת. אני את העולם מכירה רק דרך מבנה הגוף שלי וצורת החשיבה שלי. לא דרך ספרים, לימודים, מלים.

● חינכתי את עצמי לא להתקשר לא לחפצים, ולא לאנשים.

ליילה: אמא שלי כל כך סבלה עד שהצטיירה בעיני כסבל עצמו. נשיות וסבל הם בשבילי מושגים זהים. לכן דיכאתי את הנשיות על מנת שלא לסבול, וזאת אחת הסיבות שהתמוטטתי. תקופות ארוכות מין דחה אותי ונראה לי מותשי מוי. את הנשיות שלי הפכתי לאנושיות. התכונות הנשיות שלי נרדמו. בחודשים האחרונים הנשיות שלי מקבלת את הביטוי שלה. אני צריכה להגיד תודה לנתן זך. הוא העיר אותי מתרדמה עמוקה. חייתי בעולמות הפנימיים שלי, בין מחשבה להרגשה. זך היה אומר לי כמה אני יפה. הוא גם בטח חשב כמה אני נאיבית. הוא בן־אדם מבריק שהעיר בי משהו רדום.

תמונה: נתן זך ישב בבית וכתב. אני הלכתי להביא לו את המעיל לניקוי ולעשות קניות. כשחזרתי והתהלכתי בבית הוא פתאום צעק: מה את צועדת כמו חיילו התכווצתי מהעלבון. נרדמתי. הוא ממש כעס, כנראה הפרעתי לו לעבוד. ובאמת כשאני חושבת על מה שהוא אמר, אני מרגישה כמו חייל בחיים. יש לי תיק צבאי, מעיל צבאי, ואני הולכת עם צעדים כבדים. אני אוהבת צעדים. זה מרגש אותי, עושה לי צמרמורת, נותן לי הרגשה של חיים. העלבון הביא אותי למחשבה שהחיים בשבילי הם כמו קרב בשכבות. החלטתי, אסור לי להפסיד.

"בתור ילדה פחדתי להשתגע. השיגעון נראה לי כמו גוף חסר צורה".

תל־אביב 88', סוג של התנהגות:

אחרי ששנה שלמה קיבלתי חשבונות טלפון מנופחים והייתי חסרת אונים, קראו לי לברור בבזק. מאחורי השולחן ישבו שלושה אנשים: את הראשון העמידו כדי לבלבל אותי, את השני כדי לתפוס אותי במלה, ואת השלישי כדי לשגע אותי. הם המנגנון, ואני בן אדם פרטי, בלי כוח נפשי. ידעתי שאני לא אצא מהם והחלטתי שהם לא יצאו ממני. ישבתי מולם, ועל כל שאלה או משפט שמישהו מהם אמר עניתי ברנקות: אני, תאמין לי, לא דיברתי את השיחות האלה.

ככה שעה שלמה עד שהם התעייפו או נבהלו, ושאלו אותי בזהירות: אולי את רוצה כוס תה.

זיכרון: בתור ילדה פחדתי להשתגע. השיגעון נראה לי כמו גוף חסר צורה. הייתי עוברת דרך בית המשוגעים של פרדס־חנה ועושה לי טכס קטן פרטי עם אלוהים. מנשקת אותו מאה פעמים בשביל שלא ישגע אותי.

ליילה: תקופת הדיכאון התחילה בערך לפני שבע שנים. נמשכה עד בערך לפני שנתיים. דברים היו עפים לי מהידיים, איבדתי קואורדינציה, הייתי הולכת לישון בשעה שבע בערב. בבקרים פחדתי לצאת כדי לא להתעייף. ניתקתי מגע מכל האנשים סביבי. הייתי קמה בבוקר ומיד רוצה שוב לישון. הרגשתי עייפות מהחיים. עייפות מזה שאני לא חיה במסגרת. הרגשתי שאני לא יכולה יותר, והבנתי שאני חייבת לשים בלמים ולתת לכל מה שיש לצאת החוצה. התחלתי לחיות כמו נזירה: הביתה היה מלא מכחנות, מסוייד לבן, לבשתי רק בגדים לבנים. מיציתי את התחושות האלה עד שעברו מעצמם. זה בגלל שחייתי לפניכן מאוד חשוף – בהתחלה מתוך בורח, אחרי־כן מתוך בחירה. וכל זה בשביל להפוך את החולשה שלי לכוח והצלחתי.

"אני מוציאה מתוכי בבת אחת חוכמה ואינפנטיליות וטירוף ונאיביות וערמומיות".

היום: הסדר של החפצים בדירה כפוף לחוקים נזיריים. מיטה כפולה מכוסה בד פישתן שני כסאות עץ, שולחן קטן, צינצנת־צפופת־פרחים כתומים להוטים. היא מסמנת את השביל של החיים, וצועדת בו לבד. פרטנרים מזדמנים עוזבים אחרי כמה צעדים, מקושי, מעייפות.

ליילה שוורץ אומרת: כמו שיש צהרים ונטע וערב ככה יש התרוממויות והשתטחויות. ככה אני מוציאה מתוכי בבת אחת חוכמה ואינפנטיליות וטירוף ונאיביות וערמומיות. אני לא מאמינה רק בטוב או רק בהגיון, רק ביפה או בנוח.

יושבת בדירה בתל־אביב, לבושה חלוק שוויצרי לבן מגוהץ. עצמות הלחיים המודליאניות שלה ארוכות, חיוורות ומסוגפות, והגוף רנוארי, כבד, חם וחושני. נראית רגע אחד כמו אשה שפוייה בבית מסודר וברגע השני כמו חולת רוח במוסד סגור. זוהי בטבעיות בין שתי האפשרויות. נוטה להסכים שהן הגיוניות.

ליילה שמחה ללכת לאכול במסעדה. ברוח במכונית, היא מדברת על החיים שגילגלה במשך שמונה שנים בחמש־עשרה ארצות באירופה. עבדה בתור מנקה בבית זונות בבריסל, מקפיאה בתוכה את חדמות של ברטה המשוגעת עמדה עשר שעות שלמות על רגל אחת בתור מודל לציירים באמסטרדם, היתה מלווה של מיליארדרית זקנה בפאריס. אה, כן, עם המיליארדרית ההיא קרו דברים מצחיקים. למשל ויכוחים סוערים אם ליילה תשב במושב הקידמי של הרולס־רויס או באחורי. ואסור היה לה לדבר עם העוזרת והארוחות המסודרות ליד מפות מעומלנות והטיולים עם המיליידי ביער בולון ונברשות קריסטל שמשתלשלות מהתקרה. כמעט השתגעה. וברחה כעבור שנה. ואחר־כך, ביוון, עם הציירת הזקנה שהתאהבה בה ואימצה אותה...

למסעדה שאת רוצה ללכת אליה פונים ברחוב הזה ימינה או שמאלה?

ליילה: לא, תמשיכי ישר. כל הזמן ישר. גם אותה דרך כמו למשרד הסעד.

בילי מוסקונה־לרמן

גברת פיקרש מפרדס־חנה.
צילמה: ליילה שוורץ

מוגרבי מת, יחי מוגרבי

בימי תל־אביב הקטנה הוא היה מקום הבילוי הכי חם בעיר. לפני שנתיים פרצה בו שריפה. עכשיו הורסים אותו, ובעתיד הלא רחוק הוא ייבנה מחדש, עם אותה חזית, אולי גם עם אותה רחבה ואותו שעון. ואולי שוב יחזרו זוגות לקבוע לידו פגישות. פרידה נוסטאלגית מקולנוע מוגרבי הישן, זכרונות מ"סינמה עדן", "גן רינה" ו"בית העם". מסך יורד, מסך עולה.

מאת מנחם תלמי

היה כתוב בעתון שוועדת בניין ערים מחוזית אישרה הריסת בניין קולנוע "מוגרבי" השרוף והקמת מיבנה חדש תחתיו – בתנאי שחזיתותיו יישמרו במתכונתן המקורית, במסגרת שימור מיבנים היסטוריים בתל־אביב. שלא יעשו לבניין הזה מה שעשו ברוב עוונותינו המוניציפאליים לגימנסיה הרצליה.

אז הורסים אותו. שלום לעפרו, קולנוע מוגרבי. תהיה נשמת הצלולואיד שלך צרורה בצרור זכרונות העיר העברית הראשונה. וזו הזדמנות להזיל דמעה נוסטאלגית גם לזכר בית הקולנוע הראשון של העיר הזו, "סינימה עדן" שמו. ומגיעה גם דמעה אחת קטנה וחמימה ל"בית־העם", עליו ניצב כיום, ברחוב בן־יהודה, בית "אל־על". ואם כבר דמעות נוסטאלגיות, למה ייגרע חלקה של "גן־רינה"? רגע, רגע, אל תתפזרו, אנא מכם, קידה קלה לזכרו של קולנוע "שדרות". היו שלום, בתי קולנוע של ילדות ונעורים. נעמתם לנו ולקודמינו ולראשונינו. ינעמו לכם הגבי־החול של העיר הזו שאינה שוקטת על שמריה.

מוגרבי הישן והטוב מת. יחי מוגרבי החדש. בתנאי, כך אומרת ועדת בניין ערים מחוזית, שיישמרו חזיתותיו במתכונת ראשיתו. קצת קשה לביצוע. כי במרוצת השנים נעשו אי אלה שינויים בפאסדות של הבניין הזה. וותיקי העיר זוכרים אל־נכון כי החזית היתה עשוייה, בזמנו, לבני סיליקאט לבנות. מיבנה המדרגות החזיתי היה שונה, ובחלקו העליון של הבניין הגדול היו "בלקונים" שבימות חג ומועד היו עטורים זרי נורות חשמל שנהרו בלילה התל־אביבי הצוהל.

מעל המדרגות, כשעמדו להקרין "סרט טוב", היו בונים תפאורות־פרסומת ענקיות שגובהן היה כגובהו בניין בן שלוש קומות, ואל ה"סנסציה" הציורית־צבעונית הזו היו נוהרים בני ארם מכל רחבי העיר ואף מחוצה לה. צלמים וריוזם היו תופשים שם "חזקות" ומצלמים את המעוניינים על רקע התפאורות הגרנדיוזיות, מהן ניבטו דמויותיהם המצוירות בגודל ענק של שחקנים נודעים כמו לילאן הארווי, פרנסיסקה גאל, פאול מוני, ריאנה דרגין ומי לא.

בטווח פסיעה סביב הקולנוע היו בתי־הקפה האלגנטיים של תל־אביב, כמו "בן־יהודה", "גינתי", ו"נוגה". בזה האחרון היתה מנגנת תזמורת "אירופית" שהיתה פותחת ביצירות קלאסיות לעת ה"פייב־או־קלוק" וממשיכה במוסיקה לריקודים לעת ה"טי־דנסינג". האורחים בעלי היכולת ושוחרי החיים המתוקים היו יוצאים אז במחול, כשבחוץ מתגודדים־מציצים מחוסרי־העבודה ואלה שעמלו בפרך והשתכרו אל הצרור הנקוב. הפועלים בונים את הארץ – היו אומרים שם, בחוץ – והבורגנים האלה שותים תה ורוקדים.

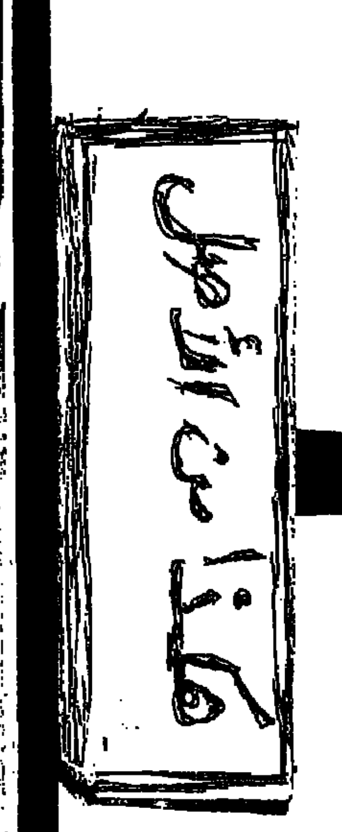
"סינמטוגראף" בעדן

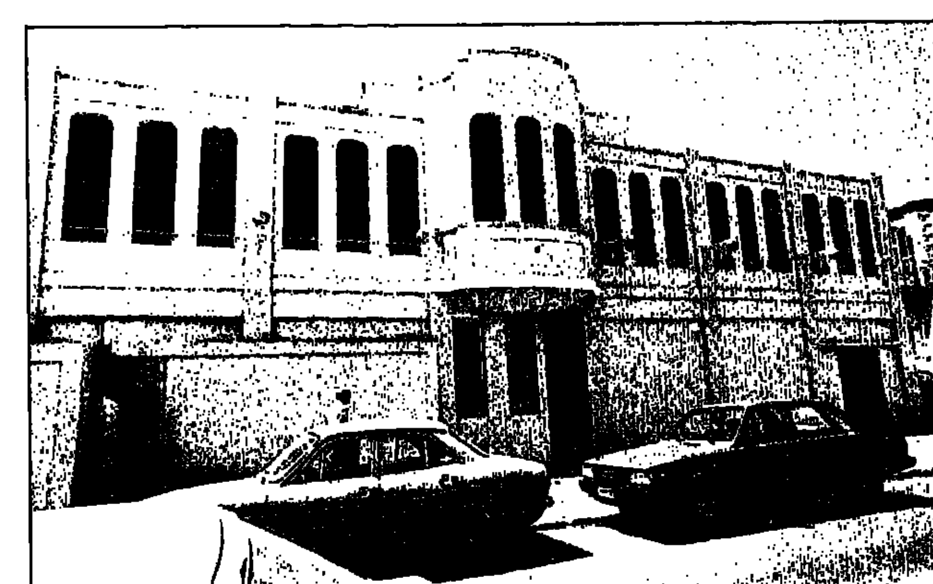
אבל כל זה היה מאוחר יותר. לפני ה"טי־דנסינג" ולפני "אופרה מוגרבי" היה "סינימה עדן" – בית הראינוע הראשון של תל־אביב שנולד כמעט איתה. מזה שנים שאינו פועל, אך הבניין עדיין ניצב בתחילת רחוב לילנבלום כפי שהיה פעם, בימי זוהרו.

סיפורו של "עדן" התחיל בשנת 1913, כשבכל תל־אביב של אותם ימים ניצבים כ־150 בתים קטנים ומספר תושביה אינו מגיע לאלפיים. באותה שנה הגיע ארצה מרוסיה סוחר הגלנטריה משה אברבנאל, ובאמתחתו רעיון לבנות אולם שבו יופעל "סינמטוגראף". כשותף למפעלו המתוכנן צרף את מרדכי וייסר – אחד משישים מייסדי העיר וחבר הועד שלה, שעסק לפרנסתו בייצור חביות עץ. באישור הבנייה שנתן הועד לשני היזמים נאמר כי תוך 13 שנים לא יינתן רשיון הקמה והפעלה לאף בית־ראינוע מתחרה, וכי בתום התקופה הזו יהיה ועד העיר רשאי לרכוש את הבניין על כל אביזריו במחיר ההשקעה.

(המשך בעמוד הבא)

קולנוע מוגרבי. הורסים על־מנת לבנות (בצילום העליון, צילם גדי אברמוביץ). כרזות ממופעים שבמותם התקיימו פעם בבתי־הקולנוע בארץ, בצד הסרטים (ימין למעלה ומשמאל). כרטיס־כניסה שעלה 10 מיל (ימין למטה) וקהל בתור לקולנוע "עדן" בצילום משנת '69.

קולנוע "עדן" בתל־אביב נבנה בשנת 1913. כך הוא נראה היום (צילום: גרי אברמוביץ).

(המשך מהעמוד הקודם)

שני השותפים רכשו מגרש חול בגבול שכונת נווה־צדק ואחוזת־בית, ובפיקוחם של שני מהנדסים – שהובאו מחו"ל – החלה הבנייה. בד בבד ירד אברבנאל למצרים לרכוש את המנוע, את מכונת ההקרנה ושאר הציוד והאביזרים הדרושים להפעלת בית־ראינוע. בסוף אותה שנה כבר ניצב הבניין על תילו. את השם "עדן" נתן לו הסופר ש. בן־ציון, אביו של הצייר נחום גוטמן.

הבעייה שעמדה אז בפני בעלי הראינוע היתה – מי ירכיב ויפעיל את מכונת ההקרנה – והישועה באה מכיוון יפו, שם הם גילו בחור בלגי שהגיע לארץ עם קרקס נודד, והתברר כי מלבד להטוטים ונגינה הוא גם בעל "ידי זהב". משנסתיימו ההכנות הפעיל הבלגי את מנוע הנפט שהריץ את הדינאמו. גלגל הסרט החל מסתובב ותמונת הראינוע הראשון בארץ־ישראל הופיעה על המסך. להשתאותם של הנוכחים במעמד זה לא היה קץ.

מראינוע לקולנוע

הסרט הראשון שהוקרן אז היה "ימי פומפיאה האחרונים". מחיר כרטיס הכניסה היה רבע בישליק תורכי. היטל עינוגים טרם הומצא, אבל מפעם לפעם היו שוטרים תורכיים פושטים על הקופה ומחרימים את מזומניה לטובת מפעלות השלטון. כשכנו את בניין מיסגד חסן בק ביפו והתקציב שם נגמר, הופיעו השוטרים התורכים ו"החרימו" את קופת הקולנוע למען יוכלו לסיים את הקמת הצריח.

ואף על פי כן העסקים פרחו. ראינוע, תיאטרון ומאוחר יותר האופרה המפורסמת של המנצח גולינקין. נוסף לסרטים התקיימו באולם "עדן" מופעים אמנותיים ותיאטרליים ועד מהרה נהפך המקום למרכז התרבותי והבידורי של העיר הקטנה. את הסרט האילם ליוותה תזמורת שהיתה מאלתרת נגינתה בהתאם למתרחש על המסך.

יפו תרמה אף היא קהל לקוחות. מדי יום ו' אחה"צ התקיימה ב"עדן" הקרנה מיוחדת לנשים ערביות, שהיו מגיעות עם רעלות על פניהן. הגברים היו ממתינים בחוץ עד לתום ההקרנה. וכדי לקדם את העסקים שכרו אברבנאל ווייסר כרוז ערבי, שהיה סובב עם כרכרה ברחובות תל־אביב, אך בעיקר ברחובותיה של יפו, כשהוא מצויד בתוף וחצוצרה. תרועותיו והקשותיו היו מקהילות קהל ואז היה הכרוז מספר בשבחי הסרט המוקרן בסינימה של תל־אביב, מפאר את מעללי גיבוריו ומונה את מספר ההרוגים הנופלים שם בקרבות גבורה.

בשנת 1930 הוקרן לראשונה סרט "מדבר ומזמר". הראינוע נהפך לקולנוע. ההסתדרות מיהרה להחלץ לעזרת הנגנים, שהיו מלווים עד אז את הסרט באילתוריהם, ולא הניחה לפטרם. תקופה ארוכה היו מתייצבים אלה לעבודתם עם כלי הנגינה שלהם, ממתינים באפס־מעשה עד שתסתיים הקרנת הסרט, מקבלים את שכרם והולכים לדרכם.

לאחר מלחמת העולם השנייה החלה ירידת קרנו ודעיכתו של בית הקולנוע הראשון בארץ־ישראל. הוא נהפך להיות קולנוע פרברי עלוב למדי, עד שבסוף 1974 חדל לתפקד ונסגר.

הרבה לפני־כן, באמצע שנות העשרים, לקראת תום מועד הקונצסיה שהעניקה תל־אביב לבוני "עדן", הוחל בבניית בתי קולנוע נוספים – "אופיר" ו"מוגרבי". ואת אגדת "מוגרבי", הקם עתה מעפרו, לאחר שעלה באש לפני יותר משנתיים, נספר כאן.

אגדות עולות לפעמים באש, אך לעולם אינן נשרפות כליל. מוגרבי של מורד אלנבי הוא אגדה תל־אבִיבית, שמרבית מרכיביה וסממניה הן עובדות מוצקות, דברים שהיו.

הסיפור של "מוגרבי" מתחיל בשנת 1925. יעקב מוגרבי, סוחר יהודי מדמשק, הגיע ארצה כדי לבדוק אפשרויות של פתיחת עסקים בתל־אביב והעלאת משפחתו לארץ־ישראל. הוא רכש בעיר החולות הקטנה כמה חלקות קרקע – ברחוב הרצל וברחוב אלנבי. ברחוב הרצל התכוונה משפחת מוגרבי להקים חנות בדים גדולה, וברחוב אלנבי – לבנות תשלובת של בניין מסחרי ובית דירות גדול. המשפחה החלה לבנות ברחוב הרצל, וב־1926 פתחה את חנות הבדים.

> מוגרבי חשב שאם פועלים מוכנים לוותר על ארוחת־צהריים כדי לקנות כרטיסים לאופרה – כדאי להיכנס לתחום הזה.

אבל עוד בשלבי הבנייה ברחוב הרצל הבחין יום אחד יעקב מוגרבי כי ה"חלוצים", פועלי הבניין, אינם מתפנים לארוחת הצהריים בשעה היעודה. כשהתעניין לדעת מדוע, הסבירו לו כי באולם "עדן" מעלים באותו ערב אופרה. הוא חקר מה זה בדיוק אופרה ומי זה גולינקין שמעלה את המופע, ואז הגיע למסקנה כי אם פועלים מוכנים לוותר על ארוחת־צהריים כדי לחסוך כסף לרכישת כרטיסים לאופרה – כדאי להיכנס לתחום הזה, ודבר ראשון – לבנות אולם המתאים להופעות אופראיות.

כך נולד הרעיון להקים בניין קולנוע שיכיל גם אולם מופעים. המגרש שנרכש בחולות מורד רחוב אלנבי נראה מתאים מאוד לתכלית זו. כדי לשכנע את בני משפחתו בכדאיות ההשקעה הוא העלה את הסברה כי ניתן יהיה להשכיר את האולם לא רק להצגות ואופרות, כי אם גם לעריכת הקונגרסים הציוניים, שהתקיימו עד אז בחו"ל בלבד.

בטון נגד זעזועים

וכך שכר יעקב מוגרבי את האדריכלים הנודעים של אותה תקופה – ברלין ופסובסקי – וב־1927 התחילה עבודת הבנייה הגדולה. המתכננים שיכנעו אותו כי יש לאבטח את הבניין הענק מפני רעידות אדמה, ולשם כך השקיעו בקרקע יסודות אדירים ויצקו על פני האתר כולו רצפת בטון מזויין בעובי של למעלה מחצי מטר. היסודות, הרצפות וכל השאר בלעו כמויות אדירות של חומרי־בניין, מעל ומעבר למקובל באותם ימים וגם כיום. הכסף אזל במהירות, קצב העבודה הואט ונתמשך על פני תקופה ארוכה מן המתוכנן.

בינתיים, אלה שבנו את "אופיר" ברחוב גרוננברג לא חששו כל־כך מרעידות אדמה, הקימו בניין ולא מצודה והצליחו להקדים את מוגרבי בפתיחת הראינוע שלהם. רק ב־1930, לאחר שלוש שנות בנייה, נערכה הפתיחה החגיגית של פרוייקט מוגרבי, שטרם נסתיים. נחנך אז האולם התחתון, ששימש בעיקר למופעי תיאטרון. באולם העליון הפעילו קולנוע קייצי משום שיסודות הבניין ורצפת הבטון הקולוסאלית חיסלו את התקציב. רק מקץ שנתיים נוספות הצליחו לסיים את בניית האולם והגג ולהפוך את האולם העליון לקולנוע של כל ימות השנה. אופרה לא היתה שם. אבל שנים רבות נשא הבניין את השם "אופרה־מוגרבי". לאולם העליון הזה היה גג מתנייע, שבימות הקיץ היה נפתח ונסגר לצורך איוורור. הגג הנוסע הזה היה באותם ימים מותחן בפני עצמו.

"מדבר ומזמר מאה אחוז"

הסרט הגרמני "הסימפוניה הבלתי גמורה" היה אחד הראשונים שהוקרנו ב"מוגרבי", והוא הוצג שישה שבועות ברציפות – תופעה חסרת־תקדים באותם ימים. קדמו לו סרטים שנשאו את השם "הקפיטן מפקין" ו"השלושה ממשאבת הבנזין". על מודעות הפרסומת לסרטים הקוליים היה כתוב בהדגשה: "מדבר ומזמר מאה אחוז" – שיהיה ברור כי בקולנוע מדובר ולא בראינוע. "יומן כרמל" הראשון, של נתן אכסלרוד, הוקרן במוגרבי ואף עליו הוכרז בגאווה: מדבר ומזמר עברית.

ואיזה סרטים בלתי־נשכחים הוקרנו אז: סרטים גרמניים עם ליליאן הרווי ואמיל יאנגניס ופרנסיסקה גאל. הסרט הרוסי "חבריא", "האדמה הטובה" עם פאול מוני. "סן־פרנציסקו" עם קלרק גייבל וספנסר טרייסי. "היה זה בחודש מאי" עם ז'נט מקדונלד ונלסון אדי. ומאוחר יותר – סרטה המוסיקאלי הראשון של דיאנה דורבין "מאה גברים ונערה אחת" בניצוחו של ליאופולד סטוקובסקי. ומי שרוצה לדעת יותר על הסרטים של אותם ימים ועל מחירי הכרטיסים, שיפנה לצייר אברהם אורן, שבמשך שנים רבות שימש כמוכיר קולנוע מוגרבי.

למעלה היו סרטים. למטה, באולם הקטן, הציגו "האוהל", "הבימה", "הקאמרי" ועוד. וברחבה שמול חזית הבניין ניצב שנים רבות עמוד בטון ושעון בראשו. היתה זו אחת מנקודות הציון הפופולאריות בעיר. בשנות הארבעים היו המתגייסים לצבא הבריטי והנשלחים מעבר לים נפרדים מחבריהם וידידותיהם כפראפראזה על אימרתו המפורסמת של החייל האמיץ שווייק: להתראות בשעה שש אחרי המלחמה מתחת לשעון של מוגרבי. מתגייסי 1948 נקטו אותה לשון, לא כולם הגיעו, אבל זה כבר סיפור אחר.

חמישים וחמש שנים התקיים "מוגרבי" עד שעלה באש. אומרים שבקרוב יקום מעפרו. מה שהיה לא יהיה עוד. ה"אוהל" לא יחזור להציג באולמו התחתון, ונערותיה החטובות של גרטרוד קראוס לא ירקדו שם את "הלנה היפה". באולם העליון לא תחזור דיאנה דרבין לשיר ומוכר הפקניקיות ח"ייקה" לא יחזור להתייצב בערבים מול הכניסה הראשית. גם מוכרי השקדים הלחים לא ישובו לעמוד שם ולהתיז מכיוון שיניו את הכרזתו הכמו־מיסתורית: ששש...קים! שוב לא תהיה שם תחנה לכרכרות ולדליז'אנסים, וגם לא לאוטובוסים של "גלי־אביב" ו"המעביר", וההסתדרות הציונית לא תשוב להקים על החולות הרכים שמתחת למוגרבי את מחנה האוהלים הגדול לחלוצים הבאים באניות לנמל יפו.

מה שהיה לא ישוב. תישאר רק החזית של הבניין. יוסיפו להתקיים האגדות והסיפורים שנבטו מן החולות וצמחו עם העיר.

מנחם תלמי

הזיהום פשט עם שחר

צילום: דובי טל ומוני הרמתי

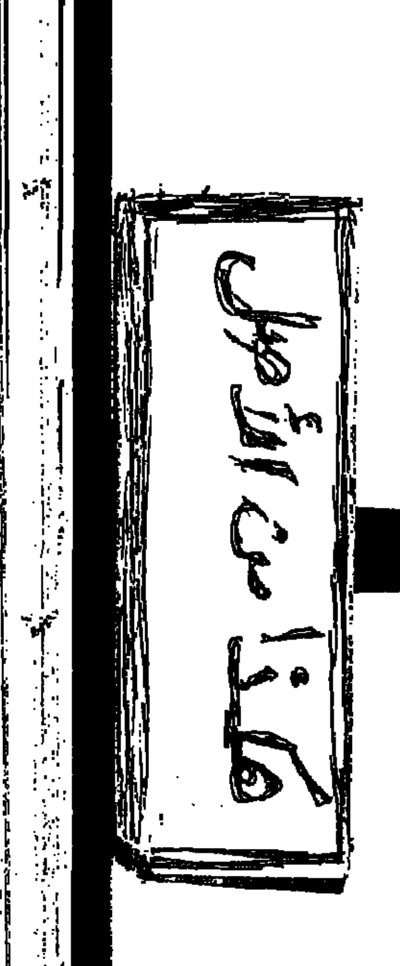
בחורה לצ'רנוביל, היה כתוב בשלטים. בעברית. בחיפה. העיר עם רמת החיים הגבוהה ביותר במדינה היא גם העיר המזוהמת ביותר במדינה. לתוך הענן הסמיך הזה, הכל־כך פוטוגני, מתעוררים אלפי תושבים בחלק המזרחי של חיפה מידי בוקר. זה מה שהם רואים וזה מה שהם נושמים.

בפברואר השנה קבעו 80 אנשי מדע ורפואה כי "זיהום האוויר בחיפה עבר את הרמה של מיטרד והגיע לרמה של מיפגע בריאותי שיש לדאוג בדחיפות להקטנתו ובשום אופן אין להגדילו". ולמחרת היום בו פורסמו הדברים, שוב קמו התושבים אל תוך המסך המתאבך, ונשמו עוד קצת רעל.

בכל כמה זמן מתעורר מישהו מהחנק, ומתריע שוב שיושבים שם על חבית גדולה של חומר נפץ, שזה סיכון איום לאוכלוסיה ולסביבה. בינואר נקנסו בתי הזיקוק בסך 60 אלף שקל, בתום עיסקת טיעון, בגלל "מיפגעים אקולוגיים שגורמים זיהום אוויר". במאי הודיע ועד ההורים המרכזי בעיר שהוא שוקל הפסקת הלימודים בגלל החמרה בזיהום האוויר.

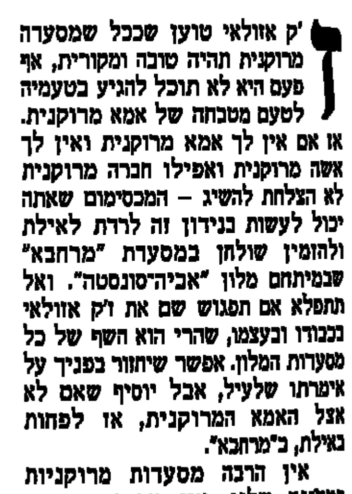
הבוקר קמו החיפנים לתוך אותה עיסה צפופה של רעלים. וקראו לזה אוויר.

אורית ידרן

התחליף הדרומי לאמא מרוקנית

ז'ק אזולאי טוען שככל שמסעדה מרוקנית תהיה טובה ומקורית, אף פעם היא לא תוכל להגיע בטעמיה לטעם מטבחה של אמא מרוקנית. או אם אין לך אמא מרוקנית ואין לך אשה מרוקנית ואפילו חברה מרוקנית לא הצלחת להשיג – המכסימום שאתה יכול לעשות בנידון זה לרדת לאילת ולהזמין שולחן במסעדת "מרחבא" שבמיתחם מלון "אביה־סונסטה". ואל תתפלא אם תפגוש שם את ז'ק אזולאי בכבודו ובעצמו, שהרי הוא השף של כל מסעדות המלון. אפשר שיחזור בפניך על אימרתו שלעיל, אבל יוסיף שאם לא אצל האמא המרוקנית, אז לפחות באילת, ב"מרחבא".

אין הרבה מסעדות מרוקניות במדינה שלנו. אין אף אחת יפה, מהודרת, אנינה ו... יקרה כמו זו האילתית. "מרחבא" היא מסעדה עם "סטייל". בכניסה מקדמת אותך נערה המסייעת לך ליטול ידיך במי ורדים, משקה אותך חלב שקדים ומגישה לך תמר כלוויית ברכה מסורתית. בהזדמנות זו שים לב לצנצנות הריבה הניצבות על הארון בכניסה, לקישוט ויצירת־אווירה. כדאי לך להזמין כמה צלוחית מהריבות הללו, מעשה־בית, לסיום הארוחה. מצויינות!

את הארוחה תפתח כמובן ב"סיניה", שהיא מערכת מנות האקרמה המרוקניות. כאן היא כוללת שבעה מיני סלטים אליהם נילווים ארבעה סוגי לחם הנאפים במטבח המסעדה ומימרח טרגרינה (אין חמאה, חביבי, "מרחבא" היא מסעדה כשרה). אחרי־כן תוכל

"מרחבא". כל טעמי מרוקו והים הדרומי בחלון.

לקבל פסטלים, סיגארים, קובה – או, לחילופין, קישוא ממולא בשר, או ארטישוק ממולא בשר, טבול ברוטב כוסברה ולימון. לא נעדר מקומן של נקניקיות המרגז ואפשר גם מוח ברוטב גמבה ושום.

ויש, כמובן, קוסקוס. לצורך הכנתו מגיעה לכאן מדי יום אשה, מרוקנית כמובן, מיומנת בהכנת המטעם הזה. בבוקר היא מכינה את הסולת וכעבור כמה שעות חוזרת כדי להכין את המרק, הבשרים והירקות לקוסקוס.

מנה עיקרית תגיגית ומרשימה היא נתחי הבשר המוגשים כאן על גבי חרב לוהבת. מנת בשר מרשימה אחרת היא האומצה, אותה מכינים לנגד עיניך על גבי מגהץ פחמים נושן. זה אולי לא כליכך מרוקני, אבל מרשים וטעים. פחות מצועצע אבל מעולה בטעמו הוא "גב הטלה" – רבוקת צלעות קטנות של כבש, כזה שעצמותיו פריכות ובשרו עדין וריחני. כל מנה מוגשת ברוב טקס והדר. מנות הבשר מגיעות לשולחן כשהן מכוסות ב"קלוש" – אותו מכסה מתכת דמויי־כובע – וזה מוסר מהצלחת ברגע שמנחיתים אותה מתחת לחוטמך. צלע עגל בשזיפים או מותנית בקר ברוטב כוסברה הן רק דוגמה להמשך ההיצע הבשרי. מי שמעדיף דגים ימצא גם הוא את מבוקשו. אחת התוספות הנחמדות למראה ולטעם המוגשות עם המנות העיקריות היא הבצל האפוי, המכיל בתוכו גרגירי אפונה.

לקינוח אתה יכול לקבל מבחר פירות, קרפ מרוקני משולהב בפרי הדר ורבש, גלידת פירות ביתית וכו', אבל אם באת לטעום את טעמי מרוקו – מומלץ שתזמין מבחר מגדנות. וכשצלחת זו תגיע תוכל למצוא בה שבקייה, סיגארים ממולאים בקוסקוס, עוגיות סולת ממולאות בתמרים ואגוזים, עוגיות קמח עם מי ורדים, תמר ממולא במרצפן ועוד. וכאן נזכיר את מה שאמרנו בתחילה: אל תשכחו לבקש לטעום מהריבות המצויות בצנצנות הניצבות בקישוט בפתח.

כנהוג במסעדות יוקרה של מלונות פאר – המחירים בתפריט נקובים בדולרים. וכך אתה למד שמחיר מנות ראשונות נע כאן בין 4 ל־9 דולר; מנות עיקריות בין 13 ל־24 דולר; קוסקוס לשני סועדים 28 דולר; דג – 15 דולר.

"מרחבא" פתוחה רק לארוחות ערב. בליל שבת היא, כמובן, סגורה.

מאו"ל

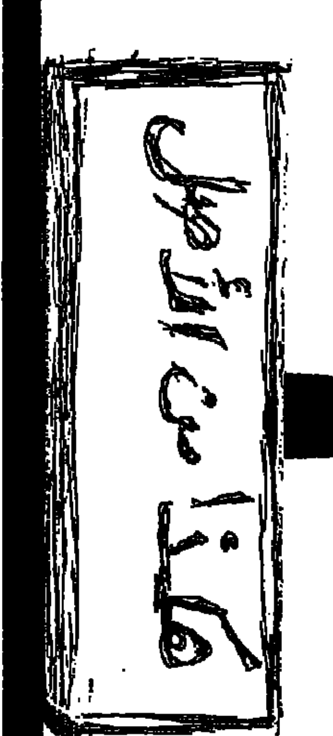
"תוכי" אפוי בברקודה

לכל מסעדה טובה באילת יש החסידים שלה, אלה ישבעו לך בנקיטת־חפץ כי זו "שלהם" היא הטובה בכולן וכל השאר רק נוגעות בשוליה. "ברקודה" (מול שמורת האלמוגים) היא אחת מאלה. מבלי לנקוט עמדה נחרצת ומבלי לגלגל עיניים של חסיד שוטה ניתן לקבוע כי "ברקודה" זו היא לפחות אחת משלוש מסעדות הדגים הטובות והמיוחדות בעיר המפרץ הדרומי שלנו. ומאחר שאילת משופעת במסעדות דגים, זהו דירוג מתמיא בהחלט. והוא מגיע למסעדה זו בדין.

"ברקודה" קיימת כבר עשר שנים. תחילתה במסעדת־סככה והיום היא מקום רחב־ידיים, עם הרבה שולחנות והרבה לקוחות. בעליה, אילתי ותיק למדי, נימנה בזמנו על עובדי הנמל. היתה לו סירה, ובזמנו החופשי – בעיקר בלילות – היה יוצא לדוג להנאתו וחוזר לחוף עם שלל נכבד. מדייג־חובב ומבשל־חובב נהפך לבעליה של אחת המסעדות המצליחות בעיר. אתה מקבל בה, בין היתר, דגים ופירות־ים שאינם מוגשים במסעדות דגים בצפון וגם באילת עצמה אינם שכיחים. בשר כרישונים, למשל. או דגי תוכי, או דניסים המיצודים בבלובי־ים, או פארידות של מים עמוקים, שלא לדבר על פירות־ים למיניהם.

ניקח את ה"תוכי" למשל, דג יפה, מוכר היטב לצוללי־השנורקל. מי שיבשל או יצלה אותו באורח הקונוונציונאלי לא יוכל להכניס את בשרו לפיו. הדג הזה חייב לעבור טיפול מקדים כדי שיסכון לאכילה. ב"ברקודה" הכשרת הדג הזה למאכל הוא טקס ממושך שנפתח ברצף של הקפאות והפשרות. אחרי־כן מקפיצים את הדג ברטבים שונים, עוטפים אותו בנייר כסף כשהוא עדיין ספוג ברטבים ומכניסים לתנור. אפשר גם לתכינו בגריל ולהגיש אותו לשולחן לוהב באש משקה הפסטיס, גם את הפארידות הניצודות במים עמוקים אי־אפשר להגיש בלי הכנת מוקדמת. הכנה קונוונציונאלית (בגריל, או על מחבת) מייבשת את הדג ופוגמת באיכות טעמיו. ב"ברקודה" עושים אותו על קונווטומט.

על הפריטים הבלתי־שיגרתיים המוגשים במסעדה זו ניתן למנות גם מרקי־כרישונים, בואייבז (אותו יש להזמין 24 שעות מראש), ביופי קלאמרי מסוגן בבירה, קונכיות ממולאות בתפילונים, וקלאמרי מוקרמים עם גבינה בתנור (נודפים ניחוח קל של אגוז מוסקט).

גופיה וברמודה

יהודית חנוך

ב קטע הזה של הקיץ, כבר מתחילים לחשוב יותר על איך מתפשטים, מאיך מתלבשים. מכנסי ברמודה, חולצת טריקו וגופיה, מזיזים הצידה את כל הבגדים האחרים. בחודשים הבאים הם יהיו כמעט בגד לאומי, שילך לכל מקום, גם לעבודה, אם אתם צעירים בגיל או בגוף, לא מנהלים בנק, יושבים בכנסת או בממשלה.

כמו הרבה דברים אחרים שעושים עכשיו קאמבק נוסטלגי, גם הגופיה ומכנסי הברמודה כבר היו פה פעם, לפני ארבעים שנים. עכשיו, הם שוב פה. לא רק נשים לובשות אותם, גם גברים. בפעם האחרונה שנראו בארץ ברכיים גבריות חשופות זה היה בשנות המנדט, כשהבריטים ייבאו את מכנסי הברך האלה ישר מברמודה, שגם היא היתה אז חלק מהאימפריה.

הגופיה, גם סמל מעמד

הגופיה, כבגד, היא המצאה כמעט ארצישראלית בלעדית. אפשר לרשום עליה פטנט מקומי. זקני הדור זוכרים בגעגועים את לילות כנען, איך ישבו ואכלו אבטיח במרפסת בגופיה נטו, כשעוד לא היה מיזוג אוויר והמרפסת היתה המקום הכי קריר בבית. חזה גברי חשוף נחשב בלא מנומס, אז התפשרו על גופיה. מחוץ לבשו גברים גופיות אפורות, כבגד עבודה, סמל מעמד העמלים.

עכשיו הם חוזרים, הגופיה ומכנסי הברמודה. אפילו נטייתה של האופנה להפריד שוב בין הבגדים שלו לבגדים שלה, להחזיר את הנשיות לנשים, ולהשאיר את המאצ'ואיזם לגברים, לא יכלה לגופיה, לחולצת הטריקו ולמכנסי הברמודה. יחד עם ג'ינס, הם נשארו נציגים בטוחים של אופנת היוניסקס.

ברמודה וטריקו בשיפוץ אמריקני

קצת היסטוריה: האמריקנים לבשו טי־שירט וגופיות לבנות עוד בשנות הארבעים, כלבנים וגם לפעילות ספורטיבית. מרלון ברנדו הפגין חזה שרירי ב"חשמלית ושמה תשוקה", ג'יימס דין, הנציח את הטי־שירט הצחור ב"מרד הנעורים". בשנות השישים הם עלו ראשונים על הרעיון שאפשר להפוך את הלבנים לבגד, וגם דגל ולהדפיס עליהם מסרים, גם פוליטיים.

רק אחר־כך הפכו אותם לאופנה. זכות היוצרים על ההמצאה לוט בערפל, אבל מי שרחפה אותם חוק, היתה נורמה קאמאלי, מעצבת אופנה ניו־יורקית ממוצא לבנוני, שצבעה לבנים בצבעים עליזים ומכרה אותם על תקן של בגדים. גם מכנסי הברמודה אומצו בידי האמריקנים לפני הרבה שנים, לפני כולם, והיו לבגד הכי פופלרי לנופש, סמלו של התייר האמריקני המצחיק, במכנסיים צבעוניים וחולצה פרחונית.

כמה זה עולה ואיפה קונים הכי בזול

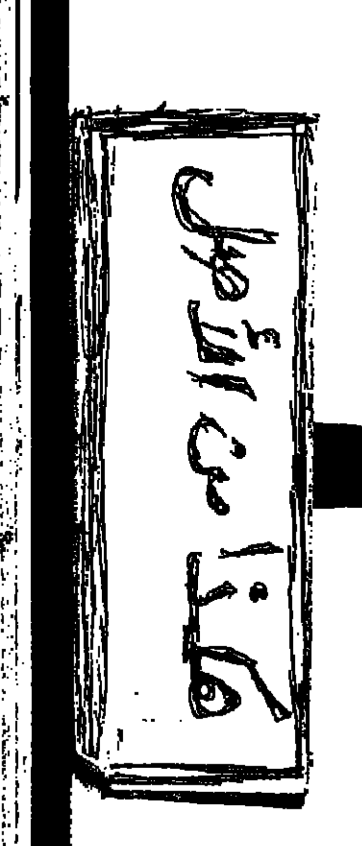
הברמודות, הגופיות וחולצות הטריקו הקצרות שנגמרות במתניים, הם הבגדים שהכי קל למצוא ולקנות. אפשר למצוא אותם כצמד אופנתי מושלם, באותם צבעים, או לחבר כמו שאתם רוצים. עם תוויות מודפסות או עם כתובות שעכשיו, במקום מסר פוליטי או חברתי, יש עליהן סתם קשקש חסר משמעות. כולם כבר יודעים שגופית טריקו לא תתחיל מהפיכה.

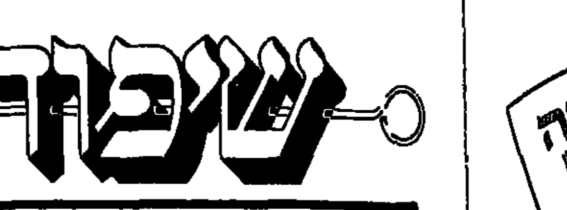
במכנסים, יש חגיגה של הדפסים, פסים ומשבצות, או מראה נקי בלבן, חול ושחור. הקטע הכי יפה בבגדים שבעמודים אלה הם המחירים. מתחילים ב־20 ש"ח ומטפסים עד 40 ש"ח. אם אתם לא מתעצלים, לכו למקורות, חנויות המפעל שבאיזור התעשיה של חולון, לרחוב בוגרשוב בתל־אביב, שם מוכרים עודפי ייצור וייצוא או לרוכלים של שוק בצאלאל, שם הם עולים פחות. אם אתם בעד מראה יקר ומוכנים לשלם בהתאם, יש יבוא איטלקי עם תוויות של "סטפנל" ו"בנטון", במחיר חמישים עד מאה ש"ח. באמצע, כל הגופיות והברמודות שבבוטיקים.

"סאבי" – בצבעים של מים.

"דינמיק" – באפור, כחול, לבן.

"גולף" – בצבעים עזים.

מכתבים ממולדת זועקת

כותב לי במחשבו אליעזו רבין:

"ילדי התאומים, לי וערן, הגיעו לכיתה ד', והם לומדים על מדינתם הצעירה. כאבא טוב שלפתי מן הבוידעם את ספרי ההסטוריה והמולדת מהם למדתי אני, ובטקס רב רושם (לא שעליהם זה עשה איזשהו רושם) הענקתי להם ספרים אלו.

הספרים הוחזרו אלי ואל הבוידעם לאחר יומיים. מתברר כי רוב המושגים הרשומים בהם אינם מוכרים לדור הנוכחי.

ישבתי, אם כן, וכתבתי מילון אותו הצמדתי לכל ספר:

מולדת – שטחים.

גאולת קרקע – הפקעת אדמות.

פרעות, פוגרומים – אינתיפאדה.

חומה ומגדל – התנחלות דמה.

חלוצים – מתנחבלים.

איטבח אל יאהוד – המאוויים האותנטיים של העם הפלשתיני.

אנא, פרסם מילון שימושי זה במרורך כדי שאם ילדינו יתקלו בספרים מהם למדנו אנחנו, יבינו שם משהו".

זה מכתב אחד ממכתבי הזמן האחרון. הם רבים וכואבים, ואני לא יודע את נפשי מה לעשות בהם ומה לענות לכותביהם. אני מודה לכל מי שכותב לי, כי אין ערוך למה שאני לומד מן המכתבים. אבל מה אפשר לענות לתלמיד תיכון שמספר לי על שיעור בגידה המועבר בבית סיפרו (השתתפות חובה?).

"למאיר עוזיאל שלום,

במסגרת שיעורי החברה שלנו התארח אצלנו אביו של אחד מן הכיתה שדיבר על השטחים הכבושים ועל המצפון ועל הזכות והחובה שלא לשרת שם, זאת למרות שהכיבוש בעצם ניכפה עלינו על ידי הערבים עצמם, אבל זה אינו מקנה לנו זכות כלשהי על אדמתם של אחרים ועל השליטה בהם.

השתכנעתי. בקיץ אתגייס, ואני מצהיר בזה שאסרב לשרת בגבול הצפון, בגליל המערבי, או בכל שטח אשר לא נכלל התחומי המדינה היהודית שנקבעה בגבולות החלוקה. לא אצא לשמור על קרית־שמונה, מנרה או נהריה, ולא על באר־שבע. נכון שישובים אלה נכבשו אחרי שהערבים התקיפו את היישוב היהודי, אבל זה לא מקנה לנו זכות שלטון שם. אני מקווה שכאשר אשלח לכלא תפגין למעני התנועה לזכויות האזרח, והגשרים והקירות ירוססו בכתובת: 'ישוחרר ארנון סלע אסיר המצפון'".

ארנון סלע
רחובות

הכי כואבים הם המכתבים מהחיילים.

הנה קטעים ממכתב ארוך שאין שום אפשרות לפרסם את כולו, למרות שכל מלה בו חשובה:

"אהלן מאיר;

...שמי, בוא נגיד, שלמה הראל (מצטער על חוסר הדיוק, אבל אני מכבד את פקודות הצבא המתייחסות להתבטאויות בנושאים פוליטיים), ואני חייל המשרת ב'שטחים'. הרה לי לשתף אותך בכמה מהרהורי. אני מדפדף בדפי יומן השנה הרשמי של צה"ל (יומן צה"ל, מס קטלוגי 0־201־00־442) ומה אני מוצא בשבוע הפסח? מועד חרש ותגיגי: 10 שנים להקמת תנועת שלום עכשיו. אתה מבין? צה"ל כגוף מחנך דואג ליציקת תכנים חדשים המתאימים לתקופתנו המתקדמת. בעיני רוחי אני רואה את יומן צה"ל בעוד עשר שנים: '10 שנים לפריחת האינתיפאדה'. (הערת המלב"ד: שערוריה זו איננה חדשה, והאי כבר נתפרסמה בהצנעה המתאימה בעתונות).

...כשחייל ממוצע כמוני נוסע באוטובוס הביתה, אחרי שאישרו לי למרות 'יום הדגל', 'יום ההזדהות', 'יום החופש', יום השאבאב ויום הקאבאב, וחוטף אבן באחד החלונות והנהג ממשיך לדהור קדימה, מין בריחה סוערת שכזאת, אני חושב לעצמי: משפיל לחטוף ככה אבנים, אבל בעצם מה אני מסוגל לעשות? אני צריך חקירות ומשפטים? תחושת ההשפלה תעבור, אבל יריה אחת – ותפרת לעצמך חקירה. עזוב אותך, עדיף להגיע הביתה בשלום.

כשהתגייסתי ולבשתי מדים חשבתי שאני עושה את זה כדי לשמור ולהגן על מי ועל מדינתי, עכשיו מתברר שמותר לי להפעיל כוח רק כדי להגן על עצמי פיזית. את זה אני יכול לעשות גם בבית. יש לי דלת מפלדה וכלב זאב.

וחייל אחר כותב – וגם הפעם אני יכול לצטט רק קטעים ממכתבו – כי כשהם כותבים הם כותבים:

"למאיר שלום:

קודם־כל התנצלות על הכתב הגרוע והמחיקות הרבות. אני כותב לך מקופל בתוך אוטובוס כוננות בשכם, וקצת קשה להתרכז ובכלל לזוז פה.

אני בס"ה חייל צעיר שמשרת בהנדסה קרבית ("צעיר" בלשון צבאית, חייל שהתגייס לא מזמן). יכולתי לספר לך על חוויות לא נעימות רבות שקרו לנו באיזורי שרותנו, אבל ישנו דבר אחד שאנו נתקלים בו הרבה ודווקא הוא משביז (מלשון שביזות: עייפות כללית, חוסר מוטיווציה, שיעמום) אותנו יותר מכל. הכוונה לטורים הסאטירים המבריקים המופיעים בכל עיתון שמכבד את עצמו.

...אני יכול גם לספר לך על שיש־שבת אחד שאותו בילינו במרדפים בקסבה של שכם, ובכל מקום נתקלנו בצלמים שפשוט חיכו למהומות (ובעקיפין עוררו אותן) והיה ברור לנו וגם להם שלא משנה מה יצלמו, התמונות שיגיעו לציבור בכל העולם ישקפו צד אחד בלבד. ובאמת, בעיתון התפרסמה תמונה שלנו, חיילים אכזרים וקשוחים, מובילים צעיר ערבי בעל עיניים תמימות וגדולות והבעה שאמרה: 'תראו איזה חוסר צדק, מה עם אות חסיד אומות העולם שמגיע לי?'. ידענו מראש שהתמונות בהם צולמו הוא וחבריו נתפסים על חם יורים גולות וזורקים לבנים על ראשינו בסמטאות – לא יתפרסמו".

הכותב מסיים בשיר מתאה ששמו "שירת הסמיר", מגלה לי את שמו האמיתי, אבל מבקש לחתום: חייל שבוז משכם.

נעזוב את שאר מכתבי החיילים – וזן חדש של מכתבים: מכתבי אמהות של חיילים – ונעבור למכתב של מישהו בשלב הבא של החיילים, אחרי תיכון וצבא:

"שלום מאיר,

מצ"ב קטע שאם הוא נראה לך הייתי רוצה שתכניס אותו למרורך כמו שהוא. אם לא, חבל. תודה.

היי אתה שם למעלה, אדוני שר הבטחון, זה אני, אורח, אב אלמוני. יש לי בעיה, האביב והקיץ באו, אתה יודע, הילדים יוצאים לטיולים.

כיתה ב', אתה מכיר, ילדים שובבים, עלולים להתגרות, להרגיש, מה יהיה מר רבין, אין תמיד ליווי חמוש, האם כדאי או מותר לטייל (ערכים, אהבת הארץ וכו').

האם לאשר לילדים לשחק למטה לבד (אני תושב כפר־סבא, 15 דקות מתל־אביב) מבלי שיזרקו לאנטנה?

אם אין לך תשובה, יצחק היקר, או פשוט לך הביתה או חפש משרד אחר.

שלך כזהנתנה
זאב פיש.

פינת השלולית

הוא היה צפרדע מקטה. לא היה בו נסיך. בכלל, בניגוד לכל חבריו. האם תאמינו? דווקא בגלל זה אהבה אותו הנסיכה.

מאיר עוזיאל

עוד מעט פת

(המשך מעמוד 16)

הליברלית, מימי פרץ ברנשטיין ויוסף ספיר ויוסף סרלין ואלימלך רימלט עד ל"תחתית שאין מתחתיה תחתית נוספת", כהגדרת פת עצמו.

"נכון, דירדרנו את המפלגה", מודה פת. "אך בפוליטיקה העבר נשכח והחשוב הוא ההווה. מישהו האמין שאחרי 'פנקס שירות' יעבדו פרס ורבין יחד? מישהו עוד זוכר את ארון מלכה ואת הנזק שגרם לחרות בוועידתה? הנזק שנגרם לנו – נגרם, אבל נזק שייגרם עכשיו, לא יישכח עד הבחירות. עשינו הרבה שגיאות, אבל אם לא אכלת לפני שבועיים, זה אומר שאינך צריך לאכול גם היום?

"אני מקווה שבחירתי למקום הרביעי, תשלים את הריבוע ותהיה בגדר תפנית גדולה של חזרה להבנה כוללת. טוב היה אילו זה נעשה מלכתחילה, אבל לא אלמן ישראל. אם לא עשית טוב בשבוע הראשון, זה אינו אומר שאינך צריך לעשות טוב גם בשבוע הרביעי".

אנו משוחחים בין ה"נפילה" של פת, כשנזנח – בעצם הודח – בידי חבריו השרים, לבין יום הבחירות הפנימיות בליברלים, שבו הוא מבקש לשקם את מעמדו. הוא בעיצומה של התרוצצות אחרי 400 חברי המועצה – מאמץ משוגע, שחסכו מעצמם שלושת עמיתיו השרים. הטלפונים מצלצלים בלשכתו השקטה והצנועה במשרד המדע בתל־אביב וחברי מועצה מוזמנים ובאים לפגישות. הוא מתעניין בשלום החולים שבהם, מזכיר למזכירתו להתקשר לאחר מבתי החולים לדרוש בשלום אשת־חבר ומנהל שיחת־נפש עם ח"כ ליברלי בכיר לשעבר, שרעייתו מאושפזת.

פת "גילה" את חברי המועצה. הוא ממש משתפך עליהם: "תענוג לדבר איתם. אינטליגנטים, כואבים את כאב המפלגה. ידידים באמת. פגשתי כבר 300 ואני מתכוון לפגוש את כל ה־400. אני חייב זאת לעצמי ולחברים. בסך הכל הריצה הזאת חיובית. אני רץ כאחר האדם בחבורה די מכובדת של מועמדים. ועיני החברים נפקחות. איני בא להרוס ולנתץ, אלא בכוונה ברורה לגייסם ליתר הבנה. ואולי מההתארגנות שאני משלם את מחירה ייצא מתוק – יתחיל עידן חדש של מיסמוס הסיעות וסילוק האלמנטים המרגיזים שכיוונו את חיי המפלגה.

"אני פוגש את החברים ושואל את עצמי: את מרביתם הייתי בוחר לי כחברים אישיים. אז מה קורה לנו, שכאשר אנו מתכנסים יחד, הכל נהפך לתוהו ובוהו. מסקנתי: האשם בנו, בצמרת, ואני כולל עצמי בעניין. אין מכינים את הישיבות, הנושאים תמיד פרסונאליים, לא רעיוניים, ואין התכנסויות סדירות".

בסך הכל גדעון הוא טיפוס חברי וידידותי כל השנים, מעידים חברים בליברלים, ועתה, בעקבות מה שעוללו לו השרים האחרים, הוא זוכה, ככל "אנדר־דוג", לאהדה רבה במפלגה. האם זה יעזור לו להיבחר למקום הראשון – הרביעי של הליברלים – מול מתחרים כפנחס גולדשטיין, דן תיכון ואולי גם פייסי גרופר? האם מעז ייצא לו מתוק? כשתקראו שורות אלה, יום לאחר הבחירות הפנימיות בליברלים, תדעו כבר את התשובה.

בשלב זה שלפני ההתמודדות הגורלית בשבילו, הוא זהיר מאוד, מתון בתגובותיו, אפילו על הדחתו. השליפות המפורסמות, פליטות הפה והאמירות נוסח "כל כלב בא יומו" מרוסנות. הוא מנסה ליצור תמונה של "בסך הכל לא נורא", אבל מפעם לפעם, בין המשפטים, מתפרצת המרירות.

וגם קצת חשש. כשאני מתחיל לחטט בתחום האישי, הוא יורד עליי: "תגיד, זה הולך להיות הספר"? אך כשמתברר לו שהכתבה תופיע רק אחרי הבחירות הפנימיות, הוא נושם לרווחה, אבל עדיין אינו משחרר את לשונו לחלוטין, כפי שהוא יודע ואני הייתי רוצה.

"מודעי מחפש כל דבר כדי לפגוע בי", יוצא לבסוף המרצע מן השק שלעומקו הוכנס בראשית השיחה. כשמדובר במודעי, מתברר, שמירת הלשון אינה יכולה להחזיק מעמד זמן רב. בפגישה השניה שלנו הוא כבר משחרר לי שליפה: "הוא לא משוגע, מודעי, אבל צריך ייעוץ".

מילא מודעי, אני אומר לו, אבל מה עם חבריך שריר ונסים, איך הם בגדו בך?

אפשר להרגיש, בבירור, הבדל בין יחסו של פת לשריר לבין יחסו לנסים, גם ביחס כל אחד מהם אליו. דווקא עם שריר היתה לו במשך שנים מערכת יחסים קרובה, גם בין המשפחות, ובמקורה נקראה קבוצתם קבוצת פת־שריר. אחר־כך החל שריר להאפיל על פת והחלה התרחקות. בתקופה האחרונה נעכרו היחסים, על־אף שעל פני השטח, כנהוג בליברלים, כאילו לא אירע דבר. שריר טען שפת הוא זה שדאג להפיץ בשבועות האחרונים שמועות על עיסקה דו־צדדית שריר־מודעי בלבד, כדי לטרפד כל הסכם.

ואילו פת, נקרע בין האיפוק העשוי להועיל בשעה זו לבין גידוף המבקש להתפרץ, מהלך על חבל דק: "המילה בגידה אינה מדוייקת בהקשר זה. אני לא הייתי הולך להסכם שלא יכלול את כל ארבעת השרים, גם את מודעי. הייתי מעדיף שלא יהיה הסכם על פני השארת שר אחד בחוץ. אבל איני יכול לבוא אל שריר בטענות. אני יכול להבין אותו, כך האיש בנוי. ומה יצא לו מכל זה? התפרקת חבילת שריר־נסים־פת והוא חזר וקיבל בחסד ההסכם אותו מקום שהיה לו קודם בזכות. רבים אומרים לו ששגה. היה יכול להגיע למקום שני ואפילו לראשון. עכשיו הרוויח רק את הריצה אחרי חברי המרכז. אבל לזכותו אומר, שהוא רץ בשביל אנשיו".

ונסים, שהבטיח שלא יפקיר אותך, לא בגד?

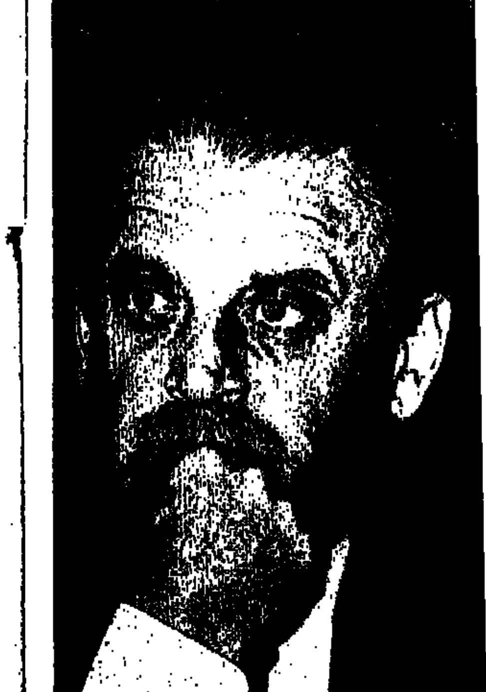
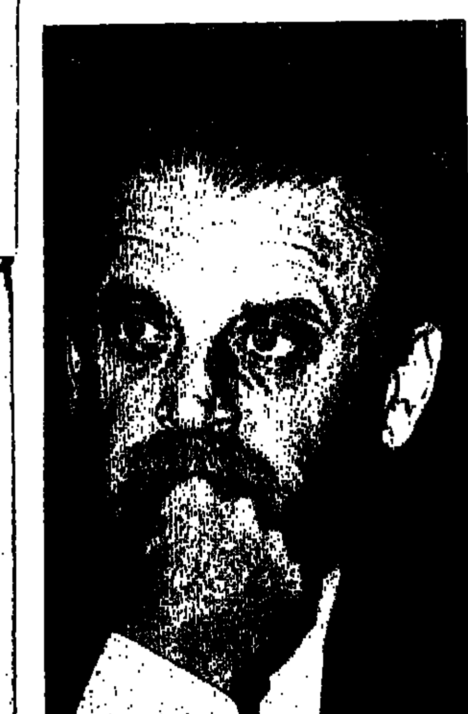
"היתה רק הפקרה חלקית, אבל אני לא לגמרי מאשים אותו. נסים הציע שההסכם יכלול את ארבעת השרים ועמד על־כך עד הרגע האחרון, אבל היו עליו לחצים קשים והיה חשש שכל העניין יתפוצץ והוא ויתר. הוא הצטרף בכאב לב, ודי בוש בעיסקה הזאת. הפיצו שמועות שמתרקם הסכם מודעי־שריר, שידחק את נסים למקום השלישי, וזה די פעל עליו, הוסף לכך את רצונו הכן בשלום־בית במפלגה ואת הנוחות של מקום טוב בצמרת בלי צורך להשתרך בדרכים ואת העובדה שהוא באמת עמוס וקשה לו לעשות למען עצמו, ותקבל את התמונה כולה".

עוד, פעמים רבות במהלך שיחותינו חוזרים נפי פת ביטוים של השלמה והבנה למהלך שעשו שלושת השרים נגדו, עד שאני חושב לעצמי שהיה יכול להיות נוצרי טוב – חוטף על לחי אחת ומגיש את השניה. אך כעבור כמה דקות, בהקשר אחר, מאזנת אותם התרסה, אפילו איום מרומז, המתפרצים בכל זאת.

הנה כך: מצד אחר – "אין לי הרגשת אי־נוחות או הרגשה של מקופח או נבגד. אני יכול להבין את אלה שהצביעו בעד ההסכם שהשאיר אותי בחוץ, הם רצו הבנה בצמרת, ויצאו מתוך הנחת שבתוך זמן קצר גם פת יצורף וייתם עידן המריבות. גם אילו נערכה בחירה חופשית של כולם, אני מניח שהייתי יוצא רביעי. אני מאמין שגם עתה אבחר למקום הרביעי".

אך מהצד האחר: "אני נפגע ממה שהולך. אני מקבל את מה שעשו ברגשות מעורבים. אני מקווה שזה לפחות פתח לביטול הסיעתיות והפיתתיות. יש טעם לפגם במנהיגות הנבחרת אד־בלוק, ולא חשוב אם היא מונה שלושה או ארבעה אנשים. מצד שני אי־אפשר לפסול קונסנסוס שנוצר סביב המובילים. עכשיו יש לנו מנהיגים עם כאריזמה בתוקף התקנון".

"מה שרחוף להסכם היה ההכרה שאנו מוכרחים להיות מאוחדים, אחרת יקל על חרות לקצץ את הייצוג שלנו בכנסת. אבל, אם לא אחזור להנהגה, זו לא תהיה

מודעי (מימין), נסים (למטה) ושריר. "עכשיו יש לנו מנהיגים עם כאריזמה בתוקף התקנון"...

מפלגה מאוחדת... כל העניין יחזיק רק עד הקמת הממשלה הבאה, אם הליכוד יהיה בה. אז הכל יתפוצץ משום ששלושת עמיתי ייאבקו על אותם תיקים: אוצר ומשפטים".

ובכל זאת, אני תוהה על מידת הריסון העצמי המופלגת שלו, על הכמעט־הכנעה שהוא מפגין. "זה אופי", הוא טוען. "זה חוסר ברירה", יאמרו יריביו.

ואחר־כך במעין וידוי: "יתכן שאילו היינו מדברים מיד אחרי אישור ההסכם במועצה, הייתי אומר לך דברים אחרים. כשקמתי לדבר שם, חשתי כאב עמוק או עצור. ראיתי לנגד עיני את המפלגה למחרת בבוקר ואת השמחה לאיד של מבקשי נפשנו בחרות. אותו רגע עשיתי שיקול מהיר מה צריכה להיות תגובתי. עשרות פתקים זרמו אלי עם בקשה: הולך את המערכה נגד ההסכם. משפטן גדול הציע לי טיפול חינם בעירעור על ההסכם.

"אבל החלטתי לבלוע את הצער והכאב ולהמתין לפיצוי, אני מאמין שהוא יבוא בבחירת הרשימה לכנסת. איני רוצה לפגוע במפלגה. ממהומות שהייתי עושה, היה נגרם רק נזק למפלגה ופיצוי לא משמעותי לעצמי. אם אבחר לצלע הרביעית, נכון לליברלים עתיד טוב יותר של הבנה ועבודה משותפת. הנה, מודעי – כן, שוב מודעי – הודיע שלא יפעל נגדי, ואני מאמין לו".

אך הגלגל מסתובב. גדעון פת, בן טיפוחיו של המנהיג יוסף ספיר ז"ל; חבר כנסת כבר מאז 1970; חביבו של שמחה ארליך; בן־זוג ויריב למודעי, עם יתרון־מה עליו: שר יחד איתו מ־1977, כשנסים ושריר משתרכים אחריהם והאחרון נבחר אז רק לראשונה לכנסת; מחזיק תמיד, עד 1984, בתיק הבכיר יותר – מסחר ותעשיה – ומותיר למודעי את האנרגיה או "כלי תיק": ראש קבוצה במפלגה ששריר הוא רק נהג המשנה שלו. והנה, היום, נדחק לאן שנדחק, בלי סיעה, נזקק לחסדי נסים ושריר, להבטחות לא להפקירו, לנכונותו של מודעי לא לפעול נגדו, רואה הישג בבחירתו למקום הרביעי. איך זה קרה? שאלה לא נעימה. גם המיקטרת אינה עוזרת לפת להסתיר את ההתכרכמות הקלה של פניו לרגע. אבל אולי באמת עניין של אופי ואולי התחסן בכה, פוליטית, בעת האחרונה, והנה הוא שוב בשקט ובשלווה:

"המפלגה אינה בנויה על מספרי אחד, שניים ושלושה. אינני מחשיב מי 1 ומי 2. צריכה להיות הנהגה קולקטיווית. מעולם לא הייתי הראשון בין הארבעה שהזכרת. אילו מבנה המפלגה לא היה סיעתי, הייתי היום במצב שונה. אינני בנוי לחיים סיעתיים. מעולם לא הסתגלתי ולא הסתגרתי בסיעות. עמדתי עם חברים בראש סיעה, אך זה נכפה עלינו.

"חלק ממעמדי היום נובע מכך שאינני ראש סיעה, כי לא שאפתי להיות. אילו הייתי מגיע למקום רביעי בבחירות שכל השרים היו משתתפים בהן, היה אולי מקום לשאלתך. אבל כשלא היו בחירות כאלה, עמידתי במקום רביעי אינה אומרת דבר.

"ואהיה גלוי, יש עוד גורם למצבי היום. כבר ארבע שנים אני יושב במשרד ממשלתי שאינו במרכז ההתעניינות של הציבור ושל חברי המפלגה. אין לי גם אמצעים לשתף חברים בעבודת המשרד על־ידי מינויים לתפקידים במשרד או בחברות ממשלתיות. זה נותן לי מעמד נחות בהשוואה לאלה שעשו כן".

ארליך אמר "בליברלים יש פת, אנטיפת ופסיכופת". פת: "הוא תמיד רצה לסכסך בינינו, לא הצעיד אותנו קדימה"

אתה לא עשית כן במשרדיך הקודמים?

"כן, עשיתי במשרד המסחר והתעשיה. מיניתי חברי מפלגה רבים למועצות המנהלים של חברות שהמשרד אחראי להן, והם עבדו היטב".

נו, אז איפה הם היום?

"זה היה מזמן. לפני שמונה שנים. זה כבר נשכח. חלק גדול מהמינויים שלי לא חודש. אנשי חרות מונו במקומם".

משרד המדע הקטן, השקט והאליטיסטי, הוא המקום האחרון המתאים להיות זירת התרוצצות לעסקנים ליברלים וחדר־מלחמה למלחמות פנים־מפלגתיות. אבל זה מה שיש ובכל פעם שאני יוצא מחדרו של השר, אני פוגש עסקן ליברלי אחר בחדר ההמתנה. גם מאנשי מודעי.

הם יובילו את גדעון פת, כך הוא מקווה, לא רק למקום הרביעי ברשימת הליברלים, אלא גם לממשלה הבאה. שלושת עמיתיו כבר בחרו עצמם כשרים־לעתיד, אבל פת בטוח, שבכל מקרה יהיו למפלגתו בממשלה הבאה, גם אם תהיה זו שוב ממשלת אחדות, לפחות ארבעה מיניסטרים.

ואז יחזור לפחות למשרד המדע, שעם כל השבחים שהוא מרעיף על חשיבותו ועל פעילותו, היה מחליף אותו בתוך דקה בכל משרד כלכלי.

וזה לא יפריע לו להמשיך לקונן על מר גורלו של שר ואיש ציבור: "איזה מחיר יקר אנו משלמים באובדן הפרטיות. היעדר חופש תנועה. בעיות בטחון בנסיעה לחו"ל. אשתי אף פעם אינה רוצה לנסוע איתי לחו"ל. אני נוהג לבד, הולך למסעדות, קונה פלאפל – תמיד מתקבצים מסביבי אנשים וחלק מהמוכרים אינם רוצים לקחת כסף. לא נעים.

"אני לא יכול ללכת עם הבן לקולנוע, להצגה, בלי שמישהו יטריד, יעיר הערה. איני מתאונן. איש אינו מכריח אותי להיות שר. אבל זה קורבן עצום. הנה הלכתי עם הבן לגששים. התפוצצתי מצחוק. אבל התאפקתי. מה יגידו אם יראו שר שוכב על הרצפה מצחוק". מדוע אתה צריך ללכת לגששים, רציתי לומר לו, הרי תמיד אתה יכול ללכת למופעי המפלגה הליברלית. שם תוכל לצחוק כאיך־מפריע.

לא אמרתי. אבל הרושם שלי שאילו הייתי אומר, גדעון פת היה קונה בשתי ידיים.

אברהם תירוש

עולה. לא עם מזוודה מרופטת.

אם תרצו, ההישג המפלגתי הראשון של גדעון פת בא לו כבר בגיל 13. הוא היה הגורם הישיר לכך, שבכניסה לסניף מפא"י בירושלים נקבעת מזוזה. וכשמדובר בשנת 1946, אל יהי הדבר קל בעיניכם.

ומעשה שהיה כך היה: משפחת פת ביקשה לערוך את הבר־מצווה של גדעון באולם של סניף מפא"י ששכן סמוך לביתה. הרבנים הראשיים הרצוג ועוזיאל עמדו לבוא לחגיגה, וכן אנשים דתיים נוספים, אבל, צרה־צרורה, בפתח האולם לא היתה מזוזה. רק אחרי דיונים הסכימו המפא"יניקים שתיקבע שם מזוזה והכל בא על מקומו בשלום.

גדעון הנער עבר כמה תצרות פוליטיים ורעיוניים, עד שהתייצב סופית בחצר הציונית־כללית־ליברלית. בתחילה התחנך בבית־חינוך־עובדים. לאחר שנפטרה אמו והוא אומץ על־ידי דודתו הדתית, למד במדרשיה בפרדס־חנה ובבית־הספר "מעלה" הדתי. בשכל חבריו במדרשיה עבדו בבחירות לוועד הלאומי למען המזרחי, הוא עבד בסתר למען הרוויזיוניסטים. ב"מעלה" הצטרף דווקא למכבי־הצעיר ואחר־כך לצופים הדתיים. עם גרעין צופים גם יצא לנח"ל.

פגישה ב־1950 עם ח"כ יוסף ספיר, ממנהיגי הציונים הכלליים, השפיעה עליו והוליכה אותו גם לפעילות בסניף הירושלמי של המפלגה וגם למעמד של בן־חסות של ספיר. למעשה, כיוונה את כל דרך חייו. עד היום הוא רואה בספיר את מורו ורבו, מרבה לצטטו ולספר כיצד נהג במצבים שונים. עד היום יש המתייחסים אליו כ"עוזרו של ספיר".

רק טבעי היה שכאשר התמנה ספיר לשר התחבורה בסוף 1952, היה פת בן ה־20 למזכירו ועוזרו עד 55'. הוא היה כה מבוקש, שגם שר הפנים הציוני־כללי ישראל רוקח רצה בו כמזכיר. משהכריע פת לטובת ספיר, נזף בו רוקח: "תתחרט על כך כל ימי חייך", ומאז לא החליף איתו עוד מילה.

ב־1957 נסע פת ללמוד בארה"ב. עבד למחייתו כמלצר וסבל והיה פעיל גם בהסתדרות ציוני אמריקה. הוא הכיר ונשא לאשה את אן פיקל, בתו של איש עסקים יהודי עשיר ונולדו להם שני בנים (היום האחד בן 30, טייס במילואים, והשני בן 26). הוא סיים לימודי כלכלה וסחר בינלאומי באוניברסיטת ניו־יורק והשתלב בעסקי חמו. אילמלא יוסף ספיר, יתכן שהיה היום מתורמי המגבית הנכבדים והכבדים בניו־יורק.

עם פרוץ מלחמת ששת הימים טילפן אליו ספיר, שהתמנה שר בממשלת הליכוד הלאומי, והפציר בו לשוב ולעבוד איתו. "יומיים אחרי המלחמה הצלחתי למצוא מקום במטוס וחזרתי", מספר פת. "לא ידעתי בדיוק לאיזה תפקיד אני בא, אבל קוויתי להיכנס בעזרת ספיר לחיים הפוליטיים בארץ".

הוא הימר נכון. כשנתיים שימש ראש לשכתו של ספיר ובבחירות 69' הוצב במקום ה־27 ברשימת גח"ל. מודעי ושריר לא היו כלל בסביבה. גח"ל קיבל 26 מנדטים, אך כעבור כמה חודשים נפטר אריה בן־אליעזר וגדעון פת נכנס לכנסת.

השנים בארה"ב הם פרק רגיש בביוגרפיה של גדעון פת. הן הוציאו לו שם של יורד. הוא מתקומם: "נכון שנכנסתי לעסקי חמי, אבל היתה לי החלטה נחושה – לא לעבור את גיל 35 בארה"ב ולחזור קודם שהבן הגדול יגיע לגיל 10. גם ללא ספיר ומלחמת ששת הימים הייתי חוזר. זה היה מוסכם גם על אשתי מיום שהחלטנו להתחתן".

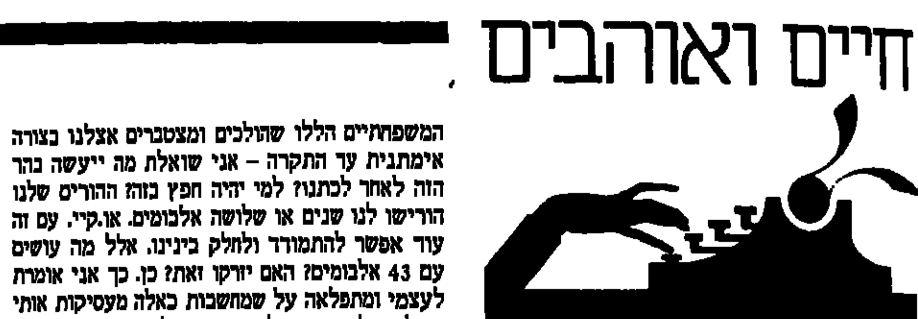
אן וגדעון פת לא הגיעו כעולים חדשים מסכנים. חיכה להם בית בסביון ותמיכה נדיבה של ההורים. "משפחת אשתי הקלה עלינו מאד", מודה פת. "לא באנו עם מזוודה מרופטת. הגענו אל כל הנוחיות, הלוואי על כל העולים". במקביל לעיסוקים הפוליטיים שלו, השתלב פת גם בעיסקי המשפחה. מאז נכנס לממשלה ב־1977, מנוהלים עסקיו בידי מיופה כוח.

כשנעשה שר התלוצצו, שאם פת יכול – כל אחד יכול להיות שר. פת עצמו די מסכים עם כך וחוזר על הביטוי האהוב עליו: "שר הוא כאחד האדם". שנה וחצי היה שר השיכון, שם הוא זוקף לזכותו את תחילת שיקום השכונות, וכשש שנים שר התעשיה והמסחר. בתפקיד זה הוכיח עצמו והיה לדעת הכל שר טוב. גם לכך הוא מסכים, ומונה שורת הישגים בתקופתו, ובראשה הסכם איזור הסחר החופשי עם ארה"ב. הוא עמל הרבה על הכנתו. החתימה עליו נפלה כבר, מעשה שטן, לידי יורשו אריאל שרון.

הוא מתגעגע למשרד זה. אילו הניחו לו היה חוזר לשם כמו טיל. ליפול מתמסחר־ותעשיה עם תקציב גדול ועובדים רבים למשרד קטנטן וחסר פרסום, מעניין בכל שיהיה, שחוקם במקורו לצרכים קואליציוניים וכל תקציבו מגיע ל־2.5 פרומיל מתקציב המדינה – זה באמת ליפול מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, כמיטב הפתגם הארמי האהוב על פת. אפילו לסוכנות היה מוכן לברוח משם.

על משרד האוצר אינו חושב, ולא רק מפני שאין לו סיכוי. תפקיד שוחק מאוד, הוא אומר, אם לא מסחר־ותעשיה היה מוכן ללכת לבריאות. מאמין שאפשר לעשות שם משהו. גם בחקלאות הוא רואה אתגר. טוב, אם גם לא אלה, יסתפק בתחבורה, כמו נערצו, יוסף ספיר. רק לא מדע.

גדעון פת, וילה בסביון, רווחה גדולה. לא צריך לחיות ממשכורת של שר. אשה נאה שעומדת לצידו בסגנון סונית פרס. שלושה בנים מוצלחים, שהוא "מת" עליהם. החיים מפצים אותו בגדול – "טאץ' וור" – על יתמות ואימוץ וטראומות ילדות. אם לא הצרות הפוליטיות...

אני מצלמה

האמת היא שאני בכלל לא יודעת לצלם, ויש לי תיאוריה להגנתי: במקום להשתמש במצלמה אני משתמשת בזכרון. גם לחו"ל אני לא לוקחת מצלמה כדי שלא להרדים את יתר התושים. כבר קנו לי במתנה כל מיני מצלמות שגם תינוקת בני שנתיים יכולים להפעיל, אבל אני בשלי: לא מעוניינת לצלם.

כמובן שהבית מלא אלבומי צילומים שבן־זוגי מצלם בכמויות בלתי סבירות. לפעמים הוא נכנס למין אמוק ואינו מפסיק ללחוץ על ההדק. כך שהשאלה בבית שלנו היא לא אם לצלם או לא, אלא מה עושים עם כל מה שנולד מהמצלמה.

ואני מבקשת לא למכור לי את הרעיון של "האלבומים היפניים" שאחרי שנים של הדבקת תמונות באמצעות "פינות דביקות" – הביאו לנו הקלה. במשך שנים הייתי עוצרת ליד כל חנות שמכרה את האלבומים הללו במכירה ("קנה שניים תקבל שלושה"), אבל כאשר מספרם הגיעו אצלנו לשלושה תריסרים היה צורך לקנות אצטבאות מיוחדות בשביל לאחסן אותם – אמרתי לבנזוגי: עד כאן. בוא נעשה חושבים. אני רואה כבר את שוליית הקוסם. עוד ועוד אלבומים. ומי צריך את כל זה, לכל הרוחות.

כאן זקף עלי בנזוגי זוג עיניים זועמות. פגעתי בציפור הנפש. אבל מה לעשות והציפור הנ"ל מ'עצ'בנת אותי! והרי גם הצילומים עצמם, לבד מהיותם זכרון, אינם צילומי אמת. וכי לאיזו אמת ניתן לצפות כאשר בכל הצילומים המשפחתיים, כולל של הדודה רווה והדוד נחום שאינם מדברים זה עם זו כבר 13 שנה – כולם מחייכים? אף פעם לא ראיתי אלבום משפחתי בו אין הצילום המשפחתי מלא באנשים שחייכים. והרי זה לא נכון! במשפחה שלנו, כמו בכל משפחה ממוצעת אחרת, יש המון אינטריגות וברוגזים. אז מדוע להעמיד פנים?

ובכלל – אלבומים גורמים לי צער. אני רואה בהם איך ניראינו כולנו לפני שנים – והלב מתפוצץ. השנים, אהה, השנים...

וכשאני חושבת על עתידם של כל האלבומים המשפחתיים הללו שהולכים ומצטברים אצלנו בצורה אימתנית עד התקרה – אני שואלת מה ייעשה בהר הזה לאחר לכתנו? למי יהיה חפץ בזה? ההורים שלנו הורישו לנו שנים או שלושה אלבומים. או.קיי. עם זה עוד אפשר להתמודד ולחלק בינינו. אלל מה עושים עם 43 אלבומים? האם יזרקו זאת? כן. כך אני אומרת לעצמי ומתפלאה על שמחשבות כאלה מעסיקות אותי בגיל כה לא מתאים למחשבות כאלה.

אבל יש לי רעיון: לתת לכל ילד, עם נישואיו, כמה מן האלבומים ה"שייכים" לו, כביכול. שהוא ישבור את הראש מה לעשות בהם, ואילו אנחנו, מעתה ואילך, מפסיקים להדביק ולסדר צילומים באלבומים היפניים. השיטה היא לאחסן אותם בקופסאות פח יפות וגבוהות שקודם הכילו עוגיות. הרבה יותר פשוט וקל, כאשר כל קופסה עשויה לקלוט מאות צילומים.

ועכשיו, לאחר שסקרתי את המצב הנוכחי של אלפי הצילומים שהצטברו באלבומינו אני שואלת את עצמי: מדוע, בצד כל הצילומים של התינוקות והילדים והבר־מצוות וה"סדר" – לא דאגנו שיהיו לנו גם כמה צילומים של הדירות והחדרים השונים בהם עברו עלינו חיינו? זה היה מעורר הרבה יותר זכרונות מאשר צילומי הדודה רווה חמוצת הפנים העומדת כמו נר של חנוכה ליד הדוד עימו אינה מדברת כבר 13 שנה.

"יאללה, הודעתך"

לא. אני לא הולכת לספר עד כמה אני מתעבת מזכירות אלקטרוניות, ושבזמן האחרון הפסקתי לדבר עם בני אדם ואני מדברת עם מכונות, וכו'. מתרגלים, מתרגלים, ואולי בסופו של עניין גם אני אקנה מזכירה אלקטרונית למרות שנשבעתי שלא. ואז אצטרך להקליט משהו נורא חמודי ומתוק כדי להזמין את המטלפן להשאיר לי הודעה. והרי אי אפשר להסתפק רק ב"מזכירתי האלקטרונית לשרותכם, תודה". אנשים יתאכזבו. היכן הגימיק של הגימיק?

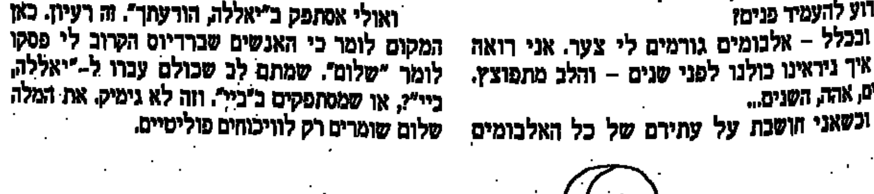
הגיעו לידי מספר ציטטות של מזכירות הכוכבים:

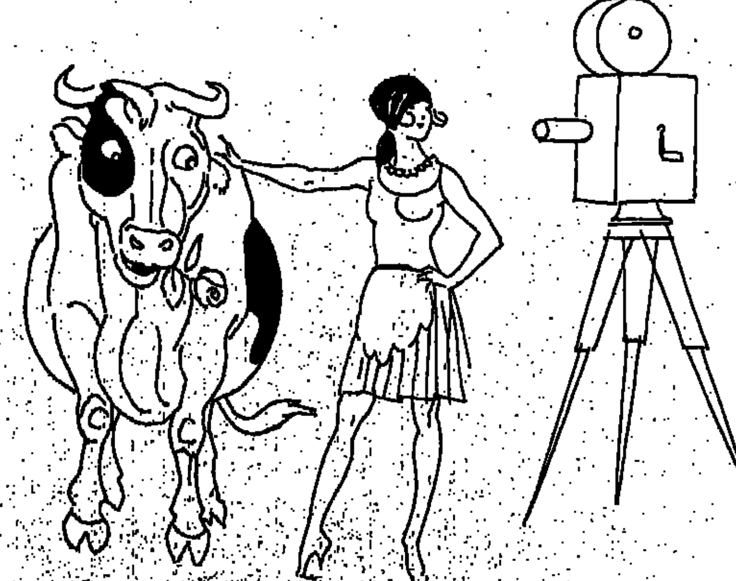
סילבסטר סטאלונה: "יו, אתה. הודעה. עכשיו".

סאלי פילד: "אם אתה מחבב אותי – אם אתה באמת מחבב אותי – אז השאר את שמך ומספרך לאחר הישמע הביפ".

קלינט איסטווד: "קדימה, השאר הודעה. עשה לי את היום".

ואולי אסתפק ב"יאללה, הודעתך". זה רעיון. כאן המקום לומר כי האנשים שברדיוס הקרוב לי פסקו לומר "שלום". שמתם לב שכולם עברו ל"יאללה, ביי"?, או שמסתפקים ב"ביי". וזה לא גימיק. את המלה שלום שומרים רק לוויכוחים פוליטיים.

הפחד הכי גדול

באמר שאיזשהו כתב של הרדיו עוצר אותי ברחוב, דוחף לי מיקרופון מול הפה ושואל: מה הפחד הכי גדול שלך?

ללא היסוס הייתי משיבה: הדבר ההוא, נו, איך קוראים לו, סרטן... כן. להיות חולה במחלה חשוכת מרפא ולדעת שזה הסוף, לרצות שכל זה כבר ייגמר מבלי יכולת לגמור את הסיפור.

ואם היה אותו כתב מבקש ממני לדרג את הפחדים? את זה בטח לא הייתי מצליחה לעשות באמצע היום, באמצע הרחוב, מול מיקרופון. בכלל, שכחתי שנדרתי נדר לא להשתתף במשאלי רחוב... עכשיו, בשקט, בבית, אני ממיינת את הפחדים שלי – שלא ניתנו כאן לפי סדר חשיבותם.

- לגור בקומת קרקע. לבד.
- לאבד בחו"ל, במכה אחת, את פנקס הטלפונים והכסף המזומן וכרטיסי האשראי.
- הרגע בו יתחילו לקום לי באוטובוס.
- לפתוח, בוקר אחד, את דלת המעלית, ולגלות כי פיר המעלית ריק.
- להיות מואשמת באשמת־שווא מבלי יכולת להוכיח את צידקתי בשל פלונטר ביורוקרטי.
- מהרגע שיתחילו להתייחס אלי כאל חסרת־מין ובמקום זה יעיפו עלי מלות הערכה.
- להיות מעורבת בתאונת דרכים (כאשר הפעם, לשם שינוי, לא אני האשמה אלא נהג מטורף הממהר להגיע הביתה) – ורק אז להיווכח כי חגורת הבטיחות אינה ניתנת לפתיחה.
- למצוא דו"ח חנייה על שמשת המכונית (לפחד הנ"ל אין כל הסבר הגיוני, אבל, עובדה – הוא קיים).

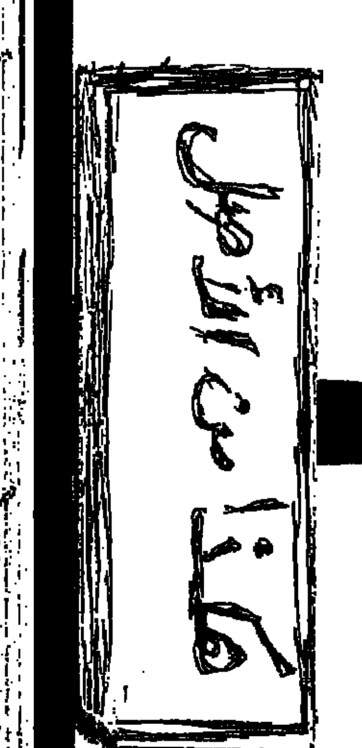
הרשימה הזו מזכירה לי את רשימת הדאגות הכספיות המציקות לנשים באמריקה (תוצאות מישאל שנערך בין 30 אלף נשים):

הדאגה הכבדה ביותר היא שבן משפחה שלך נופל למשכב, הטיפול בו תובע הון כסף – ואין לך האמצעים לשלם בעבור הטיפול. הדאגה שבאה במקום השני היא שלא יהיה לכם די כסף להגות לאחר הפרישה לגימלאות (וככל שהנשאלים היו ברמת הכנסה גבוהה יותר – כן גברה דאגתם.

דאגות אחרות הקשורות בכספים הין (הדירוג הוא לפי סדר החשיבות):

- לתשלומי חובות (המודאגות הגדולות בין הנשים שהשתתפו במישאל היו בנות הצוואר הכחול, בגילים 18־19.
- לתשלומי מסים.
- לתשלומים בעד חינוך גבוה לילדים.
- לתשלומי משכנתה, או כסף לקניית בית חלומות.
- לתשלום קניית מכונית.
- שיהיה די כסף להשאיר בירושה לילדים.
- שיהיה די כסף לתמיכה בהורים קשישים.

תמר אבידר

לב-ארי

(המשך מעמוד 28)

למספרי טלפון שונים "זעובדים" על אנשים. בתחום החזיקיים, המומחיות שלו היא פולנים וקנים.

לעבודה ברדיו הגיע בכוחות עצמו, בלי פרוטקציה וקשרים מוקדמים. התייצב בפני המנהל דאז חנוך גיבתון ואמר משהו בנוסח "אני רוצה להיות שדר". הוא עובד "קול ישראל" כבר 25 שנה – תשע מתוכן כמנהל. עבד־בחדשות עם טוביה סער, ירון לונדון, רליה יאירי ומייק הולר. היה יו"ר וועד העיתונאים בתל־אביב, ובעל התוכנית "הטור השבועי" שהיתה בנויה ממרואיין אחד או שניים, בעיקר פוליטיקאים, ושודרה בליל שבת – זמן שידור מובחר בימים ההם. כשהתמנה לתפקיד מנהל הרדיו "הוריש" אותה לדוד מרגלית. התוכנית הזו, כמו גם תפקידו בוועד, היו עמדת זינוק טובה למשרת מנהל ברשות.

"ימי הרדיו" שלפני לב־ארי כמנהל נחשבים שם לתקופה קשה. היתה אנרכיה. אנשים, פחות או יותר, עשו מה שברצונם. מי שסבל מכך היו בעיקר הטובים שאיש לא ידע להעריך את עבודתם. היו עובדים שהגיעו למקום העבודה רק ביום בו קיבלו את תלושי המשכורות. אחרים הגישו שעות נוספות יותר ממה שחודש עבודה סביר יכול להכיל, והיה גם מי שביקש שעות נוספות לתאריך ה־30 בפברואר. רבים פנו אל או אל המנכ"ל לפיד שיפסיק את האנרכיה. הוא מינה את לב־ארי.

אנשים שונאים שאין מנהל – אבל כנראה שהם גם אינם אוהבים שיש מנהל. "לא חשוב איך הוא עושה זאת, אבל תחת גדעון נהפך הרדיו לרדיו מקצועי וטוב. אז מה אם אחרים נפגעו?", שואלת אשתו של פרופ' ירון.

לב־ארי השליט סדר בבלגן. הוא יודע בדיוק מה עושה כל אחד מ־800 העובדים שלו. יודע בדיוק איזו תוכנית משודרת באיזו רשת באיזו שעה. מודע למשדרים בעייתיים. אינו מסתובב בין העובדים – אבל קולו הרועם בוקע מהמוטורולה כל אימת שמושמעת בשידור מלה שאינה נושאת חן בעיניו. הוא נוזף בכתב, מגיש או עורך תוך־כדי שידור – והכל שומעים את הנזיפות, כמו גם את המחמאות. עובדים סיפרו שיש

"עד היום, תשע שנים בתפקיד, הוא לא הוריד מהמתח. ממש כואב לו אישית אם גל"צ או הטלוויזיה מקדימים את הרדיו בשידור ידיעה"

להם תחושה כי הוא מאזין בו־זמנית לכמה תוכניות.

את כשרונו למצוא "פשלות" כבר תוך כדי השידור הוא מזין גם באמצעות רשת "מלשינים". סיפור: "אנשים התרגלו להלשין. לפעמים כתב נמצא בשטח, עוצר את הרכב ליד טלפון, מתקשר לגדעון ואומר לו 'שמעת את פלוני אומר לפני חמש דקות ברדיו ש...?' – ולב־ארי מיד עושה שימוש במידע ונוזף".

דרך נוספת לדעת כל מה שנעשה היא למנות לתפקידי־מפתח אנשים "שלו": יגאל רום לתפקיד מנהל החדשות, יצחק אלון למנהל חטיבת האומר. לבד מהמינויים הרשמיים הוא מטפח עוד "חביבים" מקרב העובדים. בעיקר בחדשות. הם חייבים לדווח לו על הנעשה בתחום המקצועי אבל גם לספר לו רכילויות קטנות. לבד משבחים תוך כדי שידור הם זוכים גם לטפיחה חברית. ניד על השכם כשהוא עובר במסדרונות. "הוא סבב עצמו בעדת חנפים ואומרי הן"

לב־ארי עמד בקשר קבוע עם נשיא המדינה (איתו בצילום) ושמר בקפדנות על כבוד מוסד הנשיאות.

– משפט שחור על עצמו גם מפי כאלה הנחשבים "מהחבורה". גם את טומי לפיד האשימו שמינה "יסמנים", אבל ללפיד היה לב־ארי שלא התבייש לחלוק על דעתו. לב־ארי, לעומת זאת, לא החזיק לידו "גדעון".

העונש למי שאינו אומר הן – הוא מצורף למיסדר ה"שקופים". כך קרה למיכה פרידמן, גדעון רמז, יצחק רועה ואחרים. שניים שנחשבו ל"אנשיו" – גדעון זלינגר ואריה גולן – סרבו להצעה לקחת על עצמם תפקיד מזכיר כתבים. בין החבר'ה כבר אמרו שעוד מעט יצטרפו גם הם לרשימת ה"שקופים".

בתקופת לב־ארי הרדיו התרחב. נוסף "קול המוסיקה", ורשת גימל תפסה תאוצה. הרדיו החל לפרוח במיוחד בתחום הסיקור החדשותי. 25 דקות של יומן בוקר וערב מצחו לחמישה יומנים עדכניים. מרכז החדשות החדש, שעל בנייתו שקד נקדימון (נקדי) רוגל במשך שלוש שנים, הוא הישג אישי של לב־ארי. מבחינה זו הוא הצעיד את "קול ישראל" משנות החמישים לשנות האלפיים. לגבי טיב מהדורות החדשות יש דעות שונות, אבל בתקופת השביתה הארוכה ברשות היו רבים שטענו שמהדורות גל"ץ עדיין נופלות מאלה של "קול ישראל".

לב־ארי גם תיכנן דחיפה הגונה קדימה לרדיו המקומי. בהמלצת מיכה ינון הקים תחנת שידור באילת. התחנה אמנם הפסידה בשתי שנות הפעלתה כמליון ש"ח – "דעבע גלט" לא זול במיוחד, ומצד שני, במושגים של רשויות שידור אחרות גם לא יקר מאוד. כשל השביתה הוחלט לא להמשיך ולהפעילה. היום יש כבר מי שאומרים שההחלטה הזו היתה טעות.

לב־ארי התעורב לא רק במסגרות, גם בתכנים. לידיו היה מגיע "ליידאפ" (מעין תוכן מוקדם) של כל יומני החדשות. אם וכאשר גל"צ או הטלוויזיה הקדימו את הרדיו בשידור ידיעה – היו פניו מתכרכמים. "עד היום, תשע שנים בתפקיד, הוא לא הוריד מהמתח. ממש כואב לו אישית אם הם מקדימים אותנו", אומר אחד ממקורביו. הוא מאשר או פוסל את המרואיינים ב"טור השבועי" או בתוכניתו של משה גסטלבאום העוסקת באמצעי התקשורת – "מאחורי הכותרות".

לב־ארי הקפיד לשמור על איזונים בשידור בין נציגי הליכוד לנציגי המערך – אך בתוך הגושים הוא שהחליט מי יקבל יותר או פחות חשיפה. אחת הדרכים שנקט בהן היתה לומר לעורך משפט נוסח "אתה יודע, מזמן לא ראיינו את מודעי". עליפי רוב, די היה במשפט כזה כדי שמודעי ירואיין כבר במהדורה הקרובה. עורכים יודעים לספר שהוא עמד בקשר קבוע עם נשיא המדינה, ושמר בקפדנות יתרה על כבוד מוסד הנשיאות. ידיעות בנושא החנינות שהביאו גלעד של ומשה נוסבאום שכבו בחדר החדשות ופורסמו רק לאחר שיצאו קודם בעיתונות.

מעורב בכל הנעשה בממלכתו, לב־ארי הצליח לשמור מרחק מהעובדים. מעולם לא ניהל ישיבת בוקר. מאז השביתה לא נפגש לשיחה עם עובדיו – לבד מהבוקר בו דיווח להם, לבקשתם, על התפטרותו. באופן קבוע ניהל שלושה פורומים מקצועיים: פורום מנהלי חטיבות המכונה רשות הסגל, פורום מנהלי מחלקות שהתקיים ללא נוכחות מנהלי החטיבות, ובו התבקשו מהלי המחלקות גם לבקר את המנהלים שלהם, ופורום חבר הנאמנים שהתקיים ב"חוטים" (מרכז החדשות החדש), בהשתתפות מנהלי ההנדסה בחדשות, ובו דנו בניהול שוטף של מרכז החדשות. בנוסף היה מקיים פגישה שבועית בימי שישי עם יגאל רום ושלום קיטל.

עד לשביתה הגדולה העניינים ברדיו התנהלו פחות או יותר על מי מנוחות. אחריה גילו רבים – כמי שהגדיר זאת רזי ברקאי – ש"יש חיים אחרי הרדיו". הרדיו הוא מקום עבודה שרבים ממשיכים לעבוד בו בגלל אהבה (למקצוע), וראי שלא בגלל משכורות גבוהות. אבל הצירוף של מנהל הרודה באנשים ללא מיצרים, מנהלים זוטרים חלשים וצייתנים ושכר יחד־ התחיל באחרונה להשפיע, ובין העובדים החל תהליך עזיבה מורגש. במיוחד, אומרים שם, עוזבים העובדים הטובים, רבים מהם מקרב עובדי החדשות, שם עינו של הבוס פקוחה יותר וידו קשה יותר.

נכון לזמן כתיבת מלים אלה, ולפי כל ההערכות, מטרת מכתב ההתפטרות שהגיש גדעון לב־ארי בשבוע שעבר היתה הצהרתית. "אני משוכנע שלא הייתי נותן לו ללכת. הייתי מנסה לפשר, לאור הנסיון הרב שצברתי בעבר בפישורים שונים ברשות השידור, בין פורת ללב־ארי", אומר מיכה ינון, היו"ר החדש של הוועד המנהל. לא רק שלא פישר, הוא אף היה שותף להחלטת פורת לתת ללב־ארי ללכת לא רק מהרדיו – מרשות השידור בכלל. עכשיו איש לא מזיל שם דמעה. אלה המצטערים על עזיבתו עושים זאת בצינעה ובהסתר. הזאב הבודד לב־ארי חיה, מתברר, נודד באמת.

אילנה באום

פנטהאוז
יגאל לב

הדקה ה־90

הדקה ה־90, הוא מושג שפרושו הרגע האחרון. אבל כל מי שאיננו מתעניין בכדורגל, לא יהיה מסוגל לרדת למשמעות העמוקה הצפונה בו. הדקה ה־90 העוצרת בחובה את כל תהפוכות המשחק. הדקה ה־90 כמושג של "ההזדמנות האחרונה". הדקה ה־90 יכולה לחולל את ההפך. חובבי כדורגל יודעים כי דקה זו, שבחיי אדם היא הרף עין, נפרטת במשחק לשניות שכל אחת מהן טומנת בחובה סיכוי שהכדור יחצה את הקורות, ביעף אדיר ויתקע ברשת.

לגבי מי שאיננו מצוי בכדורגל זהו מושג סתמי. סוף־סוף בשעה יש רק 60 דקות, ורק מי שראשו מתוכנת אל המגרש הירוק, יכול לחשוב במושגים של 90 דקות...

הכדורגל נחת על המסך של הטלוויזיה בפנטהאוז כאילו מצא סוף־סוף את ביתו האמיתי. הפסטיוואל של משחקי גביע אירופה, חצה את הפנטהאוז, כאשר גליה ורינה טוענות שאין להן כל עניין לחזות ב־22 גברים שעטים, מזיעים, הממהרים אחר הכדור העגול ואילו ניר ואורי, כובשים את הכורסאות אל מול מסך הטלוויזיה, מכלים ערימות של סנדוויצ'ים ומריצים את גליה אל המקרר לשמור על קו האספקה הישיר של חטיפים ושתיה צוננת.

אליפות אירופה, חדרה אל הפנטהאוז בעיצומו של מאבק לא מודע בין המינים. כל אחד מבני המשפחה, מצא עצמו עסוק בבעיות עם בן המין השני. רינה, בסכסוך ממושך עם ידידה. לאחר שזכתה ברשיון הנהיגה, ביקשה לשמור על עצמאותה הנשית ועל זכותה לנהוג במכונית של גליה בעוד שידידה דוד, התעקש לקחת אותה מהבית ולהפגין בכך את בעלותו עליה.

ניר סיים רומן מריר עם סטודנטית "אחת כזאת, שחושבת שאשה משוחררת פירושו לנסות להילחם כגבר. לנסות להיות שווה לי. להתחרות בי". אורי חייך. הכיר את הרומן המריר של בנו. דינה, סטודנטית למשפטים שנה שלישית, חברתו לספסל הלימודים, נערה בעלת מוח חריף, התחרתה איתו על תואר "מצטיין דיקן", ועל תואר "הטוען הטוב ביותר" בתרגיל שבו היו צריכים לבחור "קייס" משפטי ולטעון בפני הסטודנטים. מערכת היחסים ביניהם היתה מערכת של תחרות עזה וגליה לא הבינה, מדוע דינה, שרצתה באמת בניר, איננה נכונה מספיק כדי להניח לו לגבור עליה בכמה נקודות... ולחזק את הבטחון הגברי שלעולם הוא שביר.

גליה ואורי, פתחו פצע ישן, כנושא הכספי. גליה היתה צריכה יותר כסף למשק הבית. עד כה, השתמשה במשכורת שהיא מקבלת באוניברסיטה לצרכיה הפרטיים. לקנית מלתחה ואפילו לנסיעות לחו"ל. אבל, לאחרונה, בגלל לחץ כלכלי, רמז אורי לגליה כי היא יכולה להשתתף באחזקת משק הבית.

כך או כך, אליפות אירופה בכדורגל הטלוויזיה הנושאת שתי קבוצות גברים הרודפות נואשות לאחר הכדור, מצאו את בני המשפחה בעיצומו של קרב מינים שחגיגת המשחקים, שהביאה הטלוויזיה לא בדיוק תרמה לשיפורם.

בשעה מאוחרת, כאשר הסבו במרפסת, שואפים את האוויר הקריר העולה מן הים כמו מבקש לפייס על להט היום החורך, התגלגלה השיחה על גברים ונשים, וכמובן על כדורגל.

רינה טענה שהכדורגל הוא מועדון לגברים בלבד. מועדון סגור. בו הם מנסים לחדד את המאצ'ו הגברי שלהם, כמו ילדים שלא התבגרו.

גליה, שמשכה טינה אילמת אל אורי בגלל חשבון הבנק שלה שהצטמק, (למרות שבהגיון השלימה זה מכבר עם הגזירה וגילתה שבעצם אין הוא רורש ממנה להקריב סכום גדול) אמרה ביובש, "אם תשימו לב כבר רמז לפני הרבה זמן ההומוריסטן הונגרי ששמו נשכח ממני על הכדורגל כסמל של מערכת יחסים בין גברים ונשים שהאשה כמובן מככבת בתפקיד הכדור. הוא אמר 'אני לא מבין את הגברים. אם אין הם רוצים בכדור מדוע הם רודפים אחריו. ואם הם רוצים בו מדוע כשהם משיגים אותו הם... בועטים בו'".

אורי עשה לו מנהג שלא ללכת לישון לפני שהוא מתפייס עם גליה. הריב צריך היה להגיע עד חדר המיטות. לגעת בשינה. אבל לעולם לא חוצים את ממלכת החלומות לפני שמתפייסים. לאחר חצות, כאשר הסתיים המשחק ואורי חזר למיטה מבקש לפייס את גליה (שקראה ספר נרגזת וסומרת), נגע בידה הסרבנית ושאל אותה "תגידי את האמת על מה את כועסת, זה לא המשחק נכון?"

גליה מצאה את עצמה תמהה על מה היא כועסת באמת. על העובדה שאורי וניר מרותקים למשחק הארור? או אולי משום שהמשחק הזה סימל עבודה משהו אחר לגמרי, משהו שלא העזה לבטא, ורק עכשיו, לאחר שאורי ניסה לשדל ולפייס אותה מצאה את המלים הנכונות. "זה שייך למלחמה".

"על מה את מרבנת?" ניסה אורי בתמהון.

"אתה לא מבין. יש שני מעגלים השייכים לגברים בלבד. לשניהם משותף הכדור. הכדורגל והמלחמה. בשניהם נבחן המאצ'ו הגברי, שניהם שייכים לפולחן הזכר. שניהם קשורים במאבקי הכוח של הגבר, בעורמה, באומץ הלב, ביצר התחרות הכביר. שניהם גבריים מאוד ושניהם כל כך רחוקים מהעולם שלנו הנשים".

גליה דיברה על מעגל האסוציאציות שפתחו משחקי הכדורגל, "אני יודעת שזה משוגע, אבל משום מה, נראיתם לי אתה וניר רחוקים כל כך, שייכים לאיזה עולם מיסתורי, כמו אז, כשהלכת למלחמה. כמו כשניר היה חוזר מהשרות. היה לכם עולם שלכם. בשבילכם הוא עולם מרתק. ואל תגיד לי שגברים שונאים מלחמה".

"אבל אנחנו באמת... ואת אומרת באמת"...

"אל תמכור לי את הבלוף הזה" אמרה גליה במרירות, מדברת אל התיקרה. "אתם אוהבים את המלחמה. אתם כולכם ילדים שמשחקים בצעצועי מלחמה. זה הגיל שבו מתחילים הבנים להיפרד מהבנות. הגיל שבו המלחמה מסעירה אותם. שבו הם בונים את הקודים הגבריים שלהם. חלומות גיבורים.

משחקי ילדות שהופכים מאוחר יותר למשחקים על באמת. אם הגברים לא היו אוהבים מלחמות, תאמין לי, לעולם לא היו פורצות מלחמות. ואל תמכור לי את המלים 'פקודות', 'צו מולדת'. כל אלה בלופים. הגברים אוהבים מלחמות משום שבכל גבר יש ילד המשמיך לשחק... כשראיתי אתכם צורחים אל מול המסך הרגשתי עצבות"...

אורי ניסה להסביר לגליה את העונג שהוא מושך מהאלגנטיות של משחק הכדורגל, מהתיחכום. מהתחבולות. אבל, מצא את עצמו מרבר דווקא על המלחמה. כאילו גליה קשרה את שני אלה יחד ולכן הוא, מנסה להתיר את הסבך דווקא מהצד המורכב יותר. "כשחזרתי מהמלחמה האחרונה, נסיתי להסביר לך משהו. לא הצלחתי. רציתי להסביר לך שברגע של סכנה אמיתית אנחנו מותחים את כל התכונות הצפונות בנו המכוערות והיפות כאחת, לשיאים. אנחנו חיים בחריפות איומה, מחרידה, מענגת. ואם אתה חוזר בריא... אתה שוכח לפעמים את האימה וזוכר את רגעים שבגללם כאמת כדאי לחיות".

גליה נגעה בידו של אורי, כמבקשת לקחת חלק בחותם שלעולם יהיה רחוק ממנה.

למחרת, כאשר שוב היו אורי וניר מרותקים אל המסך, חגים בעולם שכולו הצטמצם למגרש כדורגל, הזמין אורי את גליה ורינה להצטרף אליהם, לפחות כדי ללמוד על האסתטיקה של המשחק.

גליה, שפנתה כבר אל הסלון לקרוא ספר אמרה "המשחקים האלה מזכירים לי את הדרבי המפורסם של לונדון, מירוץ הסוסים הידוע שכל אנגליה נושאת אליו עיניים. יום אחד, כשהגיע השאח הפרסי לבריטניה הזמינה אותו המלכה לחזות בדרבי. השאח אמר בנימוס 'גבירתי, זה שאחד הסוסים יגיע ראשון, בזה אני בטוח. אבל בכלל לא מעניין אותי איזה סוס".

אסטרולוגיה

משה נסים. אגרוף ברזל בכפפת משי

השר משה נסים היה, בשעתו, הפתעת המדינה. האיש השקט, נעים ההליכות, הנחבא אל הכלים, בעל החיוך הביישן, הושלך לעיצומה של הקלחת הרותחת של הכלכלה הישראלית בה כבר נכשלו רבים לפניו. המדינה כולה צחקה. היו שהימרו על משך זמן כהונתו: האם יימדד הזמן הזה בחודשים? ואולי בשבועות?

הצחוק נדם והחיוכים נמחו מעל פני המקטרגים. התגלה אגרוף ברזל בתוך כפפת המשי. משה נסים לא רק החזיק מעמד, אלא אף הצליח, לפחות למראית עין, ליצב את המסגרת הכספית; ממש בעל נסים.

הבה נעיף מבט חטוף בפרופיל האסטרולוגי של איש מפתיע זה, ונראה מה מניע אותו וכיצד הוא מתפקד כפי שהוא מתפקד. בהיעדר שעת לידתו, לא נוכל להגיע לדקויות בתיאור אופיו, אך ניתן "לקרוא" את הטיפוס בקווים כלליים.

משה נסים הוא בן מזל טלה. כלומר, בעצם גרעין מהותו מקנן חזון של גבורה, הרפתקנות ודרמה. החיים משעממים ו"קטנים" עליו. הוא זקוק לאלמנט יוצא דופן – אתגר, אם תרצו, כדי לספק את הצורך שלו בייחוד ובדרמה. בדרמה המתחוללת בדמיונו ובחזונו – הוא "משחק" את תפקיד הגיבור, המציל והמנצח. כדי להעניק משמעות לדרמה – הוא זקוק לאידאל, למשהו שבעבורו ניתן להיאבק, שלמענו כדאי לנצח... והשר נסים לא יסתפק בפחות מנצחון. הוא ירתום את כל משאביו לעניין זה: רעיונות נועזים, אמונה עמוקה בדרכו ואומץ פנימי לבצע את הדברים – במגבלות מסויימות, כפי שנראה בהמשך.

אך קיימים בהורוסקופ אלמנטים נוספים, שבחלקם נוגדים את האופי המתפרץ והנסחף של הטלה: ביישנות פנימית, חשדנות, רתיעה מסויימת מיחסים קרובים ואינטימיים מדי, וכתוצאה מכך – מידה רבה של איפוק. הוא רוצה לשאת חן ולהתחבב, ולכן יעצור את זעמו (המבעבע לעתים תכופות) ואת מענה הלשון החריף (שמאיימים מדי פעם לפרוץ החוצה) והוא שומר על חזות רגועה ועל נועם הליכות, המחפים על חוסר סבלנותו.

כתוצאה מכך, הוא לא טיפוס של "פושר". הוא לא יידחף במעלה הסולם, רומס בדרכו את אלה שהשאיר מאחור. הוא נוטה לטפח את החזון והאמביציות שלו ולצפות לשעת כושר שתעלה אותו למקום בו הוא רוצה להיות מבלי שיצטרך לדרוך על יבלותיהם של אחרים. את זמן הציפייה הוא מנצל בדרך המיוחדת לו: הפגנה שקטה של אחריות ונאמנות כלפי בעלי הסמכות, ויצירת קשרים חברתיים אמינים – לא קרובים מדי, אלא מאופקים ומכובדים. משה נסים אינו הטיפוס שיצא למאבק בודד למען עצמו. הוא מעדיף לנהל את מאבקיו למען מטרה כללית, כשהוא נשען על גיבוי ותמיכת אלה שיש בידם הכוח

השר נסים. מתבייית על פרטים (צילום: שמואל רחמני)

לסייע לו, ובתהליך זה – להיבנות בעצמו. שכן עם גיבוי מאסיבי, כל עוצמתו הפנימית הלטנטית יכולה לבוא לידי ביטויו הוא שם עיניו במטרה הסופית וצועד אליה ללא ויתורים וללא פשרות.

אך אליה וקוץ בה. ההשתקעות הקיצונית במטרה הסופית גורמת לו להתעלם מכל מה שמצוי בשולי הדרך המובילה אליה. כלומר, הוא מתקרס בעוצמה ובעיקשות לכיוון היעד – בעוד מסביבו דברים עלולים להתפורר. אלה הם גם הדברים העלולים, עם הזמן, לשמוט את הקרקע מתחת לרגליו.

עניין נוסף – הוא לא יתקוף ולא יזועזע שום תחום הזוכה לתמיכה מצד הממונים עליו. הוא יעקוף מכשלות אלה באלגנטיות שקטה. עובדה זו מפחיתה מיעילות עשייתו, וזה חבל! אך מאידך, אלמלא עשה כן – ספק אם היה היום שר אוצרנו.

אלמנט נוסף יש בו הנוגד את האופי ה"טלהאי", והוא: שימת לבו היתירה לפרטים והיאחזותו בהם. בעוד הטלה הטיפוסי פורץ קדימה ומשאיר אחריו שובל של פרטים בלתי מטופלים – מתבייית משה נסים על כל פרט (בדרך הצרה אל יעדו) ואינו מניח לו עד שלא נחה דעתו שטופל כראוי. הוא יכול לזנוח נושאים שלמים – אך לא את פרטי הנושא המעסיק אותו.

אחת הבעיות בהורוסקופ של משה נסים היא בכך שכאשר הוא נצמד לאידאל הנכסף ולפרטים המובילים אליו – לא תמיד הוא רואה את האדם, העלול להיפגע בתהליך כיבוש היעד הסופי. מהמפה של נסים נעדר אלמנט של אמפטיה, של יכולת הזדהות רגשית. המוטו הוא שרעיון הצדק החברתי חשוב בעיניו; אך בהיעדר אותה רגישות המזדהה עם סבלו של הפרט – הצורך נהפך לרעיון כמעט אבסטראקטי, הגלום במטרה הסופית שאותה הוא רוצה להשיג. רוצה לומר: המטרה הסופית מיועדת לממש את רעיון הצדק החברתי; אם לא ניתן למנוע סבל אנושי בדרך לאותה מטרה – אין ברירה! מכל מקום, הכוונות תמיד טובות.

בסה"כ, משופע ההורקופ של משה נסים בהתרחשויות ובמהפכים, והוא מצביע – באופן כללי – על הצלחות ניכרות, אם כי היו (ועוד יהיו) תקופות פחות נעימות, כדוגמת קשיי התמורות בקיץ־סתיו 1960; כדוגמת שינוי שיכול היה להיות כרוך בחוויה רגשית, בסוף 1970, תחילת 71; או כדוגמת מהפך – כנראה בתחום המקצועי – בשנים 75־1974. (ושוב: בהעדר שעת לידתו, לא ניתן למקד את תחום ההתרחשויות בחייו).

מכל מקום, גם לקראת השנה הבאה ניכרת תחילת תקופה של קושי ותסכול. אם הוא עדיין ישמש כשר אוצר בתקופה זו – ניתן יהיה לתלות זאת במצב הכלכלי בארץ, העומד לצאת מכלל שליטה. בכל מקרה, מומלץ עתה למשה נסים למעט ביוזמות ולקיים את ענייניו על "אש קטנה" עד יעבור זעם. בבוא הזמן הוא יתאושש כשם שהוא עושה תמיד, שכן ההורוסקופ שלו מכיל גרעין חשוב של יכולת התחדשות והתאוששות.

רות אלי

תחזית לשבוע שבין 24 ל־30 ביוני

סרטן
21 ביוני עד 22 ביולי)
בימים אלה אתם עוסקים בהכנסת שיפורים בבית. עצמאיים עשויים לקבל השנע משימות חדשות. בערבים כדאי לצאת לבילויים – צפויים רגעים רומנטיים נעימים. באהבה – הרגשות הולכים ומעמיקים.

אריה
(23 ביולי עד 22 באוגוסט)
זה הזמן לבצע את שלבי הסיום בפרוייקט יצירתי. ביחסים עם ילדים, אתם מגיעים עכשיו להבנה. השבוע תשאבו סיפוק רב יותר מתמיד. הבית והמשפחה מאשר מיציאה לבילויים. אורחים עשויים להפתיע.

בתולה
(23 באוגוסט עד 22 בספטמבר)
השבוע כדאי לצאת לקניות – כושר השיפוט שלכם במיטבו. זה הזמן לאגור מלאי ולנצל הנחות. במישור החברתי אתם רוכשים עתה חברים ומכרים חדשים ומסוגלים להשפיע על הסביבה. מומלצת פעילות קבוצתית.

מאזניים
(23 בספטמבר עד 22 באוקטובר)
יכולת הריכוז שלכם טובה מאוד עכשיו, וקשה להסיח את דעתכם. זה זמן טוב לפעילות מחשבתית. האינטרסים בתחום הקריירה מקבלים דחיפה, ונושא הכספים משתפר, אם כי עלולות להיות תוצאות נוספות על אלה שתיכננתם.

עקרב
(23 באוקטובר עד 21 בנובמבר)
התפתחויות חיוביות בתחום הפיננסי צפויות בימים אלה, אך כדאי להקפיד על חסכון. כן צפויה לכם הצעה לטיול, או לנסיעה. הבטחון העצמי שלכם משתפר בתקופה זו, והעניינים מתנהלים על הצד הטוב ביותר.

קשת
(22 בנובמבר עד 21 בדצמבר)
ייתכן שתיטלו על עצמכם השבוע התחייבויות חדשות הקשורות לפעילות קבוצתית כלשהי. בינתיים, תוכלו לעסוק בתחביבים ובבילויים החביבים עליכם. זה גם זמן לחשבון נפש ולפתרון בעיות עם חברים.

גדי
(22 בדצמבר עד 19 בינואר)
התפתחויות מאחורי הקלעים בתחום הקריירה פועלות לטובתכם. המשיכו לעבוד על הפרוייקט שהתחלתם בו. בתחום החברתי, יהיה צורך לברר עניינים עם מישהו קרוב.

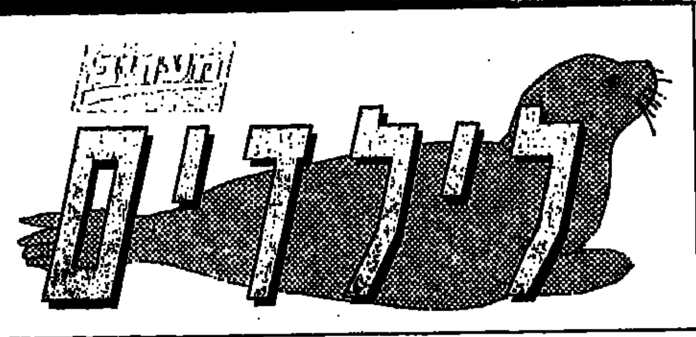
דלי
(20 בינואר עד 18 בפברואר)
חדשות יגיעו עכשיו מידידים המתגוררים רחוק, ומסתמנת גם אפשרות לנסיעה. בתחום העסקים העניינים מתנהלים יפה, ואתם עשויים לזכות בהכרה ובהערכה. עבודה ביחידות תניב תוצאות טובות.

דגים
(19 בפברואר עד 20 במארס)
בבקרים אתם יצרניים יותר ומיטיבים לדעת מה צריך לעשות כדי להחיז עניינים. את הערבים כדי להקדיש לבילויים ולפעילות חברתית. אתם עשויים לקבל עצה טובה מידיד בנושא הקשור לקריירה.

טלה
(21 במארס עד 19 באפריל)
שותפים לעבודה פועלים עתה בהרמוניה והאחריות נחלקת, והעבודה מבוצעת ביעילות. אתם עשויים לקבל בימים אלה החלטה חשובה בקשר לבית. נושא הכספים הולך ומשתפר, אולי בזכות שינוי בתוכניות.

שור
(20 באפריל עד 20 במאי)
בתחום העסקים כדאי לשאוף עכשיו לבטחון לטווח הרחוק. אין זה זמן מומלץ לקניות, אך תוכלו ליהנות מרגעים נעימים בחברת מישהו אהוב. נושא השותפויות מודגש, אך תיתכן מחלוקת בעניין נכס משותף.

תאומים
(21 במאי עד 20 ביוני)
חדשות טובות, להן ציפיתם זמן רב, מגיעות עכשיו. התפתחויות בתחום הקריירה יביאו אותן גידול בהכנסה. השבוע צפוי ביקור במקום מוכר ואהוב, שישפר את מצב הרוח. אל תעסקו עכשיו בפעילות גופנית מאמצת.

עריכה בת דורה בר עריכה גראפית חוה עילם

24 ביוני 1988 ט' בתמוז תשמ"ח גליון 341

גם אני הייתי ילדה

חַוָּה אַלְבֶּרְשְׁטַיְן

חוה אלברשטיין בגיל 4

הזמרת חוה אלברשטיין עלתה ארצה מפולין בהיותה בת 4 שנים. תחילה – נזכרת חוה – גרנו באהלים במעברת "שער העליה" שבמבואות חיפה. להורים היתה זו תקופה קשה רוויית מחסור ואבטלה. אני זוכרת את אבי יוצא השכם בבוקר לחפש עבודה, כל עבודה, אפילו ליום אחד, ושב לו מאוחר בערב, כשבאמתחתו מוצרי מזון. היה מביא פרות, שהיו אז יקרים מפז. חיי המעברה לילדים נחשבו לכיף אמתי, מעין קייטנה. כשההורים טרודים היו בדאגות אין ספור, התרוצצנו בין האהלים, חפשים למעשי שובבות. באחד ממעשי הקונדס, בעת משחק תופסת הפלתי מנורת נפט (פרימוס, שנתנה אור לבית). נשרף האהל של השכן וילדו נכוה. נבהלתי מאד. קשים ביותר היו ישורי המצפון שלוו אותי מאחר יותר.

יום אחד, כאשר הורי הילדים יצאו למסעותיהם לחפוש עבודה, הופיעה קבוצת אנשים נחמדים שרתקו אותנו לספורים ולציורים. אותו יום שבה אמי מקודם יותר מהעבודה וכשראתה אותם פתחה בצעקות והבריחה אותם. לימים התברר שהיו אלה מיסיונרים ממנזרים וכנסיות באזור, שבדרכי ערמה חפשו חסידים צעירים לתורת הנצרות. באותם ימים קשים, כאשר ה"צנע" (הגבלה חמורה על קנית מוצרי מזון והלבשה) נהוג בארץ, היו הורים שנענו פתות ונטל הקשיים הכלכליים ורשמו בעל כרחם את ילדיהם למנזרים נוצריים, שם הם למדו ואכלו ללא תשלום. מחנוך שספגתי מהורי – מציינת חוה – לא נמדד בהצלחתו החמרית או האמנותית של האדם, אלא על פי האנושיות שבו.

לאחר מלחמת העולם השניה אבד העולם את פרצופו האנושי ולהורי חשוב היה להעניק לי ולאחי שלם ערכים טוב יותר. המאכלים האהובים עלי היו פרות, אותם היה אבא קונה בשוק עם פגמים במחיר מוזל, חלקם אף בתהליכי רקבון מתקדמים... מסיר את הפגמים והופך אותם למעדן.

אהבתי לטיל ביערות הכרמל עם אחי, תחת עצי האורן, לקרא ספרים כמו "מרטין עדן", "טירת הבובעך" ו"מה יפית עמק נוי" ולאכל לחם שחור מרוח בשום כתוש במלח עם זיתים...

בילדותי רציתי ללמד מקצוע סעודי, עזרה לאנשים, כגון אחות או מורה. אף השפעתו של אבי, שהיה מורה למוסיקה, היתה רבה יותר. כאשר אבי הביא הביתה בראשונה אקורדיון, בו נתן שעורים פרטיים, התחלתי לנגן. עד מהרה הרוחתי כסף בנגינה, ברקודי עם, בקיטנות ואז גליתי את הגיטרה. הכלי שלוה אותי היתה הגיטרה.

חוה אלברשטיין

בתור ילדה הייתי די מסגרת, בעצם עד היום. תמיד מבהלת שלא אמצא משהו שאני צריכה. היתה לי נטיה להעלב מכך שאני "משקפופרית" קטנה ומגוחכה... ולכן רב הזמן המצאתי לי פעילויות: מנגנת, מקליטה, לומדת שירים ומתכתבת עם ילדים מרחבי העולם. לא הייתי תלמידה חרוצה ולא הערצתי דמויות ותמרים עד כדי שאתלה פוסטרים שלהם על קירות חדרי. אז אהבתי את השחקן מרלון ברנדו וחמרים כאלה פיצג'רלד, ז'ק ברל, ג'ון באז ובארץ את עודד תאומי ואריק איינשטיין, שהיו אז חלומן של נערות רבות.

בימי ילדותי זמנו פעילויות ודרכים שונות לדעת מה קורה בעולם. כיום התקשרת מפתחת והילדים פחות שאפתניים ויוזמים, כי הדברים מגשים להם על כפית של כסף.

דניאל סטוקלין

מְסַיְּמִים כִּתָּה

אחרי העבודות והמבחנים
שהיו כל הזמן
ואיך שרעדתי, כי לא תמיד למדתי
לקראת כל מבחן

אחרי הטיול השנתי
לגליל ולעמקים,
להכיר מצפים חדשים
לבקר אחרים עתיקים.

אחרי שכתבנו סודות
בספרי הזכרונות, בפנות,
ורשמנו פתקים וכתבות
כשהחלפנו בינינו תמונות

אחרי מסבת הסיום
והקומזיץ שהיה בכיף,
כששרנו כמעט כל הלילה
מבלי להתעיף...

אני מסתכלת בתעודה
מסתכלת, מגיחה
וחושבת:
"כמה מהר עברה השנה
ואני עולה עוד כתה.

דבורה קווינר

מדע ומידע

אֵשׁ נְקִיָּה וְזוֹלָה

נשו לחשב על אש שאינה מלכלכת את סביבתה, אינה מפיצה ריח של פיח לכל עבר ועם זאת מאירה בעצמה גדולה. האש הזאת היא גם זולה בהרבה מן האש שמזינים אותה בעצים ופחמים. אש זו אתם יכולים למצא כמעט בכל מקום – בתים, משרדים, כתות למוד ועוד. והיא כל כך נפוצה עד שהפסקתם לשים לב לנוכחותה.

אש זו היא הנורה דמוית האגס, המוכרת לכלכם. זוהי הנורה הקרויה נורת הלהט, הנורה בעלת המעטה השקוף העשוי מזכוכית.

כיצד היא פועלת? – בתוך עטיפת הזכוכית של הנורה עובר תיל מתכת. כאשר מפעילים את הנורה על ידי לחיצה על מתג האור, זורם חשמל דרך אותו תיל מתכת. כתוצאה ממעבר החשמל בתיל מתחמם התיל מאד. החום כה גדול עד שהתיל מפיץ אור עקב ההתחממות הגדולה. אור זה הוא אורה של נורת הלהט, האור המוכר לכלנו.

את נורת הלהט מרוקנים מאויר וזאת מסבה פשוטה – באויר נמצא גז החמצן. כשהתיל הלוהט בא במגע עם החמצן הוא נשרף במהירות. לכן, כשמוציאים את האויר מן הנורה מונעים בכך את שרפתו של התיל. כנגד הוצאת האויר ממלאים את הנורה בגזים אחרים (כגון קריפטון קסנון, ניאון). לשם מה הם נחוצים? ובכן, ההתלהטות העצומה של התיל גורמת גם לכך שהוא מתאדה בהדרגה ושוקע על הדפן הפנימית של מעטה הזכוכית ומשחיר אותו, וזהו דבר בלתי רצוי שהרי הוא גורם עמעום האור הבוקע מן הנורה. הגזים שהוזכרו גורמים האטת ההתאדות של התיל ומצמצמים בכך את תופעת ההשחרה הבלתי רצויה.

אורך חייה של נורת להט בת ימינו (זמן ההארה שלה, נטו) מגיע לאלף שעות. קשה לקרא לזה אש נצחית, אולם היא ממשכת בהרבה מן האש והמנורות השמן, בהם השתמשו אבות אבותינו להארה – והיא גם נקיה בהרבה, זולה יותר, קלה לתפעלה יותר ומאירה את מקומותינו באור יקרות שאיש מאבות אבותינו לא היה מעלה בדעתו.

יורם אורעד

משתעשעים

הַמִּלָּה הַמְּשֻׁתֶּפֶת

לפניכם קבוצות מלים.
לכל קבוצה מלה אחת המשתפת לכלן.
התוכלו למצא מהי?

1. חנה, גב, פרפר, חתירה.
2. מצות, מזל, דעת, לב.
3. עצם, פרטי, תאר, דבר.
4. חנכה, ברכה, שבת, תמיד
5. משפט, ספר, כנסת, קפה.
6. עדן, צבורי, חיות, ילדים.
7. מלוח, זהב, פטיש, משור.
8. שנה, ממשלה, חדש, עיר.
9. אדם, צבי, שמן, בית.
10. גלגל, בגד, לשון, כוכב.

בין הפותרים יוגרל מחשב כיס

חִידַת הַו'

1. מסף 2. רהיט בבית (כתיב מלא) 3. סעודה 4. נמצא בבגד (ומשמש לרכיסה) 5. צבע אדום כהה. 6. מכון את התנועה 7. טקס נשואין 8. רואה חזיונות בשנה 9. כנוס אספה של חברים לשם דיון בבעיות שונות.

				1 ו
			ו	2
		ו		3
	ו			4
ו				5
	ו			6
		ו		7
			ו	8
				9 ו

בין הפותרים יוגרל ספר של אבשלום קור

מימי

פתרונות נא לשלוח ל"מעריב לילדים" ת.ד 20044 ת"א.

מימיקל

מימיקל, מימיה חדשנית שפותחה בארץ בקבוץ נחשון. המימיה מאפשרת נשיאת מים בתגורה גמישה ונוחה לנשיאה על הגוף. לכל אחת מהמימיות (ישנם כמה וכמה דגמים) צמוד ברז המאפשר סגירה הרמטית ויסות הזרימה. בתוך התגורה נמצא מיכל לנשיאת המים העשוי מירעות אלומניום אשר מתנפחות עם מילוי המימיה לנפח הרצוי. הם שמכילים בתוכם את המים.

מימקל בדגמים שונים

רַמְבּוֹ נֶגֶד דַּנְדִי

מיק דנדי האוסטרלי נצח את ג'ון רמבו האמריקני בסבוב הראשון של סרטי־ההמשך.

לא, הם לא נלחמו ממש זה בזה. מדבר בהצלחה אדירה של שני הסרטים.

"רמבו 3" גרף 21.2 מיליון דולר תוך ששה ימים, אך "קרוקודיל דנדי 2" הקדימו. בששת הימים הראשונים להקרנתו בארה"ב הוא גרף 29.2 מיליון דולר.

"רמבו 3", שבו לוחם סלבסטר סטלונה לבדו בצבא הסובייטי באפגניסטן, הופק בחלקו בישראל. חוגים בתעשית הקולנע מספרים, כי סטלונה קבל 16 מיליון דולר כדי לככב ב"רמבו 3". אחד הצופים בסרט זה מנה 133 הרוגים.

"ההתחרות מצד 'רמבו' לא פגעה בנו כלל", אמר דובר אולפני "פרמאונט", המוקרים בארה"ב את הסרט האוסטרלי.

סרט זה, שהפקתו עלתה 15 מיליון דולר, הקרן ב־2,837 בתי קולנע ברחבי ארה"ב, לעומת 2,562 שבהם הקרן הסרט "רמבו 3", שהפקתו עלתה 60 מיליון דולר.

בסרט "קרוקודיל דנדי 2" נלחם השחקן פול הוגן בכנופיות סמים, נוכלים ותמסחים, במצב רוח עליז.

זו הפעם הראשונה שסרטי־המשך של שני להיטים גדולים הקרנו באותו זמן בהקרנת בכורה.

בהוליווד אומרים כי צודקת האמרה הקובעת: "אם סרט מצליח, יש לחזור עליו עוד ועוד".

רחל שי

בת"הים

הפקת סוף השנה בסטודיו של ברכה צמח

פרי בריקוד החושים והשבלולים

הפקה בימתית מלאה של היצירה בת'הים, היא הפקת סוף השנה של תלמידות הסטודיו לבלט בהנהלתה של ברכה צמח.

כל 300 תלמידות הסטודיו, בגילאי 17-6, משתתפות בהפקה. המפיקה בחרה להעלות את היצירה בסגנון קלאסי מודרני המשלב גם ג'אז.

התפאורה מבוססת על צדף ענק בצבעי פנינה ואולטרה סגול, ובה דלת מיסתורית דרכה צוללת בת'הים למצולות כאשר נסיך החלומות מעדיף נסיכה בת מעמדו על פניה. אך מאושר ואהבתה של בת'הים טהורה כל כך. לא הפכה לקצף ים כמבואת מכשפת הים הרעה, אלא לרוח ורדים השבה לרקוד בעת פריחת האביב.

25 מתלמידות הסטודיו חברות גם בלהקת הסטודיו שחזרה לפני ימים ספורים מהופעות בגרמניה כנציגת ישראל לרגל חגיגות ה־40, ובקיץ 89 תצאנה לארה"ב.

החצגות תועלנה באולם הסטודיו שבמועצת פועלי גבעתיים ברח' משמר הירדן 18.

בימים: יום ה' 16.6 בשעה 19.30
יום א' 19.6 בשעה 15.15 ו־19.30
יום ב' 20.6 בשעה 15.15 ו־19.30
יום ג' 21.6 בשעה 15.15 ו־19.30

כוכב שביט פרק 36 כתב וצייר אורי פינק

